

Алекс Богдан

В ТИШИНАТА
НА
ЕСЕННАТА МЪГЛА

**Консултант по техническото оформление
на електронното издание:
Двуетична библиотека
[www. bglibrary.net](http://www.bglibrary.net)**

В тишината на есенната мъгла

**Алекс
Болдин**

**В ТИШИНАТА
НА ЕСЕННАТА
МЪГЛА**

разкази

Първо издание, 2012

В тишината на есенната мъгла

Алекс Болдин

**В ТИШИНАТА НА
ЕСЕННАТА МЪГЛА**

**Разкази
Първо издание**

Всички права запазени. Възпроизвеждането на цели или части от текста става след изрично писмено разрешение от издателя.

All rights reserved. No part of this publication may be reproduced, stored, or transmitted by any means, electronic or mechanical, including photocopying, recording, or by any information storage and retrieval system, without the prior written permission of the publisher.

Художник на корицата: Алекс Болдин
Редактори: Алекс Болдин, Галина Кирилова

Техническо оформление на електронното издание: Алекс
Болдин

© Алекс Болдин, автор, 2012.

В тишината на есенната мъгла

СЪДЪРЖАНИЕ

ПРЕДГОВОР

**В ТИШИНАТА НА ЕСЕННАТА МЪГЛА
ЕХ, ИСПАНИЯ!**

ГИНЦИ

ЗАРЕЗАН

БОМБАЙ

ДА СЕ ЧУЕ НАДАЛЕКО

МАРИЯ

ФУРИЯТА ОТ АПАРТАМЕНТ №7

ПОКАНАТА

СТАЧКА

ПЪТЕЦ МОЙ, ДУШИЦЕ МОЯ

МАРА ПОДРОБНАТА

ЦЕКО СИФОНЯ

ПРЕСКОНФЕРЕНЦИЯ

МЕЛАНИ

ПРЕДГОВОР

Това е четвъртият ми сборник с разкази, който успях да събера. Разказите в него са писани в един много труден за мен период, 2006 - 2008 г. Вероятно, той е оставил следа върху творчеството ми. Човек в повечето случаи не е в състояние да управлява съдбата си, както хубавите така и лошите събития. Бих казал дори, че лошите събития мобилизират допълнително резервите от жизнена енергия в него. Така, той понякога дава повече от онова, което в нормални условия е способен да даде. Моят приятел, Красимир Бачков обича да казва, "Най-хубавото съм написал, когато ми е било най-тежко". Не знам дали е така и при мен, вие най-добре ще прецените.

Не бих могъл да пиша за напълно измислени събития и герои. Всяка моя идея за разказ, е възникнала в резултат на видяни от мен действителни случки и действителни лица. Дори нещо повече, някои от използваните сюжети, са мои лични изживени мигове. В тоя смисъл, част

В тишината на есенната мъгла

от разказите, са моя сбъдната или несбъдната мечта, къс от моя живот.

Понякога ме питат, защо все пак си губя времето и пиша? Простичко е. Това ми помага в общуването с хората около мен. Помага в трудните мигове. Разсейва отчаянието, дава ми възможност да позная по-добре себе си и накрая, води ме към добротата. А тя, истинската доброта, е светлият, бисер за всеки осмислен и пълноценен човешки живот.

Авторът

В тишината на есенната мъгла

На моите събратя по перо!

В тишината на есенната мъгла

В ТИШИНАТА НА ЕСЕННАТА МЪГЛА

Тая сутрин Гелето не беше във форма. Чувстваше се настинал, говореше пресипнало и гърлено, сякаш бе минал начално подготвителен курс за селски глашатаи. Студеният и влажен ноември безцеремонно напомняше за идващата зима. Парното в сградата още не бе пуснато и сковаващият студ караше служителите да потропват с крака и да се редят на опашката пред автомата за кафе. Те се гушеха зиморничаво в рано навлечените зимни дрехи, и тихо коментираха есенните метеорологични изненади. После изваждаха пълната чашка с горещо кафе от нишата на автомата и бързичко се шмугваха всеки в своята студена канцелария.

Настинката не бе повлияла съществено на Гелето. Беше облякъл тънка, синя, памучна фланелка с щампа, рекламираща някаква слабо известна рок група. Припалваше цигара след цигара с

В тишината на есенната мъгла

надеждата, че папиросите ще го стоплят. Осъзнавайки очевидната невъзможност на това, Гелето плю ядосано на току-що измития циментов под и се шмугна кисел в близката канцелария. Търсеше си слушатели. В ранната есенна утрин, пет минути след началото на работното време, такива имаше предостатъчно. Кафе машината беше изцедила живителната си течност в чашките поне на половината служебен персонал и сега, в неотоплените канцеларии, наред с изчитане на утринните вестникарски новини, течаха нескончаеми лакърдии, така необходими за настройката на служителите към новия работен ден.

Стаята, където Гелето се шмугна, се оказа канцеларията на инспекторите, негови най-ревностни и внимателни слушатели. Сто и двацет килограмовият Мончо смучеше любимия си ментов бонбон. Тези бонбони успокояваха нервите, а също и кръвното му налягане. Зелената кесийка бе обиколила вече присъстващите и полуразкъсана, неочаквано се озова в ръцете на Гелето. Той пъхна колебливо ръка в нея, порови внимателно и бавничко разви целофановата обвивка на избрания бонбон.

В тишината на есенната мъгла

- Значи, не бях ходил на лов цял век... – започна колебливо Гелето. Изкашля се дрезгаво и продължи. – Но ще ви кажа, че вече ги няма ония стари, някогашни ловджии. Сега е една пасмина, която я мързи да се надигне от земята, камо ли да тича след дивеча. Нашите се бяха събрали на една полянка. Отпиваха от ракийката, натискаха копчетата на джиесемите и лафеха ли лафеха.

- Мълчи не думай! Ти си бил ловец?! – подкачи го Стамен.

- Ловец и още как! Само дето не си бях плащал десет години членския внос и не бях гърмял почти пет години по дивеч.

- И какво? Имаше ли? Прасе, заек, лисица?

- Прасе и то какво! Голямо като това бюро! – ръката му тупна по прашния плот на въпросното олющеното бюро. – Мина покрай мен... Разбираш ли, стоя си на едно място и не смея да мръдна. Току-виж му скимнало да се обърне и да ме мушне в слабините. Кучката ми лае, та се къса. Не смее да го приближи. А то, мамка му, сякаш не я забелязва... Совна се към полянката, точно там, където бяха налягали нашите. Те тъпаците съвсем не разбраха, какъв дивеч

В тишината на есенната мъгла

им идва на крак. Реших да ги известя. Пушката ми беше заредена с ония големи сачми, дето се трепе и слон. Гръмнах във въздуха... Прасето изквича, втурна се в калабалъка и мина през тях като комбайн през кукурузена нива. Натъркаляха се ония ми ти апапи, хвърлиха джиесеми, развикаха се, само дето никой от тях не се сети да гръмне.

- И какво? Оставихте го да избяга?

- Нее-е-е! Треснах му една пушка! То се преметна през глава и изчезна в дола. Хайде, бе пичове! - викам им. - Гонете го бе, мамка му! Не виждате ли кървавата диря?! Половин метър е широка. Долу е в дола! Улучил съм го!... Накрая ме послушаха и слязоха. Наистина го бях улучил. Три сачми бяха минали през сърцето. Голямо добиче беше е-е-ей. Четирима не можахме да го вдигнем.

Още там го одрахме. Псетата преядоха... Задавиха се с кожата и карангията. На всеки се паднаха по четири кила идеално, шарено месце...

- Е, щом е имало месце... Знам една рецепта за задушено с дребен лук. - подхвърли Мончо.

В тишината на есенната мъгла

- Пак ще ви кажа, няма ги ония някогашните ловджии... Помня, някога старците от село като тръгнеха на лов, па като се провикнеха... Гърлата им ехтяха като йерихонски тръби. Зейха и пристъпяха. Де що има дивеч рипаше от страх и побягваше. Обаче, по онова време в ловджилъка имаше морал. Ако някой удареше сърна или заек, слагаше го на поляната в редицата, та всички да го виждат. Редяха дивеча в редичка. А като свършеха, имаше за всеки, по равен дял. Тогава се събираха, я в Караколеви, я в Чомака. Печаха се мръвки и се пиеше вино до тъмни зори. Така беше. А сега? Ако някой ливоса заек, ще го вдигне и ще го скрие горе в клонака. "Нищо не съм ударил" – казва, а като си тръгнем, ще се шмугне тайно, ще го тури в торбата и хоп по тайните пътеки към село. Егоистичен народ се народи...

- Каква ти е кучката, бе Геле? – Стамен се потри по олисялото теме. Поглади някаква пришка и се ухили.

- Ирландски сетер е, шоколадово кафява на цвят с дълъг, бляскав косъм и рязана опашка. Ушите ѝ метат земята. Има страшен нюх. Прасетата ги усеща от

В тишината на есенната мъгла

километър разстояние. Няма в село такава кучка като нея. Колко хора ми я искаха, пазаряха се, луди пари даваха, но аз, не. Казвам им: "Такава кучка се ражда веднъж на сто години!". Понякога и сам се чудя, откъде има такава стръв към прасета? Подуши ли ги и изпада в бяс, сякаш миризмата им и действа на нервите.

- Това си е селектирана раса. И кафява козина има, казваш?

- Като на шоколад "Своге". И очите ѝ шоколадови. Като те погледне... сякаш те гледа английската кралица. А опашката... На кеф ли е милата, опашката ѝ започва да трепка наляво-надясно с честота десет херца.

- Откъде ги изчисли тия десет херца?

- В техникума съм учил електротехника, бе Мончо. Не ме гледай, че сега съм снабдител. Ще ти монтирам контакт с вързани очи и то под напрежение.

- Вие ловджиите сте много интересно племе. Като започнете да се хвалите не знаете да спрете.

- Така е. Но на мен ми вярвай. Каквото ти кажа, си е самата истина.

- Е! Не се заричай, де!

В тишината на есенната мъгла

- Тая събота един откачалник, мой роднина, щеше да ме застреля.

- Че как така?

- Стоя си аз до едно чепато дърво и дебна на пусия. Отсреща в един храсталак се бил скрил баджанакът, Мито – Мезето. Откъде изскочи пустия му заек, не знаая? Подрипна току пред краката ми. Майра – кучката ми, се беше запиляла нанякъде. Че като започна онова ми ти Мезе да стреля към мен. Стреля като с картечница. Аз, няма накъде да бягам, скрих се зад едно дебело дърво и не мърдам. Край мен пищят сачми, хвърчат цепленки, пада шума... По едно време викнах, колкото ми глас държи: “Хей, баджанак! Спри бе, майка му стара! Ще ме претрепеш!” Оня не чува, продължава да дъни яко. Видях, че няма накъде и току се присегнах към чифтето. Думнах два пъти. Като чу гърмежа най-сетне спря. “Ти ли си бил, бе баджанак?!” – пита и се хили като олигофрен. “А аз си мисля, че е заек.” Та така! Такива са нашите ловджии от село.

Навън, сивото мъгливо утро, бавно просветляваше зад немитите прозорци. Радиоточката гъгниво се мъчеше да разведри унилата обстановка.

В тишината на есенната мъгла

- Абе, знаете ли, че днес е Димитровден?
- подхвана нова тема Мончо. - Май ще дават по някой лев за банкетата. Ще дадат, а после ще си ги вземат.

- О-о-о! Та кой ще иде на банкет при такава шмекерия? Една седмица има до заплата и всички са свършили парите. Народът ще ги дръпне от банкоматите и ще се откаже от банкет.

- Абе, хайде добре е. Аз като съм свършил и парите за хляб, тези четиринайсет лева са ми добре дошли. Ох-ох, не ви ли е студено...?

- Студено ни е, ама няма как.

- Има как! - поусмихна се Мончо. Бръкна в една чанта, измъкна малка печка - духалка, разви кабела и се присегна към контакта.

- Как не те е шубе да купуваш тези турски боклуци? - втренчи се Гелето в отоплителното чудо.

- Ох-ох! Това е друго нещо.

Меката и приятна топлинка започна да пълзи от пода към тавана на канцеларията. Стъклата на прозорците леко се запотиха. От радиоточката запя с кръшен, цигански глас Софи Маринова. Радио "Силвър" лееше за загревка най-избраните си чалга

В тишината на есенната мъгла

парчета. Гелето кихна отривисто, извади носна кърпа и се изсекна шумно.

- Какво ли ще излезе тая неделя от местните избори? – подхвана друга болна тема Стамен.

- Как какво? Всичко е ясно! Пак ще си останат на власт комунистите. Нашето градче си е техен запазен периметър. Докато не измрат червените бабички, така ще бъде.

- Абе, какво са ти виновни бабичките? Ще си купят изборите хорицата, както всеки път. Парици си имат, а ние ще си затанцуваме пак гладното аржентинско танго. В даскалите ми е надеждата. Стачкуват и не им мига окото. Само да не ги предадат синдикатите. То парите като започнат да подхвърчат, не знаеш от чий джоб излизат и в чий влизат.

- А ние кога ще стачкуваме, бе? Тая пуста инфлация ни оправи мамата. Сутрин като се събудя и се усмихвам на жената. И тя ми се усмихва. После ме пита весело: “Мончо, какво ще ядем на обяд, бе пиленце?” “Как какво?” – казвам. – „Бобец!” “Бобец, бобец, ама няма олио за запръжка.”. “Като няма олио има мас, ма Муцка”. “С тия сто и двајсет килца си само за мас, бе пиленце!

В тишината на есенната мъгла

Нали знаеш, че личната лекарка ти откри лош холестерол.” “Абе лош, та лош. Тя, ракийката го разтваря тоя лош холестерол, Муцко.”

Говорим си ние и се усмихваме един на друг. Какво друго да правим? Опитваме се да мислим положително. Нали така го пишеше някъде? Усмивките били лекували душата и вдигали настроението.

- Аз като се усмихна - поде отново Гелето - и жената започва да си мисли, че съм и изневерил. “Остави, казва тая олигофренска физиономия и си кажи къде митка след работа?”. “Как, къде съм миткал?” - убеждавам я. „Пийвах си кротко ракията в кварталната кръчма. Аз съм без пари, но има приятели дето имат. Това, мъжката солидарност нали знаеш, че... Който има, той черпи.”. “Говори каквото си искаш, но не ти вярвам.”. “Е-е, па какво да правя като не ми вярваш? Ела една вечер с мен да ударим по една ракия и ще повярваш.”

Разговорът си вървеше леко и ефирно. Течеше половината час от започване на работното време. Лампата в сумрачната канцелария внезапно угасна.

- Няма ток! - констатира очевийния факт Мончо.

В тишината на есенната мъгла

- Няма страшно, сега ще го пуснат. Нали работят и двата големи блока на АЕЦ „Козлодуй“.

В коридора се чува възбудени гласове. Гелето отвори вратата на стаята. Няколко жени се суетяха разтревожено откъм складовото помещение. Една изстена и заговори съжалително. “Как можа да се случи точно с нея!”

- Какво е станало? – спря я Гелето.

- Върбинка я удари ток. Включвала някаква печка в контакта и кабела гръмнал в ръцете ѝ. Извикахме спешна помощ.

- Много ли е лошо положението?

- Има силно обгаряне на дясната ръка. Припадна жената. С тия турски печки ще избият хората.

Откъм входната врата бързаше Гошо - Мерлото. Той отговаряше за изправността на електроинсталацията във фирмата. Беше пребледнял, говореше възбудено.

- Като не се научихте как да включвате и изключвате печките, така ще бъде. Дърпате ги за кабела, а не за щепсела.

- Ти по-добре си виж предпазителите в елтаблото. Виждам съм те, че слагаш по един сноп жици в патроните. Човек може да загине така.

В тишината на есенната мъгла

- Ще слагам, защо да не слагам. Като не дават пари да се купят стандартни патрони, така ще бъде. Петдесет стотинки е цената на един патрон. Много им се вижда. Абе, писна ми от тая икономия и от тая мизерия...

- Не бой се Гоше, идат избори. Току-виж комунистите загубили и дойдат от Европа пари.

- И да загубят, ще дойдат други боклуци, гладни и ненакрали се.

- Ти дали не премурти снощи с мерлото, а? Вече трябва да е прекипяло и избистрено...

- Я ме остави сега, че ми е пламнала главата. Темата "мерло" ще я обсъждаме в друго време. Вика ме директора и се чудя, какво да му обяснявам за случката? Жената я откараха в болница. Сигурно ще ѝ пишат трудова злополука в болничния лист.

- Само да посмее да се съгласи... Веднага ще я изгонят от работа. Ще ѝ намерят цаката, за да я уволнят.

Гелето се фръцна към директорския кабинет. Носеше големичък куп с фактури, които трябваше да бъдат подписани. Чакаше го дълъг и студен работен ден. Трябваше да обикаля много складове и

В тишината на есенната мъгла

магазини, за да купува най-разнообразен вид стока.

Навън се стелеше мъгла. Тя потапяше в студ и тишина всичко наоколо. Някаква кльощава и много прегладняла кучка се мярна като привидение край тролейбусната спирка. Наведе глава, равна в кофата за боклук, колкото да установи, че в нея няма нищо интересно, заслужаващо внимание и продължи умърлушено нататък. Никой от чакащите кандидат пътници за тролея не ѝ обърна внимание.

ЕХ, ИСПАНИЯ!

На Здравка Евтимова

- Мерси! Тука ли да са пòдпиша? Ето! Готово! И на тоа ли докимент? Ясно значи!... И трите ли имена да нàпиша?... Да нàпиша, ама нема да ми са смейш. Я съм учил до трето отделение и това е. Нещо не ми вървеше даскалъко. Кога повторих класо, тате ми рече: “От нашио род учени òра нема. Айде, стига ти ученье! Тръгай с мене да печеш занаято!

Бех на десет гòдин, кога окрадоооме две къщи от белослатинските лозя. Що бакър падна, що алумин, да ти не разпраам. Седиме с тате после, гледаме окраденото, радваме са, а он ми вика: “Абе Монче, тоя занаят за назе циганьете е добър, ама вкарва у затворо. Ти мене нема да ма гледаш кво праа. Я съм одръгнал кон. Само сакам да одиш с мен и да са учиш. Като ти са народат циганьета, като ревнат òтглади и се видиш на зор, тогава ша действаш

В тишината на есенната мъгла

татовото, иначе ша идем и двуйца у затворо и нема да има кой да ни носи цигари.”

Тате остаре и днеска си е там, у затворо де. Сега пече нов занаят. От бакър е минал на ключове. Нищо не му се опира на човеко. Специалис!

Добре де, добре! Айде напиши ти тоя докимент, а от мене имаш един черпелък. Кафе пиеш ли? Вие убавиците само кафе пиете. Бих та почерпил и от ракията, ама зная, че ша ти изгори гърлото. Тя, таа моата ракия е, първак. Сам съм си я варил. Като рѐкоа циганъете, че шъ съ плаща акциз, я грабнах казано и го скрих у долò, край Враняк. Отсекаде шума, камъняк, нищо са не види. Ама ти нема да слушаш кво приказват комшиите. Моата ракия не е крадена. Крадената си е менте и трови òрата. Ракията сам съм си варил, я. Мерси!

Я кво си убаво госпойце, ма! Да откърши човек от теб! И си имаш сичко!... Добре де, добре... Нема да та фала повече. Я само така си приказвам. Моата Кина с такива приказки я излъгах. Разбира се... Разбира се, шъ приказваме по същество... Та имената си ли да кажа...? И трите ли?...

Мончо! Викат ма Мончо! По баща Киров, а по деда - Мочов. Защо Мочов ли? Ами

В тишината на есенната мъгла

нèкога, кога тате маа кръщавал, се е получил проблем. Били са се с комшията Мръньо и оня му е избил двата предни зъба. Та кога маа кръщавал, попо нещо недочул. Като питал баща ми как да ма кръсти, тате мляснал с език, па рекъл: “На деда му го пиши, Монъчо”. И така си е останало името ми. Мерси!

Що са смейш, ма госпойце? Сички у Враняк ма знаат като Мончо. А-а-а! Смееш се на “Мерсито”. И то ми е от дедо. Все “Мерси” повтаряше човеко. Бог да го прòсти! Он, ша ти кажа, беше активен борец! Бил саа у Първата световна война! Кога го раниле на южнио фронт, го натовариле на една волска кола. Такър, такър, та у френскио лагер. Сèкаде окол него биле французе. Понаучил някоя и друга френска дума, а след като са прибрал у Враняк, първата му дума към баба ми била, “Мерси”. Она го гледàла ококилена, гледàла, па като го замàала с пачаврата и рекла: “Абе ти циганино, българска приказка не знаеш ли, бе?...”

Ние госпойце сме си циганье, белослатински циганье и от както са помна, все сме си били циганье. И у Враняк ни знàат като циганье. Сега тàа дума “ром”,

В тишината на есенната мъгла

нещо не ми е ясно. Чужда дума е некак. Само замотват с неа главите на òрата от мойта черга.

Ама извинявай де, я само така си приказвам, за да разбèреш какъв съм, пък ти си пиши там... Мерси!

За къде ще ходя ли? За Испания! Братчедо Киро, оня син на чича ми, дето го кръстия на тате на името, ми писа един есемес. “Тръгай вика Мончо, тук има работа колкото щеш. Нема да сбираш жилезо, алумин и ратии, нема да са скитосваш из белослатинските лозя, ами шъ бèреш домати и портокале. А като са върнеш, шъ си купиш “Москвич” или ако ти ареса - един евтин “Опел”, от тиа дека òдат по цела Европа.

Я, госпоице, не съм много по работата и затова винаги слушам братчедо. Като си каже он думата, значи е сигурно, че ще има келепир. Лъжа у него нема! Е, ние сме си циганье и лъжата си ни е у кръвта, ама така са вика по български. С какво ще пътувам ли? Малеее, не питай ма! С ероплан! Я му викам на Киро: “Кире бе, човеко, я на слива да са кача и ми са вие свет, та у ероплан ли?” А он вика: “Много си прос бе братчеде! Моето Айше пътува сама с ероплан вече три

В тишината на есенната мъгла

пъти и нищо и нема̀. Първия път рече, че е одѝла пет пъти да пика, ама после свикна̀. През целото летенѝе си е пикала само един път.”

Та госпоѝце, мене малко ма̀а шубе, ша знаѝш. На тебе го казвам. Нема да ми са смейш... Е-е-ѝ, к'во си убаво като са засмейш, ма! И какви бели зѝбки имаш, ма! Чак на мене ми са досмива! Ха-ха-х-а-а!

Дали съм одѝл войник? Като ма гледаш така к'во си мислиш? Одѝл съм! Трудовак бех! Копал съм на врачанскио язовир, Среchenската бара! Нали го знаѝш? Горе е, у балкано. Най-убавата и бистра вода у врачанско е там. Они, монтанчанѝе ни прелѝгаа, та го зеа, ама да знаѝш, че врачанѝе са го копале. Баба Цола, Бог да я прости добрата жена, все викаше на бай Тошо: “Тоа язовир си е на Враца! На никой нема да го даваш, Тоше-е! Крѝв ша са лее, ако го дадеш!”

Е-е-е-х, бабо Цоле-е-е! Не послуша та бай Тошо, не послуша а-а... Рече да са дели водата между Монтана и Враца. Дели, дели, ама кѝчоо у монтанчанѝе! Пуѝциа си они чешмички по парковете, поливат си ѝбениците, колкото си щат, а у Враца ората и вра̀бците шѝ умрат за вода. Много

В тишината на есенната мъгла

мразеше врачанье, е-е-й! Дали зарад щерка си или зарад атентато, но ги мразеше. Ама за да си мислат иначе, идваше сека годин на втори юни на Воло. Изтърпани съ с каскетото, изрепчи съ и почне да държи реч.

Една годин и я бех на Воло. Разбутах ората и са доближих до нього. Он подава ръка на секи, демек вижте ме колко съм народен човек. Я като видех, че подава ръка и айде напред. Протегам моата, а он секаш ма не види. Заминава нататък... Тогава му са обидих. Разбрах, че не ни обича назе, циганъете. То от боята ли, от миризмата ли, не моо да кажа, но си беше истински факт. Мерси!

Ей! Печено моме си! Я колко убаво пишеш! Като мъниста ги редиш тиа букви! Къде си са учило да пишеш така убаво, ма? Щъ черпа, е нема как. Шъ черпа! Нали пиеш кафе от автомат? Я до вчера не знаех как са работи с тоа автомат, но Линчо, съседското момче, ма научи. "Чичо Мончо, вика, къде си тръгнал за Испания като не знааш да си извадиш от автомато едно кафе и като не моош да пуснеш един есемес. У пощата на Враняк има един автомат за кафе. Висееме там три часа и вадееме кафе

В тишината на есенната мъгла

след кафе от него. От къде пари ли? Ами без пари!

Момчето, Линчо де, нали си е от нашио сой, беше си направил една жилезно парче вързано с конец. Пусне жилезцето у автомато и он пуци кафето. Що кафе изпииме тия дена, немаш си на представа. Пиеме, пиеме, та чак сърце ми заподскача. А като ни омръзна, Линчо извади от джебо един стар джиесем, Моторола. Окраднал го от един джамбазин на панаиро у Борован...

Натискааме бутонъете, натискааме, докато уцелиймe братчедо Киро у Испания. "Здрасте Кире!"- пиша му. А он ми отговара: "Айде, бе братчед, тръгай! Чекам та! Айде, че свършиа доматиите!"

Та така! Готов съм за Испания! Викат, че там има много автомати. Има и за кафе и за Кока Кола и за какви ли не завръзльци. Само да има човеко пари и е без проблем. А ако нема, я си знам. Линчо ми подари онова жилезце с връвчицата. Гладен и жаден нема да остана. Мерси!

Пак ми са смееш, ма госпойце! На "Мерсито" ли? Разбирам! Сигурно си мислиш, че като ида у Испания и кажа "Мерси" испанците ша ма помислат за французин. Нема, ма убавице, нема. Я ша

В тишината на есенната мъгла

науча как са вика “Мерси” на испански. Мончо никога нема да са изложи. Само да стигна до там, че като са сета за тоя ероплан, та чак... Щех да кажа една не убава приказка. Добре, че са предните два зъба. Кво ги гледаш? От чисто злато са! На Кина баба й ми даде желтиците. “Дръж момче, рече. Дръж и си направи златни зъби! Ама сакам да гледаш Кина като писано еце. А чуа, че си я бил, с теслата шъ ти ги извада!” Печена бабичка беше. Бог да я прòсти! Умре миналата зима. Задави съ с рибешка кост. Онò крадената риба си е прòклета, госпоyce. Кой да знае, че така шъ стане?!

О-о-о, бравос на тебе! Най-последе написа докименто. Мончо сега шъ та почерпи. Автомато го мернах. Ей там е, до вратата! Само да вида, дали не съм загубил онова жилезце, дето ми го даде Линчо. Е, не ма гледай така де... Щъ прèжала само за тебе дваáсе и пет стотинки. Да не кажеш после, че ми е лош адето.

Готово госпоyce!... Заповедай! От бача ти Мончо е! Кафенце с две захарчета... Да ти е благо да го пиеш! А сега..., оле божке е-е,... треба да ида до арогарата и да купа билет за ероплано. Мама му стара, къде ги измислиа

В тишината на есенната мъгла

тия ероплане, та само плашат народа. Ама не ми съ смей, де! Мен ми треперат мартинките, а ти ми са смееш. Братчедо Киро вика, че само първио път било страшно. След това са свиквало. Само дето са одело често ду клузето. Е, шъ го преживеа и това тегло, де! Само да стигна веднъж до Испания! Мерси!

ГИНЦИ

Наричаха я Гинци. Не помнеше вече на колко години е. Може би към седемдесет или седемдесет и три, никой не знаеше това, най-малко тя самата. Беше работила като шивачка в градското ТПК през седемдесетте години на миналия век. Когато започна голямото съкращение, уволниха и нея, без да ѝ дадат обяснение, защо го правят. Отиде при директора, разрева се така, както само тя можеше. Нещо му трепна вътре на тоя човек от нейните сълзи. Пусна ѝ заповед за назначение като фризьорка, пак в същото ТПК. Олекна ѝ, защото току-що се бе развела с мъжа си. Нямаше пари, беше цялата в синини, понеже половинката ѝ като пийнеше, имаше навика да удря по нея като по боксова круша. Децата ѝ...

Момчето забягна по Гърция с някакъв циганин музикант. Забягна и повече не се обади. Момчето се хвана с търговия. Какво търгуваше, така и не разбра. Веднъж

В тишината на есенната мъгла

дойдоха милиционери в къщи да го търсят. Не знаеше, какво да им каже. След три дена, пред големия универсален магазин, го видя. Не беше сам. Още трима вървяха с него.

„Майко, каза ѝ, ще ходя по Сърбия, че тук няма живот. Сега е в сила ембарго за горива и нефтени продукти. Ще продам десетина литра бензин и ще имам за ядене. Кога ще се върна ли? Ами, не зная кога. И да се върна, ще ме притворят. Не ми се лежи в затвора...“

Не знаеше какво да му каже. Целуна го по бузата и се прибра разплакана.

Остана сама. Родителите ѝ бяха отдавна починали. Брат и сестра нямаше. Отдаде се изцяло на фризьорския занаят. Покрай него научи и много неща за модата, за хората и за живота. Научи как да се облича елегантно, как да привлича вниманието на мъжете и накрая как да ги сваля. Беше нисичка, хубавичка, с аленочервена коса. Мацаше се обилно с помади. Употребяваше тежки парфюми. Колежките отначало я приеха радушно, след това незнайно защо, започнаха да я отбягват. Зад гърба ѝ говореха, че е курва. Тя самата знаеше, че не е такава, но начинът ѝ на обличане

В тишината на есенната мъгла

оказваше някакво отблъскващо въздействие върху тях. Накрая реши, че просто ѝ завиждат.

Гинци не усети как настъпи новия прелом в живота ѝ, може би след оня рожден ден на колегата ѝ от отдел „Мъжко фризьорство“. Бяха я поканили вежливо и тя отиде. На сбирката се оказаха само мъже. Хапнаха пийнаха, а след това и се изредиха всичките. Тя опита да се бори, но силите ѝ бяха слаби. Предаде се... След това, трима се бръкнаха в джоба и завряха в ръцете ѝ пари. Сумата беше по-голяма от месечната ѝ заплата. Разрева се. Беше ѝ жал за самата нея, но нямаше с кого да сподели. Нямаше приятелки, нямаше близки.

Парите, които ѝ дадоха свършиха бързо. С тях си купи модни блузки от кореком, джинси Вранглер и едни прекрасни обувки с висок ток. Когато облече и обу новите неща, колежките ѝ я посрещнаха на нож. Вече се бе разнесла мълвата за оня рожден ден. Донесоха и на директора, а той като човек с принципи, ревностно следящ за изрядната репутация на ръководеното ТПК, веднага я уволни. Ревът вече не помогна.

В тишината на есенната мъгла

Никой не ѝ обърна внимание. Пътят ѝ бе вече начертан с дебела червена линия. Беше пътят на проституцията.

Има професии, които се овладяват много трудно, с много пот на чело и с много труд. Нейната професия, в това отношение, бе лека. По-трудна се оказа борбата със съвестта. Съвестта на всеки човек е като новородено дете. Отначало е много чувствителна, боязлива, ранима, а след това... След това се свиква. Свикват и хората около човека с неговите нови, отличителни черти. Думите „курва“, „пачавра“, „уруспия“, „проститутка“ вече не ѝ правеха впечатление. Свикна да я наричат така, макар, че вътрешно още си беше оная старата Гинци, с изискания вкус към модното облекло и с веселия и общителен нрав. Тези придобити или вродени качества, сега ѝ помогнаха много, за да овладее новата натрапена от обстоятелствата професия.

От самото начало районът ѝ беше около големия хотел-ресторант до площада. Изчакваше пийналите мъже, които излизаха от ресторанта. Приближаваше ги тихичко, подхвърляше някоя и друга пикантна думичка и те тутакси разбираха, що за жена

В тишината на есенната мъгла

е. Грабваха я под ръка и я завличаха към парка „Хижата“. Други пък, по-недосетливи или по-пийнали, също падаха в нейната клопка. Специалната ѝ хватка, галене на мъжката гордост, винаги действаше безотказно. Колко му трябва на един пийнал мъж?

С времето разви и друг усет. Само с един поглед разбираше финансовото състояние на вероятния партньор. Ако беше умислен, небръснат, със зареян поглед, значи работата нямаше да стане и тя кротко и смирено се оттегляше. Случваше се да получи някой и друг удар по лицето или другите части от тялото. Това не я притесняваше особено. Беше ѝ ясно, че е риск на професията. Внимаваше ударите да не са по лицето, че там най-много личеше. На сутринта се появяваха отоци и колкото и да се стараеше не можеше да ги скрие с пудра и белило.

Един ден я заболя кръста. Така я беше сковало, че не можеше да мръдне. Наложил се да отиде на лекар. Краткият преглед бе достатъчен за доктора, да постави диагнозата, венерическа болест и силно възпаление на пикочните пътища. Малкото събрани пари отидоха за лекарства. Този

В тишината на есенната мъгла

инцидент ѝ стана урок за повишено внимание. Дамската ѝ чантичка винаги бе пълна с презервативи от най-различно качество, според клиента. Определи си и времетраене за един сеанс. Трудно се съгласяваше на акт с по-голяма продължителност. С една дума, стана професионална проститутка с принципи.

Всичко вървеше добре. Имаше пари. Накупи си много модни тоалети. Любимите ѝ цветове бяха белият и розовият. Умееше така умело да подбере и съчетае различните части от облеклото, че когато тръгнеше за „работа“ заприличваше на пъстра великденска перашка. Имаше фрапантен, предизвикателен, възбуждащ мъжкото либидо вид. Хората я оглеждаха, децата ѝ подсвирваха, дюдюкаха, но тя не обръщаше внимание на тези дреболии. Вървеше усмихната, изпъчена, с вдигната глава, сякаш целия мъжки свят бе неин.

Беше първата и най-лична професионална проститутка на града. През осемдесетте години се случваше да я притворят в милицията. Не знаеше, защо го правеха? Някакъв закон забранявал проституцията. Та нали и тя трябваше да яде?

В тишината на есенната мъгла

Отспиваше си нощта на твърдата кушетка, а на сутринта я пускаха. На излизане запалваше демонстративно цигара пред опулените очи на милиционерите, оригваше се шумно, щракваше с пръсти и отминаваше, като първата дама в Белия дом.

В края на деветдесетте години, обаче за нея животът стана невероятно труден. Времето беше гладно, мизерно, смутно и престъпно. Случваше се да я отвлекат направо от улицата, някакви надрусани наркоманчета и след порядъчен бой да я приведат във вид, който никога не би желала да има. Беше прехвърлила шейсет и петата си година и трудно понасяше подобни извращения. Стана ѝ ясно, че при някой следващ, по-сериозен побой няма да има сили да стане от земята.

Една нощ обмисли подробно ситуацията и на сутринта висна край автострадата за Видин. Тя стана новата ѝ работна територия. Спираше минаващите сръбски и турски тирове, извършваше бързата стандартна процедура на оралния секс и се прибираще на автостоп в града. Случваше се да спечели от автостопаджия. Това, шофьорите, са вечно бързащо и припряно

В тишината на есенната мъгла

племе. За нея най-важното бе, че повечето от тях имаха пари.

Зимата, преди настъпването на новото хилядолетие, се случи мека. Преваляваше лек дъждец. Обстановката в целия град бе някак необикновено празнична. Вечерта, преди Нова година, Гинци реши да се поразходи към центъра на града. Нека и тя да почине веднъж като хората.

Облече розовото якенце, праметна белия шал, натъкми розовото кепе на главата, обу белите ботушки и затропа към площада. Малката ѝ дамска чантичка подрипваше пъргаво край нея. Беше ѝ ведро, радостно, празнично. Улиците бяха украсени със светещи гирлянди. На площад „Благоев“ се извисяваше китна, новогодишна елха. Хората на групички се нижеха към мястото за градското тържество. По традиция, то се уреждаше около читалището. На ниска, набързо скована дървена естрада се качваха и слизаха певци, оркестри, музикални състави. Множеството около нея беше радостно, оживено. Хората танцуваха, смееха се, черпеха се с щедро отпуснатите от общината скара и вино.

Гинци се запромъква през навалищата. Искаше да иде по-близо до естрадата. Край

В тишината на есенната мъгла

нея гръмна пиратка и я стресна. Някаква заблудена детска ръчица я хвана за панталона. Тя се наведе и просълзена погали уплашеното четиригодишно момиченце, което я гледаше доверчиво. Очите му бяха така големи и така сини...

- Ела милото ми, ела съкровището ми... - разнежи се Гинци. Протегна ръка и го погали по главата.

- Остави детето ми, ма курво! — стресна я женски глас. Строгата майка дръпна детенцето толкова силно, че то изписка и заплака.

- Какво съм направила толкоз, бе госпожо. Само му се порадвах...

- Я се разкарай! — процеди майката.

- Добре де, добре, като съм курва, какво?! Нали и аз съм човек! А, като те гледам, съм по-възрастна от майка ти.

- Разкарай се, ти казах!...

Гинци преглътна обидата, извади носна кърпичка и забърса една неволно бликнала сълза. На ярко светещата видео стена, часовникът стапяше последните мигове на старото хилядолетие. Пиратките гърмяха в нестроен хор. Хората бяха замрели в очакване. Гласът на водещия редеше изтичащите минути на старата година.

В тишината на есенната мъгла

В тоя момент, Гинци усети силен удар по гърба. Залитна напред и падна по очи. Зави и се свят. Надигна се мъчително. Отупа прахта от белия панталон и погледна за чантичката си. Нямаше я. Нападателят я бе отмъкнал. В нея бяха всичките ѝ лични документи, новичкия джиесем и малката скромна сумичка, която бе запазила, за да си купи прилична новогодишна вечеря. Мечтаеше за едно топло, изпечено пиле на грил, пържени картофки и бутилка евтино, червено вино. Сега се оказа, че няма да има с какво да си купи всички тия приятни неща.

Разплака се. Защо все с нея трябваше да се случи това? С какво го бе заслужила?

Гърбът я болеше от удара. Тръгна със залитане. Ненадейно попадна в центъра на новогодишното хоро. То я завъртя и понесе в бурния си вихър. Някой я хвана под ръка и я задържа.

В тая празнична, новогодишна нощ, много зрители на кабелната телевизия можеха да видят на екраните на телевизорите си, как в средата на буйното хоро, преплиташе крака една пъстро облечена, възрастна проститутка. Сълзите ѝ се стичаха на потоци по сбръчканите бузи,

В тишината на есенната мъгла

влизаха в почти беззъбата уста. Изхлипваше и те бликваха отново като малки, червени вадички, оцветени от размитото червило. Устремяваха се надолу и обливаха повехналата, старческа гръд.

ЗАРЕЗАН

Ако някой не знае, то мога да му открия, че врачанинът много обича лозата. Враца е стар лозарски район и всичко свързано с виното и плода, от който се добива, се цени високо, да не кажа, че е издигнато в култ. Това не означава, че врачанинът е върл пияница. Не е! Кой каквото ще да си говори, не е! А Зарезан? Това е нещо повече от национален празник за него. И понеже, рядко ще се срещне врачанин без лозе, то на този ден, по автобусните и тролейбусните спирки за лозята става, меко казано, шарена и писана навалица. В раницата на всеки ще се открие бутилка домашно винце, подходящо врачанско мезе и задължително аспирин. За какво е пък той ли?... За случаите на алкохолно предозиране. Ако не го държат краката, то зарязалият се катурва на старото легло с раздърпания дюшек и така прекарва нощта. А на сутринта, жестокият главобол се усмирява тъкмо с този изпитан лек, аспирин. В противен случай,

В тишината на есенната мъгла

зарязалият не би могъл да се прибере нормално у дома и не би издържал на женската кавга.

Когато Енчо, тарторът на туристическата ни тайфа, ме покани за Зарезан на неговото лозе и през ум не ми мина да кажа, “Не!”. Бих го обидил смъртно и бих развалил, така ревностно, поддържаната от него туристическа организация. То, с ходенето по баирите съм спрял още преди десетина години, когато Емо го удари инфаркта, но съм в течение на всички туристически мероприятия на тайфата. На хранителна диета съм. Самото споменаване на тая дума обаче изригва вулкан от присмех от страна на Енчо. Нямах си работа, та го казах.

- Абе, ти не знаеш ли, че всички болести се лекуват с хубаво вино и с хубава песен? И мадамите ще бъдат там. В комплект! Ти си по тая част. Как можеш да пропуснеш момента?

- Пиши ме в навалицата. - казах и започнах да пресмятам на ум, колко левчета ми остават до аванс? Нали като се ходи на Зарезан, трябва да се носи нещо? Няма да идеш, да се разположиш и да ядеш и пиеш на чужда сметка, я! Това го прави единствено и само габровецът. Ние

В тишината на есенната мъгла

врачаните, в това отношение, сме принципни. Ако ще е аванта, то не трябва да се набива на очи. Мюзевирлъкът ни не го позволява.

Кратко и методично, Енчо ми разяснява дневния ред и условията за празника, а след това изчезва по някакви свои работи. С какво заредих раницата ли? Това съвсем не е тайна. Качеството обаче отстъпва на количеството. Какво пък! Няма да купувам вино по три лева бутилката, де! Моите предци си бяха продали лозята и аз, когато стане въпрос за вино, винаги му намирам чалъма в складовата база. Там винцето се купува почти без пари, но дали е истинско винце, можеше да се поспори. Както и да е. Допълвам раницата с някаква евтина наденица, популярна по нашия край с името “кучешка радост”, турям задължителните 3-4 глави кромид лук, един-два буркана туршия и това е всичко. За хляба няма да говоря. Той е напълно диетичен и напълно без пари, защото е приготвен от трици. Който не му харесва, да не го яде. Аз си го ям с удоволствие.

Който казва, че Зарезан може да мине само с положителни емоции, не е прав. На сутринта, в уречения час за среща, моя

В тишината на есенната мъгла

милост висва на тролейбусната спирка. Трябва да се съберем 15 души и да направим задължителния пеш поход до Енчовото лозе. Кой турист ходи с тролей на лозе? Трябва да е слабоумен или хептен закъсал със здравето.

Ето ме там. Вися си аз, подпирам металния дирек на спирката с раницата, и си псувам наум. Псувам си тихичко, защото от Енчовата организация няма и помен. Няма го и самия Енчо, пък за компанията да не говорим. С една дума, вися си напълно сам, на напълно пустата спирка. Около мен цари някакъв пустош. Само от време на време, по магистралата префучават едни такива стари, едва дишащи лади и москвичи. Всичките тези допотопни возила, са се устремили по посока към лозята. Чатпат някое от тях ще спре, от прозореца му ще се подаде ухилена глава и ще ти предложи, да те закара на лозе срещу цената на билета. Кой ли ще се мине да те вози сега, в ерата на демокрацията, без пари? Хората си спират, питат, а аз срамувам, опитвам се да лъжа, че не пътувам за лозе, но раницата на гърба ме издава. Старата колица отминава. Моя

В тишината на есенната мъгла

милост е отново сам, в компанията на добре подбрани благословии и лошо настроение.

Някъде по-долу от спирката, един образ с раница, снове насам-натам и също псува. Не го познавам, поне засега. По-късно ще науча, че това е Ачо финансовия ревизор, един от новите членове на туристическата тайфа. Ами като не ходя вече по баирите, откъде ще познавам Ачо? И той естествено не ме познава. Това не пречи да си псуваме, поединично, всеки с чувството, че е изигран.

Е-е-е... най-после иде и Енчо! Нарамил е тежката, синя, оръфана раница, купена втора ръка и минала почти всички маршрути по Рила и Пирин. В ръката му виси още по-тежка чанта. С какво ли е пълна? Засега е тайна, но ще разбере. На Зарезан нищо не остава скрито. Хили се. Мамка му! Тоя човек май е станал съвсем безотговорен. Псуващият индивид се приближава към нас.

- Абе, мамка му стара, каква е тая организация? Гледай! Виж часовника! Каза в девет, а сега е десет!

- Споко! Организацията е сигурна! Тихо всеки момент ще се яви с талпата. Тайфата

В тишината на есенната мъгла

пък е заформила два лъча. Като ги завърши, ще кацне на лозе.

Трябва да поясня, че „лъч“ на туристически език означава допълнително ходене, след като се достигне някоя хижа или заслон. На ходещите явно им е малко тътрузенето, та си го изкусурят допълнително, я до близък връх, я до интересна местност. Вървят, вървят докато капнат, а след това силната ракия и мезе ги хвърля в безпаметен изнурителен сън на хижарските нари.

- Талпа?

- Не знаеш ли какво е талпа? Дъска бе, която не е рендосана. На лозе имам само пет стола, а всички зарязващи ще бъдем около петнайсет. Къде ще седнем? Талпата ще я докара Тихо, а ние ще я влачим три километра до лозе.

- И това ли влиза в организацията?

- Напълно! – Енчо е прецизен строителен инженер и е изчислил, колко задника от двата пола ще се съберат на дъската? Бях сигурен, че дължината и ще е точно такава, каквато трябва да бъде.

- Ето я! Талпата идва!

Някаква, добре оклепана с кал, Уазка спира до нас. Вратата се отваря и

В тишината на есенната мъгла

дребничкия Тихо ни махва с ръка да се качваме.

- Няма да ходим пеш. Всичко е уредено. – тази забележка явно се отнася за мен, човека намразил от десетина години пешото ходене.

Набутваме набързо раниците си в товарния отсек. Набутваме и себе си там, сред камарата от железария и отпадъци. Някаква дебела дъска, увита с полиетилен, е препречила колата по дължина. Славният в миналото, полеви съветски автомобил взима рязко старт и ние, петте човека на брой, се претъркулваме тутакси в единия му край. Има си някакъв дефект този стар автомобил, защото тръгването му не можеше да става плавно. Същото се отнася и за спирането, в което неколkokратно се уверяваме.

Слизаме замаяни на спирката.

- До тук вози-и-м! - обявява Тихо. Нарамва талпата и я повлича по калната пътека. Трима от дружината се втурваме да му помогнем. Знаем, че има стара дископатия и не можем да рискуваме болестта му да се прояви тъкмо на Зарезан. Аз вървя зад Ачо. Той продължава да псува. Всичко на този човек му иде на кавга. Такъв си е бил,

В тишината на есенната мъгла

когато е трезвен. Като пийнел, ставал тих като агънце. Напълно се уверявам в това.

Утрото е прекрасно. Първият ден на февруари ни радва с весело и гальовно слънце. Въздухът е студен, но чист и ведър. Вървим из врачанските лозя. Отвсякъде кукуригат петли и лаят кучета. Някъде далеч се чува весело пеене на нестройни мъжки гласове. Вероятно ракията вече е разлята и празникът е започнал.

Настроението ни е приповдигнато. Всичко си върви по Енчовия план. Някакво дребно кученце ни залайва край една ограда. То се спуска стръвно, квичи истерично и с невероятно упорство се мъчи да ухапе някой и друг крачол на минаващите.

- Да му ударя ли една талпа? – пита Ачо.

- Няма да го уцелиш! – гарантира Тихо.

- Остави го, нека си квичи. Миндилите са най-зли. И при хората е така, комплекс за малоценност, какво да се прави.

Ето и вилата на Енчовото лозе. Тя е почти нова, запазена, едноетажна постройка. В единия край, покрива е започнал да се руши. Енчо изважда отвътре малко манарче и двамата с Ачо се захващат да секат няколко прекършени от големия сняг

В тишината на есенната мъгла

клони. Те са мокри и, няма шанс да се разгорят. Упорството на подпалвачите обаче е пословично. След няколко минути манарчето е сменено с трион. Един реже, двама държат, а трима ги гледат.

Виждам, че мястото за гледачи е попълнено, затова решавам да отскоча до близкия геран за вода. Все пак, трябва да има, с какво човек да си измие ръцете. Около герана е пълно с измръзнали шипки. Пълня тубата с вода. Пълня и джобовете на шубата с шипкови плодове. Те са меки, яркочервени и се мажат като мармалад. Как забравих да си взема от дома полиетиленов плик! Оказва се, че в къщето на Енчо имало и пликове. Човекът ми влиза в положението, подава ми плика, но джобовете ми вече лепнат от размазаните шипки.

- Идат! Ида а-ат! – провиква се Ачо. Той току-що е наредил няколко свински пържоли на две малки телени скари. Огънят пуши, няма жар и месото за миг добива интересния вид на тъмен, полусуров, английски бифтек.

По калния лозарски път се задава нестройната редица на останалите туристи. Те са около десетина души. Повечето не ги познавам. Когато приближават, с изненада

В тишината на есенната мъгла

различавам Тони. Преди около двайсетина години бях негов началник в малко заводче. Сега Тони е възмъжал и наедрял. Хубава тъмносиня раница се полюшва на гърба му. Дали си е същият дървен философ както порано? Е, след малко ще разберем!

- Здравсти, старши! – поздравява ме Тони. Поглежда ме ехидно и присмехулно, както някога. – Защо не те виждам по балканите?

- Ами, появи ми се кокоши трън на лявото ходило. – уточнявам мъдро. – А ти ожени ли се, или още лъскаш бастуна?

- Хей, мамка му стара, защо ме излагаш пред толкова много хора. Не си остави навика да се бързикаш с подчинените.

- Добре ли чух? Подчинени? Отдавна не съм ти началник. Сега е пълна свобода и демокрация. Се-Де-Се!!! Давай да скачаме! Ако трябва, Енчо ще намери някое жълто паве, за да бъде скачането по-автентично.

- Хей, бързикач! Не може човек да те наддума...

- Е-е-е-хо о-оп! – Провиква се Ачо. Той е опекул първите късове месо. Глътнал е две-три чашки ракия и с тоя емоционален възглас обявява започването на празника.

Масата мигом се отрупва с всевъзможни ястия и салати. Няколко бутилки червено

В тишината на есенната мъгла

вино започват обичайната си обиколка между зарязващите.

- Чакайте бе! Чакайте! – провиква се Енчо. - Ама вие не сте никакви лозари! Започнахте лапането и пиенето без важния ритуал. Трябва да зарежем лозето... !

- Вярно, бе! – подкрепям инициативата. – Ами ако тая година нищо не се роди? Енчо, давай ножицата!

Бях най-възрастния индивид в компанията и на мен се падна честта да зарязвам. Втурваме се към една нещастна лозица, наобикаляме я, и аз протягам ръка с ножицата. Нали най-възрастният трябва да зареже? Така си е било от край време.

- Хей Тихо, къде е джиесемът, бе пич? Щракай по една снимка за спомен.

Скупчваме се около лозицата, озъбваме усмивките в позата “зеле”, моя милост протяга ножицата и ... хоп! Щрак! Готово!

- Я да видим какво излезе? – провиква се Ачо. Ама защо си застанал срещу слънцето, бе майсторе. Та ти си снимал слънцето, а не навалицата. Е-ха а-а! Не те бива за фотограф!

Един изпуснат върховен момент никога не е същият, дори когато нарочно се повтори. Бутилките с червено вино

В тишината на есенната мъгла

продължават прекъснатата си обиколка дотогава, докато наистина става много весело. Това го отчитам по погледа на околните и най-вече по моя. С хранителната ми диета е свършено. На Зарезан и диета...! Това никога не е било! Като ще е Зарезан, нека да е истински Зарезан, а не нещо като... знам ли какво?

В компанията има и една дребно петгодишно момиченце, Мая се казва. Бяха му сипали да пийне малко вино. Пийна детето, пък като се започна едно хилене, едно кикотене, та чак се стигна до песента "Зайченцето бяло...". При нас, по-възрастните, понеже тая песен е отдавна забравена, минаваме на познатия репертоар, "Градил Илия килия...", "Белите манастири" и т.н. Невинаги човек помни текста на любимите си песни, особено след три ракии и четири вина. В такива случаи идва на помощ песнопойката. Една от дамите туристки никъде не мърдаше без своята песнопойка. И сега, тая малка раздърпана книжка, започва игриво да минава от ръка на ръка, според това, на кой му идва порива за песен, и на кой му убягва желанието текст.

В тишината на есенната мъгла

Мръвките от масата до жаравата и обратно вървят като на конвейер. Откъде се взе толкова месо, не мога да си обясня? Сякаш туристите са заклали цяло прасе и късовете от него са разпределили по раниците си. Главният пекар, Ачо блести с цялата си хубост и настроение. Пие, пее и пече.

- Абе, това месо нещо е станало на въглен. - отбелязва Еми. - А-а-чо! Съсредоточи се, бе човек! Изгори мръвката!

- Е-мен-це, да не съм на финансова ревизи-я, ма души-це! Да се съсредото-чавам! Ъц! - хлъцва той. - Ейе-хо о-о! Кето о-о! Дай пищо-ве-те, ма! Дай ми ги да пуц-на, само веднъж, ма!

Нещо гръмва във въздуха. Всички се оглеждат. Търсят с очи вероятно пищова, с който Ачо се канеше да гърми. Оказва се бомбичка пиратка. Енчо, като стабилен организатор, не е забравил и този атрибут.

- Дръжте го, че падна в огъня, бе хора! - възгласът е на Тихо.

Ачо наистина се е катурнал напред. Забил е нос в разгарящите се съчки и якето му, лизнато от пламъка, е започнало да пуши. Двама го хващат под мишници и го завличат в къщето. Полагат го на

В тишината на есенната мъгла

изтърбушения диван и го завиват с едно старо, кърпено одеяло. Има точно два часа време регламентирано, за да изтрезнее. По график, тръгването трябва да стане по светло.

Наистина е един прекрасен, слънчев ден. Бели, пухкави облаци се носят по небето. Над черните клони на дърветата се стрелкат ята от дребни косове. Те цвърчат радостно, литват нагоре, а после се втурват устремно към далечните хълмове над Шаровитица. Някъде далеч изцвилва кон. Изплющява камшик, зазвучава откъслечно мелодия от транзистор. Бели стълбове от дим се извиват далеч зад липовата гора. Лозарите са запалили огньовете и вероятно също празнуват.

Туристическата компания е минала към музикалната част. Нестроен хор от гласове подема песен след песен, според това, какво им предлага съдържанието на песнопойката и според собствените им музикални спомени.

Пея и аз! Да си призная не съм пял така може би двайсет години. Навремето ми казваха, че пея хубаво. Тъй като от тия хвалби е минало много време, не смея да гарантирам, че качеството е същото.

В тишината на есенната мъгла

Ентусиазмът обаче е като тогава. Пея значи, та чак пресипвам. Пресипват и други, обаче на мен най-лични. Нали съм на диета, а когато си наруша диетата така става.

- Внимание! Малко внимание! - казва Енчо. - Става студено и предлагам да внесем масата вътре в къщето.

Никой не го чува. Туристите се разхождат из лозето. От време на време се връщат при отрупаната с мезета и вино маса, удрят по няколко здрави гълтока вино, а след това всеки продължава заниманието си. Оказва се, че на никой не му е студено, напротив. Дори прекалено горещо е, от изпитото вино и изядено месо. Групата от песнопойци се усамотява в единия край на талпата. Хорът от гласове е станал още по-нестроен, пресипнал и фалшив. Репертоарът упорито клони към македонския фолклор и старата градска песен. В даден момент един от седналите песнопойци понечва да стане. Това нарушава равновесието на талпата. Тя се надигна от единия си край и другите пеещи индивиди мигом се озовават на земята. Песента рязко секва. Двама от пострадалите наместват отново талпата върху двата стола, сядат внимателно на нея,

В тишината на есенната мъгла

доколкото им позволява колебливото равновесие, и песента “Йовано, Йованке...” продължава с неочаквана сила и ентузиазъм.

Така е на Зарезан. Виното се лее. Душата се отпуска. Нервите се разхлабват и музиката избликва, като едно малко и бистро изворче, неподдражаемо и пречистващо. Малката Мая тича из лозето, смее се, ликува. В един момент Еми, майка ѝ, я хваща за ръка, задържа я и възкликва: “Ти си се напишкала, ма мамо! Къде ще ти търся сега сухи дрехи, за да те преобуя.” Само това не е предвидил Енчо, в неговата организация на празника, сухи дрешки за детето. Та кой го очакваше?

- Ние си тръгваме, заявява Еми! Трябва да се приберем по светло, а виждате и детето...

Женската част от компанията си събира багажа, махва за сбогом с ръка и оформя така познатата индийска нишка по пътя към автобусната спирка. Слънцето на запад клони към залез. Застудява.

- Хайде да тръгваме и ние! – предлага Енчо. - Хей, загасете огъня, за да не стане пожар. Още малко и ще мръкне, а трябва да се приберем пеша.

В тишината на есенната мъгла

Туристите, ще ви доверя, са много дисциплиниран народ. Ръководителят винаги се слуша, дори и когато не е прав. И сега, сякаш по някаква невидима команда, всеки се заема да свърши отредената му част от работата за приключване на празника. Талпата е внесена в малката кухничка, столовете се наместват внимателно, един върху друг в килерчето, масите се почистват, чашите и чиниите се измиват.

Нарамили раници, оформяме редицата за поход. Тръгваме надолу, по калния земен път към далечната, осветена от тирове магистрала. Краката ни жвакат в рядката кал. Залитаме, спиране, след това отново продължаваме с онова неподражаемо настроение, каквото само един такъв празник може да създаде. Последните лъчи на залязващото слънце светват за последно на запад, зад високата Врачанска планина. Един приятен и прохладен, теменужен мрак се стелва около нас.

Някои изваждат фенерчетата, защото пътят вече почти не се вижда. Колко бързо пада мракът през февруари?! Над Химкомбината изгряват ярките звезди на съзвездие Орион. Градът бавно и постепенно засиява в

В тишината на есенната мъгла

далечината от запалените електрически лампи. Магистралата, като светеща змия се вие долу под нас.

- Хей, спрете, за да изчакаме Ачо! Май още не е изтрезнял...

Спираме. Чакаме го. Някъде отгоре, в тъмнината, се дочува пресипналия му и несигурен глас.

- “Йо о-ова а-а-но-о... Йо о-ва а-а-нке е-е...”

БОМБАЙ

Тая история е колкото хубава, толкова и тъжна. Хубава е, колкото е хубава една нежна и завладяваща мелодия, а тъжна, защото се отнася за едно младо и интелигентно момче, чиято съдба бе толкова жестока и безсърдечна, колкото е жесток и безсърдечен понякога към нас целият ни човешки живот.

С Богдан, бащата на Митко бяхме стари приятели. Никога няма да забравя оня негов жест към мен през деветдесет и осма. Беше трудно време. Току-що бе затихнала голямата инфлация. Много банки бяха фалирали. Парите на много хора се бяха прелели в джобовете на шепа партийни мошеници. Ширеше се голяма безработица. Довчерашни учители и лекари ровеха в кофите за боклук с надеждата да залъжат с нещо жестокия си глад. Трудно е да се опише това време, защото подобно преломно време разклаща и съсипва хиляди

В тишината на есенната мъгла

човешки съдби, поражда страшния душевен смут, неподлежащ на описване.

Бях останал без работа, как и защо, сега е без значение. Шляех се по улиците, броях всяка стотинка в джоба и се чудех как да скърпя двата края. От трудовата борса ме бяха изпратили на работа в един нелегален цех за бутилиране на ментелив алкохол. Цехът се намираше в края на града. Собственици бяха две млади мафиотчета. Едва издържах шест дни. В студения ноември няколко несретници треперехме от студ и си режихме ръцете със счупените бутилки на една стара, едва работеща поточна линия. Трябваше да ни изплатят надниците в края на работния ден. Собствениците не го правеха. Гладен, премръзнал и озлобен, напсувах тези гадове и отново зашарих отчаян по улиците.

Богдан имаше малко магазинче за стари електрочасти близо до жп гарата. Един ден се отбих да го видя и както му е редът си изплаках болката. Той ме изгледа, зацъка, помълча пък попита:

— Навит ли си да започнеш работа в София?

— Иска ли питане? Нямам избор, бе човек...

В тишината на есенната мъгла

— Едно врачанско момче има компютърна фирма на Стамболийски. То е съученик на Митко. Синът ми е там от няколко месеца и е много доволен.

— Какво работи?

— Системен администратор е. Нали знаеш, че завърши информатика. Получава много добра заплата, а и работата му е много хубава. Би могло да се намери нещо и за теб. Е-е, какво ще кажеш?

— Добре. Давай!

— В понеделник ще ида да му отнеса нещо за ядене и ще те заведа. Но най-напред ще се обадя по телефона, че нали знаеш, никой не обича подобни изненади.

В понеделник Богдан мина до нас и ме взе с колата. Беше се обадил до София и беше получил уверението, че могат да ме устроят на работа.

Фирмата се оказа голяма и впечатляваща. Врачанинът се беше върнал от емиграция в щатите и бе донесъл доста пари, които предвидливо въртеше в зараждащия се компютърен бизнес. Пристъпихме в едно бляскаво и луксозно фоайе. Богдан се шмугна някъде и след малко собственика се показва усмихнат и приветлив.

В тишината на есенната мъгла

— О-о, врачанин! Много се радвам! Ние врачаните трябва да се подкрепяме, иначе ще се загубим като старите пари. Огледай се и ще видиш, че тук сме само врачани. Дори и оня с пицова, охраната, е бивш полковник от врачанския гарнизон. За теб ще има работа и добра заплата ще има. Двеста и петдесет като начало стигат ли ти? Е, ще поносиш кашони, а после може да се научиш да сглобяваш и компютри. И с квартира ще те устроим, фирмена. Ще си плащаш само тока и телефона. Съгласен ли си?

Мислех, че сънувам. Едва успях да кажа няколко думи за благодарност. Богдан ме остави, отиде да се види със сина си, а след това си взе сбогом и си тръгна. Така започна новата ми работа. Не е интересно как протече и как завърши. Важното е, че тогава стана запознанството ми с Митко.

Беше хубаво момче, с нежно и овално лице. Имаше чаровна и весела усмивка. Ръцете му бяха нежни, с дълги и фини пръсти. Говореше с мек и обаятелен глас. Интелигентността му личеше от пръв поглед. Като разбра, че сме приятели с баща му, тупна ме по рамо и зареди успокоителни думи. Разбираше ме напълно.

В тишината на есенната мъгла

Работното му място бе в едно малко приветливо помещение. Голям монитор красеше луксозното му бюро. Той седеше там и пръстите му шареха неспирно по бялата клавиатура. Работеше унесен. От време на време спираше, промърморваше тихо няколко думи и пак продължаваше. През почивките се отбиваше до мен, в склада и ми носеше кафе. Обичаше да черпи. Заплатата му бе доста висока и парите не му бяха проблем.

На другата година баща ми се поболя и трябваше да се прибера във Враца. С големи усилия успях да си намеря една ниско платена работа колкото за хляба. Богдан ми се чудеше.

— Изпускаш питомното и гониш дивото. — казваше. Защо се върна?

— Родител ми е, не мога да го оставя...

— Абе родител... Не си бягай от късмета бе човек. Столицата си е столица. Там е работата и там са парите. Не го ли разбра?

— Е, все пак нещо научих. Ще се опитам да си купя компютър и дано ми потръгне.

— Не е така приятел. След време ще го разбереш. Изпускаш си късмета.

Минаха пет-шест години. Нещата при мен се завъртяха добре. Работата с компютри ми

В тишината на есенната мъгла

помогна и успях да стъпя на ново по-интелектуално трудово ниво. Ходех често в магазинчето на Богдан, говорехме си за много неща. Като по правило разговорът все клонеше към сина му. Богдан се хвалеше непрекъснато. За него, Митко беше бащината му слабост и гордост.

Един ден сподели, че компютърната фирма била фалирала. Митко си бил намерил работа при един гръцки бизнесмен с много висока заплата. Бил още по-добре. Неговата професия му отваряла вратите навсякъде. Имал възможност да избира и се пазари.

Усетих нещо недоизказано в думите му. Когато човек започне да се хвали с пари никога не е на добре. Не го разпитвах. Беше ми неудобно.

— Ще правим и сватба. Намерил е едно момиче, софиянче. Бременно е и трябва да ги оженим, няма начин. Отначало ще живеят при родителите му, а след това ще видя как да му помогна за апартамент.

Това беше чудесна новина. Радвах се заедно с бащата. Знаех какво изпитва. След една година Богдан стана дядо. Внукът бяха нарекли на негово име. Той ходеше всяка седмица към София и носеше де що

В тишината на есенната мъгла

успяваше да приготви за ядене. Веднъж дори ме покани да ида и аз, за да видя внука. Изпълних желанието му. Беше наистина голяма радост. Митко се разхождаше с опуленото бебе. Навсякъде бяха разхвърляни играчки. Спираха до компютъра. Той протягаше ръчицата на бебето и натискаше някой бутон от клавиатурата. „Ще го направя компютърджия.“ — казваше. Всички се смеехме. Беше весело и забавно.

Минаха още три години. Веднъж видях Богдан на улицата. Беше унил и мрачен. Заговорихме. С недомлъвки ми обясни, че нещо с Митко не върви на добре.

— На лечение е моето момче. Парите го развалиха. Много пари за млад човек не е на добре. Пропи се. Засегнат е и черният му дроб. Мисля да си го прибера тук. Жена му го изостави. Сам е. Където се хване на работа, все го гонят. Никой не обича пияници.

Наистина новината беше лоша. Такъв обрат за детето на един баща е истинска съсипия. Прочетох огромна горчивина в погледа му. Очите му блестяха, пълни със сълзи. Не знаех какво да му кажа. Замълчах.

В тишината на есенната мъгла

Никаква успокоителна дума не можеше да му помогне.

На другата година, видях и Митко. Беше се върнал във Враца и живееше при родителите си. Няколко пъти го бяха лекували в някакви софийски диспансери, но нямаше ефект. Още щом ме видя и се усмихна. „Имам нещо за теб.“ — каза. „Ела у нас и ще видиш. Ако ти трябва литература по компютрите само ми се обади. Ще ти дам. Сега в живота навлиза интернета. Не знаеш колко е интересно и колко е важно да го научиш. Ще ти го покажа.“

Отбих се у тях. В неговата стая се мъдреше нов компютър. До него, внимателно подреден, лежеше цял куп с техническа литература.

— Ето, вземи! — каза. Това няма да го намериш никъде. Преводна книжка. За домейните е. Вземи и чети, а ако нещо не ти е ясно, ми се обади. А този диск е специално за теб. Научих, че си се снабдил с нов компютър. Тъкмо за него е. Тук са всичките албуми на един от най-великите изпълнители на „ню ейдж“ музиката, Крис Сфийрис. Имам и дубликат на тоя диск. Пусни го и слушай! Неземна музика е!

В тишината на есенната мъгла

Не знаех как да му благодаря. Гледах посърналия поглед, повехналото му лице и не знаех какво да кажа. Когато си отидох в къщи пуснах диска. Наистина! Такава хубава музика не бях слушал. Мигом ме завладя. Първата мелодия ме пренесе в Индия. Беше типично индийска в модерна интерпретация. Имаше страхотен и завладяващ ритъм. Песента се казваше „Бомбай“. Целият ден слушах Крис Сфийрис. На другия ден пак го пуснах. Нямаше лоша мелодия. Обадох му се. Ликуващият ми глас го зарадва.

— Видя ли?! — каза. — Интелигентните хора веднага откриват и живеят с красотата. Радвам се, че ти харесва. Ако намеря още от него, ще ти го запиша.

Две години не видях Митко. Чух, че отново е бил по болници. Един техен съсед сподели с мен, че Митко е имал още една страшна слабост, наркотиците. Бях потресен. Не можех да повярвам на тая новина. Не можех по никакъв начин. Срецах баща му. Говорехме за много неща, но за сина му не ставаше и дума. Беше заборчнял. Останал беше без автомобил. Търговията му не вървеше. Вероятно

В тишината на есенната мъгла

разходите по лечението на сина му бяха оказали влияние.

По това време баща ми легна тежко болен. Оставаха му няколко месеца живот. През една априлска сутрин на входната врата се позвъни. Отворих и останах изненадан. Пред мен стоеше Митко. Почти не стоеше, а залиташе. Погледът му беше мътен, зениците разширени. Беше брадясал и неподстриган.

— Моля те! Много те моля, дай ми десет стотинки! Много ми се пие кафе, а нямам, за да си купя. Ще ти ги върна, обещавам. Още утре ще ти ги върна. — Той залитна, успя да се хване за касата на вратата и почти се свлече на земята.

Стана ми страшно. Не бях го виждал в този вид, толкова отчаян и съсипан. Значи слуховете бяха верни. Бях толкова смутен, че не знаех какво да направя. Затворих вратата, хванах го под мишница и го поведох към дома му. Те живееха на една пряка улица до нас. Със залитане го дотърсих до вратата на апартамента им. Позвъних. Отвори майка му. Като ни видя изплака, зариди.

В тишината на есенната мъгла

— Така е! — каза. — Митко вече не е човек. Не знаем какво да правим с баща му. Няма живот за нас, няма-а-а...

Сърцето ми се късаше. Не можех да утеша тая жена, не знаех как. Знаех само едно, тези пороци са гибелни и смъртоносни. Вкарват човек в гроба. А той беше само на трийсет години... Боже!

Следващите месеци бяха трудни за мен. Почина бащата ми. Опитах още веднъж вкуса на безработицата. Чупих зле ръка, но всичко мина и животът отново ме завъртя по неясни релси. Един ден, в края на зимата, на път за дома минах за пряко край жп гарата. В настъпващия мрак, на една пейка, видях да седи треперещ млад мъж. Беше брадясал, дрехите му бяха мръсни, косата сплъстена, стигаше до раменете.

Стори ми се нещо познато в тая фигура. Приближих. С изненада видях, че това е Митко. Позна ме. Зарида, захленчи.

— Няма живот за мен вече, приятел! Най-добре е да се самоубия! Моите мили родители ме изгониха от къщи. Няма къде да спя. Спя тук по пейките на гарата.

— Защо говориш така? Ела, ела да те заведа до вас!

В тишината на есенната мъгла

— Не! Няма къде да ида вече. Взеха ни апартамента. Нямаме жилище. Нашите се пренесоха да живеят на лозе, а мен изгониха. А-а-а...

Митко плачеше. Трепереше неудържимо. Хванах го под ръка и го въведох в чакалнята на гарата. Там беше топло. Седнахме в павилиона за закуски. Поръчах му топъл сандвич и кафе. Друго не знаех какво да направя за него. Беше син на мой добър приятел. Ако има рецепта за излизане от подобно положение, кажете ми я. На драго сърце бих я изпълнил. Но не зная такава рецепта.

Той се нахрани, благодари ми, доколкото беше в състояние да го направи и клюмна на стола. Дадох на продавачката пет лева и я помолих да го остави на мира, а като се събуди да му ги даде.

В една ранна мразовита утрин бях тръгнал за работа. Пътят ми минаваше през железопътната линия. Неясно защо пътнишкият влак за Видин бе спрял на няколко метра след пешеходния прелез. Група минувачи стояха на прелеза и коментираха нещо развълнувано. Наближих. По дървените трупи, между двете релси

В тишината на есенната мъгла

личеше локва кръв. Попитах заинтересувано един мъж.

— Младо момче е, смазано от влака. — каза. — Като видяло, че идва локомотива, спуснало се и легнало направо на релсите. Влакът го премазал. Никой не е могъл да го спре. Току що го откараха с линейката.

Така започна тоя мой тъжен работен ден. Около обяд чух по радиоточката новината. Премазаното момче е било Димитър Богданов. Друго за него не казаха. Позвъних по джиесема на баща му. Той не отговаряше. Вероятно не му беше до разговори. Бях страшно развълнуван. Не мога да ви опиша как се чувствах. Вечерта, когато се прибрах от работа, извадих оня диск с албумите на Крис Сфийрис. Включих компютъра и се заслушах. Първата песен беше „Бомбай“, оная прекрасна мелодия, която ме беше пленила от първия път.

Слушах унесен, сърцето ми биеше учестено, а в гърлото ми напираше оная горчива мъка, която винаги ни спохожда при загубата на скъп човек. Защо!? Защо трябваше да стане това!? Защо!? Кажи ми Господи?!

ДА СЕ ЧУЕ НАДАЛЕКО

- Ей, Вачо-о-о, човеко-о, дай на бачо си Моньчо едни цигаре от она-а синята “Карелия”, дека и у Толедо я нема. Най-благо ми е да пуша от неа. А па да за́пала тук, у Враняк и у твоето крѣчме, ша знайш е меелѣм, не ами - баш меелѣм. А сега сипи от она-а върлата, да си о́плакна гърлото. А така! Е-е-х, у Толедо такѣв кеф нема! Мерси! Кво правих там ли? У Испания? На гурбет бех, бачовото. И пак ша ида. Само да са о́пра-а от сватбата на щерка ми, Мичето, че още ми се върти гла́ва. Кина, моата булка дигна рѣце от мен и от зето. Сватбата свърши, а она още ни праи салати и ни влачи бира. Оня ден ма напсува на дедá и замина за Испания. То сега там зреат маслините. Та ша бере маслини и ша учи испански думи. Я за една годин бранѣе на портокале можах да на́уча само как са казва “Мерси” на испански. Как ли? “Грациас” са вика. Ама си има и една особенос. Като го кажеш, тебе и да са олезиш, що иначе съ

В тишината на есенната мъгла

губи ефекто. Я си са леза без проблем, оти като вида убаво испанско булче само така знам да си израза чувството. Дали биат мъжете им ли? О-о-о, много са ревниви и налитат на бой. Мене, обаче не моат да ма уцелат, що като вида напечено, я стаам бърз на кошута. Бегам та ми са не видат крачуните от високата скорос.

Как мина сватбата на Мичето ли? Чекай, сега шъ ти разпраам. Оно моето Миче, от дванайсе годин зе да са мацоти с червѳла и белѳла. Вежди си изскуба та едно влакно не остана. “Бре-ех, мааму стара!”. - рекох на Кина. “Требе да го женим това нашто, че ако забегне с некой чрън от циганскио сой нема и да го намерим.”

Има там у нашата маала един Свейо, дека свири убаво на кларинет, та чак сърце ти примира. Он е мой набор, ама за таа работа нема значение. Продумах я на Кина за него, а она, “Йок Монъче, он шаа!”. И така-а-а...

Срещнах го една вечер, спрех го, почерпих го цигара и му викам: “Свейо-о, човеко-о... Двамцата с Кина сме та аресале за зет. Мичето го нагна-а гяволете и ша го опущим доброто дете. Кажу кво ша дадеш за Мичето и да си стиснем ръце.”

В тишината на есенната мъгла

Гледа ма он, цъка, па рече: “Две крадени шилета, една дърта кобила с червен пискюл на челото, дамаджана с люта сливовица, двойно препечена и два стека “Карелия” от онаа синята, дека ти са тровиш с неа. Пари неам, и да ма прибиъш неам...”. “Така да бъде, зетко! Дай да си стиснем ръце!”

Ей, Вачо-о, ти не беше на сватбата ама слушá. Такава сватба у Враняк ша знайш не е имáло от 72-ра годин. Сбраа са сите циганье от белослатинско. Надонесоа овнье, свинье, вино, ракиа. Ей, напълни ми са сърце, бачовото... Ядóоме, пиеме и губеци друсáаме.

Имаше и инциденти. Единио овен беше краден от Рибинье. Къде е Рибинье ли? У Борованско, бе... Там дека вадат водата за Борован. А там, бачовото кърлеж до кърлеж, мáаму стара. Как не са изеле овено тиа кърлеже, не знам... Какъв е бил инциденто ли? Ами като разкършиеме печенио овен, язе усетих, че нещо ма апе под мишницата. Кога погледнах, кърлеж! Забил сáа у месото ми и сáа надул като коза дърдонка. Кина, булката де, зе да са чеша между краката. Претица до клозето, а като са върнá ми шепне на уше: “Монъче-е, да знайш човеко,

В тишината на есенната мъгла

мнóго-о зле. Три кърлежа са ма наáпале там, дека мáа срам да кажа!”

Ококилих са я, одзурепих са, па ѝ викам: “Млък ма, че езико ти ша óтрежа! Да не чуат óрата, че ша развалим сватбата!”

Кой е другио инцидент ли? Ами със зето... Яднáааме, пийнáааме и я му викам: “Свейо-о, зетко, я надуј кларинето, че ми е душа плаанáла за наш, цигански кючек.”

Извади он инструментo, сглоби го, пореши са с един щрѣб гребен и го наду. Първите ноти ги изсвири добре и таман да заситни и-и-и..., кларинето изкяфа. Един куп народ са умълча и са ококили срещу него. А он са изпоти, потече му лига, а кларинето кяфа ли кяфа. Най-накрáа спре и ми вика: “Тате, кажи му на оня да зáпре, че ша му тегла ножо!”

А оно ква била работата-а-а. Братчедо Киро обичал като яде печена агнешка плешка и да я полива с лимонов сок. Реже си човеко лемонџете, стиска ги над плешката и нагъва кисели мрѣвки. Четири лемона беше изстискал и караше петио. Овиках я братовчедо, а он кат виде, че е виновен, сви уши и за да замаже работата, дигна чашата с вино и са провикна: “А да са живи и здрави младоженците и да им са

В тишината на есенната мъгла

народат цела тумба циганчета!...” С това инциденто са свърши и пиеме, пиеме та повече не помна кво стана с мене... Помна обаче, че със зето са събудийме на едно легло. Он едва си отваря левото око, а я едва десното. Кина пустиньосва около назе, събира шишета и овнешки кокале и кълне та се не види. По едно време Свейо ми вика:

“Тате-е, и тебе ли та боли гла́ва като мене, бе?”. “И мене...” – викам. „Ама ма боли повече от тебе! Ша знайш, и по-люта ракия съм пил, ама такава чудо не е било!”

“Помна, че ядооме салата от домати и краставици...”. “Не е от салатата...” – викам. “Много убава салата беше, с много мерудия...”. “От мерудията трябва да е, зетко!”

Като чу тиа думи, он зе та са уили. Как го не бех видел по-рано тоа мой зет. Он бил по-щръб и от мен, бе Вачо-о-о. Сега ората ша кажат: “Убаво е Мичето, ама най-добре е да си не фали мъжо, щото секи циганин кога го фалат не мое да устиска да са не засмее. Мерси!

Та така, Вачо. Сега младоженците са на меден месец по Черноморието. Кво ша пра́ат там ли? Ами мен това не ма интересува. Кина изучи Мичето да врачува

В тишината на есенната мъгла

на ръце, а Свейо си е музикант-специалист. Преди да тръгнат му викам: “Зетко-о, свири силно, да са чуе на далеко. Веднага шъ са сберат ора от нашио сой и ша има пари и за кебапчета, и за бира и за италиански сладолед.”

А язе утре заминавам за Испания. Там сега зрѐат маслините. Ша бера и ша прѐа пари. Тоа път ша одим целио род, братчедо Киро, жена му Айшето и една тумба циганъета. Как ша пътуваме ли? С ероплан! Мѐани! Мен от ероплан най-мѐа страх, що не знам дали нема да са строши нещо у него. Едно врабче да са блъсне у перките на моторо и край! Ама нема начин! Мерси!

МАРИЯ

Не познавам жена, която да умее да прави така хубаво сладкиши като Мария. От детството ми е останал тоя спомен. По всяко време на деня из апартамента се разнасяха чудните аромати, на ванилия, карамфил, канела и на какви ли още не чудодейни подправки. Живеехме две семейства в едно старо двустайно, общинско жилище, две бедни семейства в едно оскъдно и гладно време.

Мария имаше две дъщери. И двете бяха по-големи от мен. Бях тайно влюбен в малката, влюбен, колкото може да бъде влюбено едно осем годишно хлапе. Мария вероятно знаеше за моето увлечение, защото от време на време, почукваше на нашата врата и усмихнато подаваше на майка ми малка чинийка със сладкиши. Поглеждаше към мен и казваше: “Нека да хапне юнакът. Да стане истински мъж.” Аз попримигвах, мушвах се засрамено зад

В тишината на есенната мъгла

гърба на мама и не смеех да я погледна в очите. А те очите ѝ бяха винаги засмени.

Цялото ѝ лице беше засмяно, изобщо бе една, ведра и добра жена. Носеше се модно, с изискани тоалети. За онова време това беше истински лукс. По-късно от мама узнах, че е работила в театъра. Била е гардеробиерка. Всичките и прически бяха като по журнал. Поведението ѝ бе на светска жена с добра финансова осигуровка. Иначе нямаше образование. Едва умееше да пише. С мъжа си се бяха открили на село, а след сватбата се бяха заселили в града.

През лятото на шейсет и шеста, мъжът ѝ Стоян заболя от рак. В двете семейства настана смут. Мария и мама непрекъснато шушукаха тревожно, обсъждаха тая страшна новина. Аз учех за матура, а голямата им дъщеря вече бе заминала за София. Беше станала студентка по българска филология.

Не мога да забравя онези тъжни месеци. Чичо Стоян се топеше пред очите ни. Беше спрял цигарите, но болестта го ядеше непрестанно отвътре. Мария посърна. Ходеше като лунатичка. Вечер хващаше мъжа си за ръка и го повеждаше към стадиона. Там правеха дълги разходки, а

В тишината на есенната мъгла

като се върнеха Стоян кашляше мъчително, преди да заспи.

Спомням си, че мама все ми повтаряше назидателно: "Ако започнеш да пушиш, ще се разболееш като чичо ти Стоян." От тогава намразих цигарите, та и до ден днешен. Никой и по никакъв начин не може да ме накара да сложа цигара в уста.

В една гореща юлска нощ чичо Стоян тихичко издъхна. Всички бяхме будни, защото зад тухлената стена се носеше на талази скръбния вой на Мария. Беше наистина страшно. Един човек, с когото дялахме скърби и радости си беше отишъл от тоя свят завинаги.

Матурата ми мина мъчително. Все пак успях да взема висока оценка и тя ми помогна да запиша през есента инженерство в София. През цялото следване рядко се вясвах в къщи. Един ден узнах, че моята детска изгора, малката дъщеря на Мария бе заминала за Франция. По това време беше изключително трудно да се замине за западна държава и се чудех, как е успяла. Много ѝ вървяха езиците. С много труд и постоянство бе изучила френски, перфектно. "Намери си по черноморието един французин. Залюбиха се и замина с

В тишината на есенната мъгла

него.” Така обясняваше събитието Мария. Беше ѝ тъжно, защото бе останала сама. За една година косата ѝ побеля. Боядиса я в синьо, също като в моден журнал. Вечер до късно се заседяваше в театъра. Понякога ходеше с трупата на дълги командировки. Ароматът на сладкиши изчезна от нашето жилище.

В самия край на моето следване, нашите купиха нов апартамент и се изнесохме да живеем в отдалечен нов квартал. Мария си остана напълно сама. Много рядко я виждах, а когато се случеше, не можех да я позная. Имаше прекрасен вид. Винаги бе облечена по последна модна линия. Май беше престанала да скърби за мъжа си, или поне така ми се струваше.

Веднъж мама я видяла, разговорили се и Мария се похвалила, че е вече пенсионерка. Човек не можеше да ѝ даде тая възраст. Никой не знаеше как се поддържа тая жена, с какво се храни, какъв режим на живот води. Вероятно си имаше свои малки женски тайни за запазване на красотата.

Родният ми град не е голям. Повечето му жители се познаваха, знаеха си битието и житието, знаеха дори някои от скритите си лични тайни.

В тишината на есенната мъгла

За Мария говореха най-различни неща, и хубави и лоши. Когато човек я видеше, си казваше, че времето е спряло за нея. Беше запазила грациозната си осанка, оня рядък финес на външността, който жени на нейната възраст трудно успяваха да постигнат. Завистници говореха, че е преспала с всички актьори от градския театър. И да е вярно, за сама жена това не е най-лошото качество. От кой ли бях чул, че сексът поддържа младостта на човек. За нея това вероятно беше вярно.

Годините отлитаха безвъзвратно. Младостта коварно изостави много наперени суетници. Нашият "нов" квартал постепенно остаря и се разрасна. Често пъти обаче, когато минех край старото ни жилище се сецах за Мария. Веднъж, наблизко видях приятел от детството. Разхождаше миловидно кученце. Спряхме се, разговорихме се. Спомнихме си за миналото. Той все още живееше на старото място, под нашия малък кооперативен апартамент.

Попитах го за Мария. Умълча се. След дълга пауза започна да разказва:

- Не е тая Мария, която помниш. Това, което остана от нея е бледо копие на онова,

В тишината на есенната мъгла

което беше. Годиците си казаха своето, приятелю. Баба Мария я хвана склерозата. Мисля, че вече е на повече от деветдесет години. Не знае какво прави, не знае по кой свят ходи. Гладува като куче, защото пенсийката ѝ е много малка. От социалните ѝ отпуснаха помощ за храна, но не знае къде да иде, за да си я вземе. Жена ми ходи да ѝ взема пенсията. След като ѝ я даде, тя обикновено я скрива на такова място, че след време не може да си спомни къде е то. Сипваме ѝ по малко супа за обяд. Ако я видиш, няма да я познаеш. Станала е на скелет. Сутрин става рано, облича се, взема един полиетиленов плик и започва да обикаля кофите за смет. Дори когато се е нахранила, ходи и рови. Да я питаш, не може да ти каже защо. Така е с Мария. Дано Господ си я прибере по-скоро, че нейният живот не е живот.

Стана ми тъжно. Не можех да си я представя така. Старостта в съчетание със самотата е страшно нещо. Човек рано или късно се поболява.

Тези дни разглеждах в интернет един нов сайт на познат съгражданин. Беше сайт за фотография. В него бяха поместени прекрасни снимки, които заслужаваха да

В тишината на есенната мъгла

бъдат показани на конкурс. Авторът бе уловил много интересни мигове от живота на съгражданите си.

На една снимка видях възрастна, слаба жена да рови в кошче за смет на най-представителната, градска улица. Надписът под нея гласеше: „Тъжната страна на нашето съвремие.“

Загледах се във фотографията. Нещо в тая жена ми се стори познато - прическата, облеклото, осанката... Но да! Разбира се! Това беше Мария или нейната бледа сянка. Някаква буца заседна на гърлото ми. Значи моят приятел бе прав.

Сутрин имах навика да се отбивам в магазинчето за закуски, зад старата червена сграда на бившето кино. Беше ми на път за работа. Купувах баничка и боза, хапвах набързо и продължавах.

Тая сутрин обаче, край една от масите, видях да седи една много слаба, облечена с избелял шлифер старица. Лицето ѝ бе силно повехнало и сбръчкано. Сините ѝ очи с угаснал поглед блуждаеха безцелно, оградени с тъмни кръгове. Никой от опашката за закуски не ѝ обръщаше внимание. Очевидно беше много гладна,

В тишината на есенната мъгла

защото следеше с поглед движенията на продавачката.

Веднага я познах. Беше Мария. Приближих се, седнах до нея. Тя очевидно не ме забеляза. Едва когато сложих ръка на рамото и се обърна и ме погледна.

- Здравей, лельо Мария! Помниш ли ме?

- Не мога... Не мога да си спомня...
Господине...?

- Аз съм Стефан. Преди много години живеехме заедно. Ти ме знаеш като дете.

- А-а-а..., Стефчо! Ти ли си...? Боже, колко време мина... Променил си се... Едва те познах...

- Искаш ли да те почерпя...? – Тя очевидно не чу думите ми.

Вниманието и бе някак превключило.

- Да ти взема ли една баничка?

- Една баничка? Не, благодаря...!

- А едно кафе?

- Кафе не пия. Става ми зле от него...

- Тогава една боза?

- Хайде, вземи ми една баничка...

Наредих се на опашката. Купих ѝ топла баничка и боза. Дадох ѝ ги... Тя ги пое, пъкна ги внимателно в полиетиленовия плик, и отново зарея блуждаещ поглед.

- Хайде хапни!

В тишината на есенната мъгла

- Не... Закусвала съм. Сега ще си ида у нас и ще си сваря чай.

- Да те изпратя ли до някъде?

- Добре, изпрати ме...

Помогнах ѝ да стане. Тънкото ѝ бастунче зачука по плочите на главната улица. Олюляваше се. Хванах я за ръка и я поведох, както се води малко дете.

- Обаждат ли се дъщерите ти, лелю Мария?

- Не се обаждат... Стефчо о-о, отивам си сине. Малко ми остава да живея...

- Не говори така, лелю Мария. Да не се бъркаме в делата на Господ... Ще мина да те видя някой ден, ще мина...

- Добре...

Изпратих я до някъде, целунах я по бузата и си взехме довиждане. Трябваше да платя сметката за клетъчния си телефон. Запътих се към офиса на М-Тел. Преди да вляза вътре, се обърнах. Загледах се надолу, по продължение на главната улица. Погледът ми неволно търсеше Мария. На стотина метра в далечината я съзрях.

Беше се спряла до едно кошче за боклук. Наведена над него, с протегнатата ръка, тя ровеше съсредоточено, без да изпитва нито капчица срам и неудобство от минувачите.

В тишината на есенната мъгла

Бе забравила за топлата баничка и бозата, които и бях дал преди малко. Това занимание бе явно най-важното за нея. Беше обикновеното ѝ старческо всекидневие.

Въздъгнах тъжно. Топлият априлски вятър ме погали успокоително по лицето. В клоните на току-що раззеленилите се брези цвърчеше и подскачаше весело ято от немирни врабци. Животът, тоя гаден, но красив проклетник, продължаваше.

ФУРИЯТА ОТ АПАРТАМЕНТ No7

Когато Габи преполови четиринайсетата си година, неочаквано се разболя. Тя бе любимката на опечаленото семейство от апартамент No7. Семейството бе изпратило съвсем скоро покойник в небесните селения и нейното внезапно разболяване го хвърли в паника и ужас.

Върлуваше пролетен грип. Изнежената Габи, в резултат на многократните отваряния на външната врата, простина, разкиха се и вдигна температура. Как разбираха, че котката е с температура? Ами семейството имаше изострено наблюдение към котешкото поведение, а и умърлушената Габи, по-точно обложения и език ги навея на това заключение.

Както и да е. Ветеринарният лекар Д-р Тронков, бе повикан незабавно. Появата му беше повече от светкавична. Това не помогна обаче на Габи. След няколко

В тишината на есенната мъгла

мъчителни хрипове, духът и отпътува с блажено мъркане към райските порти. Д-р Тронков се извини за безсилието си, получи двойния паричен хонорар и се оттегли боязлив, кротък и хрисим.

Тъгата в семейството доби нови измерения. Старата госпожа Мрънкова я хвана безсъние. Госпожица Мрънкова(Ети), поради липсата на пухкава котешка козина, която да гали, получи уртикария на дясната ръка. Гласът ѝ, с подчертано високи и истерични нотки, се извисяваше и снижаваше в произволни и неконтролируеми периоди от време и често стигаше до плач.

Младият и все още неженен господин Мрънков(Джуниър) пък, просто се пропи. Пропи се с бира, което не е характерно за истинските пияници. Все пак навреме се овладя. Помогнаха му курсовете по йога. Повтаряше прилежно онова, което му набиваха в главата, ядеше ядки, пиеше чай от женшен и правеше нескончаеми всекидневни медитации. Това трая до момента, когато около тях се появи едно ново шарено и писано, ефирно и нежно котешко създание.

В тишината на есенната мъгла

В една ранна мразовита утрин, Джуниър изхвърляше боклука, когато от кофата за смет неочаквано се показва главата на малко омърляно коте. Той подсвирна от почуда, протегна нежно ръка, хвана го за гръбчето и го гушна в домашно плетения си зелен пуловер. Котето замърка благоговейно и това се оказа решаващо за съдбата му.

- Я вижте какво ви нося! – провикна се още от входната вратата ергенът. – Мяуу-у-у! Мацинко-о-о! Какво си шарено-о-о! Как ще те нарече-е-е-м!

- Вай, вай, вай! – подхвана разнежено старата г-жа Мрънкова. Какво сладко чудо ни пращаш, Господи-и-и!

- Ела ми, миличко-о-о. Какиното-о-о! – спусна се да го прегръща и Ети.

- Цвети! Цвети ще се казва! – ентузиазиран се провикна Джуниър. – Вижте колко е шарено! Има си всички цветове на дъгата. Цяла цветна градинка е!

- А защо не Цура? Или Цурка? А?

- В никакъв случай! Да не сме простаци, че да наричаме така това нежно мацуранче.

Женското коте, както и да го нарекоха, се нуждаеше спешно от хигиенна процедура. Ети прибяга до таванската стая и домъкна малко, бебешко коритце. То тутакси бе

В тишината на есенната мъгла

напълнено с гореща вода и къпането на Цурка започна.

Да, ама не! Самото докосване на водата предизвика у тигровото животно свирепи рефлексии. То се запремята, задраска, замяука и настана неописуема какофония. Оказа се, че за да се изкъпе няколко месечно коте, бяха необходими двама души. Въпреки многобройните рани от нокти, хигиенистите бяха решителни и неумолими. Най-накрая, Цурка, увита в розова хавлиена кърпа, се озова подсушена и умирена между двете възглавници на холния диван.

- Ух! – въздъхна Джуниър. – Така ли ще бъде всеки път. Габи не правеше тия номера!

- И си знаеше къде да пишка! – допълни Ети забърсвайки мокрото петънце под дупето на Цурка.

Зеленоокият поглед на котето следеше всяко тяхно движение. Бялата, чиста козинка на гърдичките му се повдигаше и спадаше от все още незатихналото нервно напрежение. Тепърва предстоеше неговото обучение и адаптация в непознатото и странно семейство.

Следващите дни минаха с нови премеждия и приключения. Оказа се, че

В тишината на есенната мъгла

Цурка притежава две силно изявени качества, светкавична бързина на реакциите и движенията и неизтощима тийнейджърска енергия. Тя се стрелкаше и тичаше навсякъде, където имаше възможност. Нямаше място, което да не проучи. От дивана директно скачаше на библиотеката. Там се завъртяваше и помиташе с опашка ламаринения Буда. Това впрочем беше любимият сувенир на Джуниър. След това с внезапен скок се озоваваше на пет ламповия полюей. Електрическото светило се залюляваше застрашително. Малко му беше нужно, за да падне, защото конопената връзка, с която бе вързано към куката бе почти изгнила.

След внимателен оглед на обстановката, Цурка се мяташе на големия монитор. Там беше любимото ѝ място. Когато компютърът работеше, отвътре се излъчваше една мека и приятна топлинка, която я привличаше като с магнит и я караше да мърка и задрямва. Не я вълнуваше дали компютърът работеше или не. Беше ѝ обаче добре ако работеше, тъй като чукането на пръстите на Джуниър по клавиатурата очевидно я забавляваше.

В тишината на есенната мъгла

След като се прегряваше от топлината, тя скачаше на клавиатурата. По правило лявата и лапка попадаше на клавиша “Дел” което предизвикваше моментално изтриване на работния файл на Джуниър. Той я нахокваше, но с това свършваше всичко. Всички прегрешения ѝ се прощаваха. Та нали беше подрастваща и тоя факт винаги бе коментиран на утринната закуска от цялото семейство.

Наближи Зарезан. Джуниър се приготви да го посрещне с приятели на старата семейна вила в лозята. Приготви раницата, напълни една бутилка вино, пъхна Цурка в синя платнена торба, така че да се вижда само главата и тръгна за тролейната спирка. Организацията на мероприятияето бе на ниво и затова в уречения час цялата компания с весели възгласи и смях огласи вилната зона на западна Шаровитица.

Иска ли питане, че главното внимание на зарязващите бе Цурка. Прехвърляха я от ръце на ръце, милваха я, радваха ѝ се. Котето търпя, търпя и в един щастлив момент се отскубна и се покатери на високото, черешово дърво. Тя стигна до самия му връх, впи нокти в един напречен клон и загледа тържествено зовящите я

В тишината на есенната мъгла

отдолу човешки същества. Нямаше и намерение да слиза. Беше ѝ писнало да я мачкат и тук, сред розовите лъчи на изгрева, се чувстваше прекрасно.

Най-накрая компанията я остави намира. Чукаха се чаши, вдигаха се наздрависи, опитваха се мезета и малкото коте бе почти забравено. Когато обаче Джуниър се сети да погледне към върха на дървото се оказа, че котето го нямаше там. То бе избягало в неизвестна посока. Той разтревожено съобщи факта на компанията и всички започнаха да подсвиркват и “мацкат”, да го викат и увещават. Да, ама не! От Цурка нямаше и следа. Вероятно бе забравила името си, защото не се появи до вечерта.

Мръкваше и компанията полупияна, забравила да зареже лозето, се запъти към града. Със стегнато сърце, Джуниър се принуди да тръгне с тях. Той многократно се обръщаше, зовеше любимката си, подвикваше с надежда да я мерне, но нищо. Котето го нямаше.

След една седмица Джуниър нарами раницата и тръгна отново за фамилното лозе. Беше тъжен. Мислеше, че ще намери котето умряло от студ пред вратата на вилата, или пък в някоя пряспа удушено от

В тишината на есенната мъгла

лисица. Наближи вилата, отключи вратата, метна раницата на един стол и въздъхна...

- Мя-я-у-у-у!

Една бледа котешка сянка се стрелна от черешата, провря се между крачолите на панталоните му и започна да се отърква с доволно мъркане. Беше Цурка. Видимо изпосталяла, с поразцепено ухо и одраскана муцунка, с опашка плътно набита с топчета изсъхнал репей, тя се радваше с неподправено чувство на щастливата среща.

- Батковото маченце! Ела ми, милото! Ела! Ти си ми било ловец!? Яребица ли хвана? Или пък пѣдпѣдѣк? И са ти изподрали нослето! О-о-о, о-о-о!

Джуниър се присегна с привичен жест, хвана котето за гръбчето и го гушна на топло в ръчно плетения си зелен пуловер. То замърка блажено, гризна подаденото му парче сирене и се унесе в дрямка.

Слънцето изгряваше със златно зарево над хълмовете на Шаровитица. Джуниър бе седнал на едно плътно, мъхесто килимче на терасата на вилата. Бе сплел нозе в йогистката поза "полулотос". Устните му мълвяха някаква източна молитва, а светлосините му очи зад полупритворените клепачи гледаха унесено някъде далеч в

В тишината на есенната мъгла

пространството. Той медитираше. Цурка, свита на кравай в скута му, дремеше изтощено и мъркането ѝ ту се усилваше, ту отслабваше като хурката на предяща баба.

Минаха две години от заселването на палавото коте в апартамента на Мрънкови. Характерите бяха вече опознати. Изненадите бяха сведени до възможния минимум. Въпреки всичко, те никога не свършваха. Доктор Тронков беше редовен гост на семейството.

При една нервно създадена се обстановка, когато всички мислеха, че Цурка е пред нервен стрес, той със завидна вещина откри, че и расте кътно зъбче. Първото разгонване на котето пък пощури целия етаж на кооперацията. Отличната координация на Цурка правеше възможно прескачането на перилата между съседните тераси на жилищата. Тя беше завидна къщовница и всеки нейн набег завършваше с довличането на някаква вещ от предимно хранително естество.

Г-жа Мрънкова често намираще на съвсем неочаквани места парченца от пържена скумрия, недоядена наденица, или полуоглозгана пилешка кълка. Всичко се пазеше в тайна, защото уличаването на

В тишината на есенната мъгла

крадеца би довело до съседска крамола, а това съвсем не бе желателно.

Пострада и йогистката диета на Джуниър. По неведоми пътища на прозрението, Цурка откриваше пакетчетата с изсушени и осолени кайсиеви и лешникови ядки. Разкъсваше ги без колебание и излапваше без остатък съдържанието им.

На двегодишнината от заселването ѝ при Мрънкови, Цурка беше наградена с половин опечен гълъб. Другата половина бе оставена за следващите дни, защото едно коте, колкото и да е лакомо, не може да изяде цял гълъб. Беше и вързана червена панделка на врата, което пък от своя страна доведе до бурни протести и опити за отървяване. Шампанското, задължително закупено за случая, гръмна сред бурни възгласи и аплодисменти, което пък от своя страна доведе до светкавична котешка реакция.

С отрепетиран отскок Цурка се озова на една от чашките на полюлея. За случая, всички лампи бяха завити и той светеше като ярка коледна елха. Силната светлина винаги дразнеше котката, затова тя повтори своя отскок в посока на библиотеката. Мъхестата и опашка се завъртя и помете

В тишината на есенната мъгла

ламаринения Буда. Полюлеят пък, тласнат от силния отскок се люшна към тавана, старата конопена връв, която го държеше за куката не издържа и се скъса.

Силен трясък огласи присъстващите. Сред облаци прах и пълна тъмнина светлинното чудо падна на отрупаната с деликатеси салонна маса и остана там, за да подчертае, че на тоя свят няма нищо вечно и нищо трайно.

Тук му е мястото да спомена, че Джуниър се прехранваше с проекти, които сам правеше на закупения преди година компютър втора употреба. Често се случваше да работи в събота и в неделя, за да ги завърши. Сроковете за предаването им бяха винаги спешни, затова и напрежението по извършването им бе голямо. Той денонощно чукаше по клавиатурата.

Неизменна компания му бе Цурка. Тя лежеше на монитора, следеше заинтересовано движенията на пръстите му, след това се унасяше в дрямка и замъркаше така, че и на Джуниър му се доспиваше. Той ставаше, сваряваше си кафе, и продължаваше. Често пъти чашката с кафето биваше съборена от скока на Цурка, но това не водеше до съществени кавги,

В тишината на есенната мъгла

защото за такива нямаше време. Всички палави прегрешения и се прощаваха.

Ети пък замина за няколко месеца на работа в Италия. Купи си джиесем и с него редовно се обаждаше, за да се осведоми за здравето на домашната любимка. Изпращаше ѝ въздушни целувки, при които Джуниър долепеше телефонната слушалка до ухото на котката, за да чуе и се увери, че се отнасят до нея.

При второто разгонване на Цурка, тя неочаквано изчезна от апартамента. Минаха два дни, но така и не се появи. Госпожа Мрънкова тъкмо хвърляше за пети път картите, за да отгатне къде е забягнала, когато палавницата неочаквано се появи.

Беше мирна и кротка. Оставяше се да я галят и да ѝ се радват. Имаше доволен вид на дълго и мъдро живяла баба. Ядеше лакомо всичко, което ѝ предлагаша. Даже пишкаше на определеното място, сиреч в тепсията със ситен пясък, поставена до външната врата. Набезите и по съседните тераси почти прекъснаха.

В един хубав есенен ден на входната врата се позвъни. Беше Ети. Държеше голяма чанта в ръка. Прибираще се от Италия. Всички я посрещнаха с радостни

В тишината на есенната мъгла

възгласи. Цурка отърка опашка около прасците ѝ. Ети я повдигна и целуна по отхапаното ухо, погали я зад ушите, вследствие на което котката замърка блажено.

Г-ца Мрънкова извади подаръците. Всички седнаха в хола, за да пийнат за добре дошла. Джуниър пусна от компютъра хубава музика. Г-жа Мрънкова разля в чашите скъп италиански коняк.

- Ха, наздраве! И добре дошла у дома! – каза тя и вдигна кристалната чаша.

- А-а-ло-о-о! Я погледнете Цурка! Тая котка да не е бременна, бе хора? Коремчето и е пораснало! – каза с колебание Ети. Острият и преценяващ поглед напоследък не я лъжеше.

Всички обърнаха очи към палавницата. Джуниър остави недопитата чаша и се втренчи в котката. Г-жа Мрънкова намести очилата си и хлъцна. Съседката по етаж се усмихна ехидно, изкикоти се невъздържано и изключукари нещо, почти неразбрано. Д-р Тронков стана замислено, погали Цурка, след това опипа нежно коремчето и весело заяви:

- Ха, честито! След два месеца ще си имате котенца!

В тишината на есенната мъгла

- Леле-е-е-е! - хлъцна повторно г-жа Мрънкова. - Боже, опази!

Възкликанието беше повече от искрено. Само палавницата не реагира адекватно на човешките емоции. Тя пристъпяше важно между дивана и фотьойла, кършеше елегантно снага и човек добиваше впечатлението, че разговорът на гостите въобще не я вълнува. Какво ли пък! Нека се вълнуват! Само да не я мачкат и дърпат за опашката!

В притихналия хол, сред синкавия ефирен дим на запалените цигари, се лееше леката и игрива мелодия на бразилска ламбада.

ПОКАНАТА

- Здравей!

- Здравейте! Кой е?

- Не можеш ли да познаеш? Опитай се...

- Не, не мога...

- Отдавна не съм ти се обаждал.

- Кой се обажда?

- Аз съм, Калин! Не ме ли позна? По-рано, само при първата изречена дума, ме познаваше.

- Калин...

- Да! Аз съм. Извини ме, че не ти се обаждах толкова време. Когато се видяхме в закусвалнята, беше много отчаяна. Загуби ли човек родител, винаги е страшно. Чаках! Чаках да минат два месеца, за да се успокоиш. Спомняш ли си, че ти обещах. Обещах ти, че пак ще ходим на походи. Ти толкова обичаш туризма! Зная го и ти обещах. Дадох ти и номера си на джиесема. Да ми звънеш, когато се справиш. Много бързах и не можах да запиша твоя телефон. Бях на работа. Връщах се от командировка и

В тишината на есенната мъгла

прегладнял отидох да взема една баничка. А ти беше в закусвалнята. Поръчваше сандвичи за четиридесет на баща си. Беше толкова покрусена. Разменихме няколко думи, като по телеграф. Не знаех, какво да ти кажа. Никога не съм успявал да успокоя човек, когато е обхванат от силна мъка. Просто не мога. Някак блокирам и не знам какво да кажа. Днес цял ден си мисля все за теб. От нощта. Не знаех дали си запазила телефона си в БТК. Моя го закрих отдавна. Имам едно малко, синьо тефтерче. То е старо, но в него открих телефонния ти номер. Зная, че сутрин си на училище. Натоварено ти е. Децата те уморяват. Затова ти позвъних в ранния следобед. Отговори ми телефонния ти секретар. Съобщи ми някаква непозната фамилия. Но малкото ти име си е същото. Зарадвах се! Все пак, ще можем да се чуем.

...

- Не мога да забравя онова лято, когато ни водеше из Рила. Бяхме много млади. Ти ни беше туристическият водач, прекрасния туристически водач.

- Нима?

- Да! Помня те, на оная хижа, над Говедарци. Една сутрин, се бе съблякла по

В тишината на есенната мъгла

бански и бе легнала, да се печеш на слънце. Тялото ти беше толкова бяло и нежно... Не зная, но не можех да отлепя очи от него. Имаш бяло и хубаво тяло. Дъщеря ти беше до теб. Бяхте легнали на тучната морава на една небесносиня, хавлиена кърпа. Тя също е красиво момиче, но ти си по-хубава от нея. Казах ти да се пазиш от силното слънце. Тогава ме погледна така, че се изчервих. Разбрах, че ме хареса. През целия поход до Мальовица, все ме гледаше, някак особено. Беше преди петнайсет години, спомняш ли си?

- Но...

- По-късно, се виждахме често, на сбирките на групата. Ти обичаше да пиеш бира „Каменица“. Като те видех, все гледах да седна до теб. Ти се усмихваше и подхващаше някаква весела история. И двамата пиехме „Каменица“ и се гледахме. Не ни омръзваше да се гледаме. Нима това не е любов? На нашите години?! След две години почина майка ти. Тогава не разбирах, какво става с теб, но ти беше някак странна. Не успях да те разбера. Беше те смазала голямата мъка. Ти ме нагруби. На улицата... Видя ме и ми се разкрещя. Не разбрах причината за това

В тишината на есенната мъгла

отношение. А ти може би си имала нужда от близък човек, с който да споделиш мъката си. Бившият ти съпруг те е травмирал. Наричал те е „откачалка“. Създал ти е комплекси. Ужасно е! Но аз... никога не съм те обиждал. Спомняш ли си? Никога! Бях винаги внимателен с теб...

...

- След това, вече не ми се обаждаше. Когато се видехме на улицата разменихме банални думи. Хвалеше се с дъщеря си. Тя е добро дете. Спечелила конкурс и заминала да учи в щатите. Като говореше за нея, сълзите напиреха в очите ти. Тежко ти бе сама, но се радваше за детето си.

...

- Купила си компютър. Инсталирала си интернет, за да си говорите евтино, всеки ден. Дипломира се е. Работила в Ню Йоркската кантора. Имала си е и приятел. Радостно ти е. Видях го в очите ти. Но видях и страшната тъга и обреченост. Това е тъгата на самотата. Затова, сега ти се обаждам. Искам да те видя!

- Но...

- Моля те! Не ти споделих тогава... , че... и аз съм самотен. Самотата е страшно нещо! Не може да се изживее. Човек е създаден да

В тишината на есенната мъгла

не е сам. Самотата е ужасна! От нея се загива. Който се примири с нея загива... В събота имам неотложни дела. Обещал съм на Тихо да свършим една работа. Не мога да го лъжа. Имам и малко работа по дома. Голяма занемареност е у нас. Ще почистя, ще се изпера, ще си сготвя и съм свободен... Да се видим в неделя, искаш ли? И ти ще си свършила твоите работи. Да се видим, а?

- Къде? ...

- Някъде в центъра. В кафето при сувенирната палата, става ли? Искан да се видим, моля те! Нали вече си добре? Нали се успокои? Трябва да се живее, въпреки жестоката загуба.

- Имате...

- Моля те! Не ми отказвай! Ще видиш, че ще бъде по-леко и за двама ни. А след това, ще направим един малък излет из природата. Някъде наблизо, че и двамата още не сме във форма. Аз не мога да спя, а това ме разсипва. Сърцето ми не издържа вече това безсъние... Излета ще ни дойде добре, ще видиш. А на него ще планираме и нещо по-дълго, например до хижа „Лескова“. Ходила ли си нататък?...

- Имате грешка господине...

- Моля?

В тишината на есенната мъгла

- Имате грешка! Объркали сте телефона!

- Но... Кой номер сте госпожо?

- 62-58-97.

- Ох, Боже... А аз въртя на 62-58-87! Търся Галя!

- Няма нищо господине! Благодаря Ви за поканата, но... аз съм на 78 години и не мога да ходя като вас!

- Ох, Боже... Извинете! Много се извинявам госпожо!...

- Няма нищо! Бяхте много мил! Спомних си младостта. Видях в думите ви моята младост. С голямо желание бих дошла на тоя излет, но не мога...

- Госпожо, как се обърках само... Извинете ме още веднъж!

- Няма защо, напротив! Вие разнообразихте скучния ми следобед. Седя по цял ден край прозореца и гледам навън. От две години, много ме болят краката. Трудно се придвижвам и си седя у дома. Посещава ме една далечна роднина, два пъти в седмицата. Купува ми хляб и продукти. Какво да се прави, старост-нерадост.

- Госпожо! Не зная какво да кажа... Много съжалявам за грешката...

В тишината на есенната мъгла

- Нищо! Нищо, млади господине. Обадете се пак на тая жена. Тя има нужда от вас. Не я оставяйте този път. Може би това е щастието и за двама ви, но не го знаете. И ходете, ходете всяка събота, всяка неделя... Ходете, докато можете. И бъдете щастливи... Ох-ох-ох!

- Вие плачете!

- Няма нищо, ще ми мине. Няма нищо! Бъдете живи и здрави! Бог да е с вас! Сбогом!...

- ... Сбогом, госпожо!...

СТАЧКА

С последните си стотинки купи половин килограм картофи. Изпържи ги на газовия котлон с малко гранясала мас, която огреба от дъното на омазан буркан. Токът му, беше спрял от енергото, вече втори месец, поради неплатени сметки.

Яде бавно, мълчаливо. Душата му плачеше. Току-що бе говорил със сина си, студент в четвърти курс по архитектура. Налагаше се да го оперират отново. Сърдечните операции са такива, че никога не се знае, кога оперираният ще се подобри или влоши? Последните си петдесет лева му изпрати вчера. Надали щяха да му стигнат за скъпите лекарства. Не беше си платил дори наема за квартирата. Какво ядеше болното момче, сам не знаеше?! С майка му се бяха развели. Тя също му пращаше по малко пари, но разноските основно поемаше той, гимназиалния учител по литература.

Запали лоена свещ и седна до купчината тетрадки. Това бяха контролните на девети

В тишината на есенната мъгла

“а” клас. Болеше го глава. Тежка умора го притискаше. Не му стигаше въздух. Спомни си за своето детство. Бяха някак други деца, по-спокойни, по-весели, по-трудолюбиви. Имаше някаква цел, имаше добро отношение. А сега? Ужас! Едва издържаше! Една трета от учениците му пушеха наркотична трева. Две от момчетата се дрогираха с хероин. Всички го знаеха, но никой не предприемаше нищо. Поне да бяха напъдили пласьорите. Те стърчаха нагло пред портала на гимназията, гледаха право в очите и сякаш знаеха, че няма сила, която да им се противопостави.

Сподели наблюденията си с директора. Оня го изгледа като извънземно, и каза: “Белята ли си търсиш, бе Колев? Ами че тях полицията ги пази! Не знаеш ли кой стои зад боса им? Като не знаеш, трай си! Виждам, че си имаш лични проблеми, но не мога да ти помогна. Не мога да ти вдигна заплатата. Колегите ти веднага ще ревнат. Така че, мълчи и се радвай и на това, което получаваш.”

Този разговор го отчая. Беше го очаквал. Не мислеше обаче, че нещата са така дълбоки.

В тишината на есенната мъгла

Днешният ден мина тежко. Имаше много отсъствия. Онези, двете момчета, нахълтаха в средата на учебния час. Олюляваха се от поетата дрога, псуваха. Ритаха чиновете. Едното му се закани. Опита се да ги успокои, а те му налетяха. Целият клас зашумя. Не можа да овладее положението. Едва дочака звънеца. Събра тетрадките и си тръгна.

Телефонът звънна. Още не бе прекъснат, макар че и това щеше да се случи, в най-скоро време. Вдигна слушалката...

- Иване... ? - Беше колегата му по математика. - Готви се! От утре стачкуваме! Крайно време е. Направиха ни на маймуни. Станахме просяци. С тия инфлационни цени не може вече да се купи хляб, та какво ли остава друго?

- Боре, Боре.... - изхлипа Ваньо. Синът ми е зле. Трябва да се оперира наново. Как ще платя, бе човече? Знаеш ли колко струва, сега, една сърдечна операция?

- Стегни се, бе Ваньо! Всички сме на един хал. Не виждаш ли? Нямаме друг избор! Нали си с нас? Учителският синдикат е зад нас. Ще се преборим. На тези мутри трябва най-сетне да се даде урок! Пеят си една и съща песен години наред. Отначало може

В тишината на есенната мъгла

да ни е трудно, но ако сме единни ще успеем. Вярвай! Само единство се иска, иначе отиваме в бездната!

- Ох... ! Не зная... Синчето ми... , само едно ми е. Друго нямам... !

- Ще продадеш нещо, ще му изпратиш... Аз имам малко вино и ракия от миналата реколта. Утре ще висна на пазара. Каквото успея да продам, ще го дам на теб.

- Нямам вече нищо за продаване, Боре! Нямам!

- Ела утре пред кабинета по математика. Там ще сме всички... Не бой се! Ще победим!

Гласът замлъкна. Колев остави бавно слушалката. Довърши набързо контролните, облече се и излезе. Навън се бе смрачило. Тежки дъждовни облаци се стелеха откъм запад. Идваше дъжд.

Преди две седмици, бе започнала новата учебната година. Цветята, подарени му от усмихнатите родители и ученици, не го радваха. За какво ли избра тая професия? Та тя, вместо да го радва го убиваше. Износваше всяка частица от него, състаряваше го. Имаше шанс да избере много други, но не го направи. Възрастният му учител по литература бе влял в него част

В тишината на есенната мъгла

от душата и сърцето си. “Децата са нашето бъдеще.” - говореше му. „Душиците им са като глината. Каквото изваем, това ще остане. Нашето дело ще живее дълги години след нас. Ти си човек с пламък. Можеш много. Иде ти отвътре. Пожертвай се за бъдещето на България и то ще ти се отплати!”

Така говореше скъпият му учител. Но... , тогава времената бяха други. От десетина години насам, всичко се срина. Културата и образованието ги изпратиха в някаква дяволска пералня, от която излизаха само мръсни парцали. Мръсни и вонящи парцали!... Добрият и мъдър учител така и не дочака това време. Отиде си от тоя свят, неразбран, забравен и самотен.

Колев вървеше замислен. Не знаеше накъде отива. Някъде, напред се мярна неговата гимназия. Отмина я. Утре щеше да дойде отново тук и отново да изтърпи онова изнурително нервно напрежение, което го съсипваше.

Едра капка дъжд капна на челото му. Заваля някак бързо, неочаквано. Не беше си взел чадър. Спря се под стряхата на един хранителен магазин. Вътре ярката светлина осветяваше препълнени витрини. Имаше

В тишината на есенната мъгла

всичко, което отдавна, почти година, не беше вкусвал. Нямаше много хора. Купуваха набързо и си тръгваха. Зарейя поглед в касетата с бухнал, прясно изпечен хляб. Ароматът му достигна до него, с някакво необяснимо вълшебство, през голямата, измита до блясък витрина. Пържените с мас картофи съвсем не бяха го заситили. Дояде му се. Дояде му се простичка храна, мек топъл хляб с едра бучка сирене. Знаеше, че в тоя момент нямаше как да си го позволи. Трябваше да събира пари за сърдечната операция на сина си.

Преглътна мъчително, вдигна яката на шлифера и тръгна към овехтелия си апартамент. Там го чакаше празнота и пустота, нищо друго! Чакаше го и купчинката ученически тетрадки, в която беше затворен цял малък, детски мир. Беше един мил и наивен детски свят, така противоречив и несъвместим с настоящето, че се боеше да го разгърне. В тая жестока действителност, такъв свят, просто, беше обречен. Какви ли щяха да бъдат тези деца след пет или десет години? Безработицата, чалгата, псевдокултурата, пороците, бездушието, наркотиците, алкохола щяха да ги деформират, щяха да ги изродят, както

В тишината на есенната мъгла

деформираха и изродиха всичко в нещастната му родина, България. Нима Европа ще повлияе на този процес? Едва ли! Европейският егоизъм и безразличие са пословични! Икономическият интерес е онова, което я вълнува. Този цивилизован, красив магнит – Европа, ще ги привлече, ще ги изцеди и ще ги забрави. Ще забрави и тях, децата на България! Порокът е тук! Причините са тук! Изходът трябва да бъде намерен, тук!

Дъждът се усилваше. Новото игрално казино светеше с шарените си неоновидни надписи. На това място, преди години, имаше голям магазин за облекло и обувки. Общински служители продадоха магазина за неясна комисионна на комарджийски бизнесмени срещу жълти стотинки.

Откъм центъра се появи черен, японски джип. Стъклата му тъмнееха. Той приближи с висока скорост, изрева с мощния си двигател, профуча стремглаво, и го обля с кална, дъждовна вода. Дори не намали! Защо ли да намалява? Какво ли значеше един случаен минувач за разбеснялата се мутра?! Добре, че успя да отскочи навреме. Щеше да го премаже. Щеше да го отхвърли

В тишината на есенната мъгла

на мокрия тротоар, като някаква непотребна и неодушевена кукла. Ех...!

Утрото дойде с влага и студ. Беше началото на октомври. Дъждът бе спрял. Мътни вадички се отцеждаха край уличните тротоари. Колев вървеше унило към гимназията. В изнемощялата си ръка стискаше стара, кожена чанта. Вътре бяха тетрадките от контролното.

Дворът на гимназията беше странно притихнал. Не се виждаха деца. От учителската стая се чуваше накъсаният глас на директора. Той се извисяваше рязко и кресливо, след това снижаваше до неясно мърморене и гъгнене. Колев познаваше всяка интонация на тоя глас. Познаваше всички нотки в него. Познаваше кога е гневен и развълнуван, кога е доволен. Ставаше нещо важно. Дали пък...?

- Хайде Колев! - От отворения прозорец се показва колегата му по математика. - Започнахме! Идвай!

- Колев се спря, поколеба се, след това кривна към кабинета по литература. Децата го чакаха. Бяха умълчани. Разбираха, че се случваше нещо важно, нещо, което не ставаше всеки ден. Гледаха го напрегнато, следяха всяко негово движение.

В тишината на есенната мъгла

Той спря до катедрата, отвори чантата и извади куп тетрадки.

- Ученици, - започна някак колебливо. - днес ще ви кажа нещо много важно. Вие сте вече големи хора. След две-три години ще станете зрели мъже и жени. Ще усетите, че ви връхлитат много нови и непознати за вас проблеми и отговорности, на които ще трябва да отговорите адекватно. Дали ще успеете да устоите на тях, зависи от самите вас, от вашата подготовка тук, в училище, от онова, което всеки ден се опитваме, с дух и сърце, да ви научим и дадем. Моля ви, запомнете, аз и моите колеги желаем много да успеете. Да съумеете да се справите. Животът обаче няма винаги да е добър към вас. Ще срещнете изпитания, за които не сте предполагали, че съществуват. Искам да ви уверя в едно. Решението на всички ваши проблеми ще бъде не другаде, а в самите вас. Трябва да вярвате в себе си. Трябва да уважавате вашите родители и да не отхвърляте помощта на верните си приятели. Трябва да умеете да отличавате доброто от злото. Да свикнете да се борите. Тогава “страшният” и “нерешим” проблем ще се предаде, и ще избяга от вас.

В тишината на есенната мъгла

Ето, това са вашите литературни съчинения. В тях има добри и лоши оценки. Добрите ще похваля. Те са го заслужили. Това не означава, че изпитанието за тях е свършило. То едва сега започва. За лошите ще кажа само едно. Трудололюбието, въображението, умението не идват отведнъж. Когато човек си пожелае красива цел, никой и нищо не може да го спре, за да я постигне. Трябва му воля, за да успее. Уверен съм, че всеки от вас я има. Трябва само да съумее, да я използва и приложи.

Вероятно сте чули. Тече учителска стачка. Не можете да повярвате, че таква нещо се случва, нали? Всеки човек, млади приятели, има право да изяви своето достойнство. Иначе не е човек. Без достойнство, животът е жалък. Който не уважава достойнството на другите, не е нужен на обществото. То ще го изхвърли рано или късно от себе си.

Днес, ние учителите искаме да изразим нашето дълго потъпквано достойнство. Сега ви е трудно да го разберете. Никой не може да унижава другите с лека ръка. Ние също сме хора, от плът и кръв, хора с човешко достойнство.

В тишината на есенната мъгла

А сега ме извинете. Ще ида при моите колеги. Няма да ви забравя. Никой от нас няма да ви забрави, защото сме се посветили на вас и на вашето добро и пълноценно бъдеще.

Колев замълча. Свали очилата, сгъна ги внимателно и ги постави в калъфа. Раздаде тетрадките. След това тръгна бавно към вратата.

- Прав е господин Колев. - обади се глас от задните чинове. - Много е прав!

Пред вратата на учителската стая, колегите му бяха направили шпалир. На реверите им бяха закачени ленти с надпис, "Стачка". Те мълчаха навъсени. Директорът минаваше от човек на човек и увещаваше къде с тих, къде с остър и заплашителен глас. Никой не му отговаряше. От време на време той изваждаше джиесема и говореше дълго и извинително на някого: "Да! Няма да им се изплатят заплатите. Само на онези, които не стачкуват! Ясно, разбрах!..."

От радиоточката течаха сутрешните новини. Говорителят развълнуван редеше дневните новини. "Пред президентството е направен палатков лагер... Стачниците скандират "Оставка!" за министъра на образованието... Полицията е блокирала

В тишината на есенната мъгла

съседните кръстовища... Стачкуващите учители са неумолими в своите искания..."

Една млада учителка се изкашля и тихо запя: "Върви народе възродени... Към светли бъднини върви..."

Стачкуващите трепнаха. Лицата им засияха, погледите заискриха. Те подеха скъпата на сърцето им песен. Тя заглуши неистовите крясъци на директора, понесе се по коридорите, отекна в стъклата на прозорците, политна към горните етажи на гимназията.

Откъм физкултурния салон се дочу слабо ехо. То се усилваше, проясняваше... Пееха учениците. Пееха във всички стаи на гимназията. Пееха за своите любими учители. Пееха за човешкото достойнство...

ПЪТЕЦ МОЙ, ДУШИЦЕ МОЯ

на майка ми

Когато баба Зоя навърши осемдесет и втората си година, всички познати и захвалеха. Беше хубавица като млада, остана си хубавица и в преклонна възраст. Малко понапълня, но това бе от лекарствата за диабета. Пиеше ги с шепа, по предписанието на личната лекарка. Та тези синтетички нарушиха метаболизма в организма ѝ. Стана ленива, тромава, започна лесно да забравя. Това обаче не я притесняваше, защото по природа си беше весела, общителна, и с твърд, инатчийски характер. Тоя характер бе наследила от баща си, дядото на Стефчо. Стефчо пък бе единственият ѝ син. Незнайно защо, тоя неин син бе останал стар ерген. Беше минал вече петдесетте. Грижлив, работлив и всеотдаен, той трепереше за нея като за малко дете. Снабдяваше я с продукти, гледаше да не се преуморява, дори вършеше донякъде домашната работа отредена, по

В тишината на есенната мъгла

принцип, за женската половина от човечеството.

Преди седмица, баба Зоя неочаквано вдигна висока температура. Диабетът бе засегнал бъбреците ѝ. Стефчо за нула време се побърка от притеснение. Разтича се и извади душата на цял куп лекари, за да установят диагнозата ѝ. Даде последните си стотинки за скъпия антибиотик и накрая за общо удовлетворение на околните бе постигнат добрия, краен резултат - излекуването.

На Никулден ѝ купи не един, а два шарана, защото знаеше, че много обича риба. Шараните, Зоя приготви по стара бабина рецепта, с орехи и лук. Получи се много вкусно ястие. Синът ѝ ядеше и я хвалеше. Очите му горяха от възторг. Подобна вкуснотия не бе опитвал от месеци. Гледайки го с умилен поглед, тя се зарече да купи отново риба и да повтори кулинарния си номер. Подходящият момент се яви в края на декември, когато взе малката си пенсия.

Два дена, преди Коледа заедно с пенсията и дадоха скромна, парична добавка. "Сега ще стане!", реши тя. Беше толкова развълнувана, че когато излезе от

В тишината на есенната мъгла

дома, забрави да си сложи шапка, забрави да обуе топлите си вълнени чорапи, а като “за набързо” обу неподходящите за сезона летни обувки. Като всички летни обувки, те имаха безброй много дупки изчислени и създадени за добра вентилация на ходилото.

Зимният декемврийски ден отиваше към залез. Нямаше сняг, но беше доста студено и ветровито. Малките локвички по улиците, останали от вчерашния дъжд, бяха хванали ледена корица. С уверена крачка, съответстваща на нейната възраст, бабата се качи на тролея и той, набързо я извози до пазара. Разстоянието от стария пазар, където живееше Зоя, до новия бе ни повече, ни по-малко от три километра. За пеша ходене не можеше да става и дума. Навън бе вече мръкнало. Единственият отворен рибарски магазин светеше самотно и безучастно. Вътре, досами коледната украса, се мъдреше дремеща и премръзнала продавачка.

Баба Зоя се приближи, изкашля се притеснено и заразглежда прясната стока. Имаше всичко, което можеше да роди фантазията на клиента, люспест шаран, бял амур, евтина таранка и много други видове риба. Всички тези водни обитатели,

В тишината на есенната мъгла

поставени в бели тави, я гледаха с кръгли и ококорени очи. Някои от тях, приплескваха с опашки с едната цел, да привлекат внимание и интерес. Хареса ѝ някакъв едър толстолоб. Беше евтина риба и нямаше много кости. След кратко колебание, тя посочи избраника и попита:

- Колко ли ще струва? Може ли да ми го премерите? - Имаше само десет лева в портмонето, и не бе сигурна, че ще ѝ стигнат. Тя не бе силна в смятането и поради това не се и пазареше.

- Четири килограма! Осемнайсет лева! – Продавачката я изгледа изпитателно. В тоя момент съжали, че бе сложила етикет с цената. Там пишеше два лева и петдесет стотинки за килограм толстолоб. Дали възрастната жена ще се загледа в етикета? Едва ли!...

Ценовите етикети по принцип не правеха впечатление на баба Зоя. По стара социалистическа традиция, тя хранеше юнашко доверие към продавачите. Та нея ли ще започнат сега да лъжат? В случая, бе уверена, че поисканата цена е справедлива и си мислеше, само за нейните оскъдни десет левчета, които по някакъв начин нямаше да ѝ стигнат.

В тишината на есенната мъгла

- А може ли да я разрежете наполовина?

- Може! Девет лева!

Бабата подаде измачканата банкнота и пое полиетиленовия плик с два килограмовото рибено парче. Цялата ѝ мисъл бе насочена към проблема, как ще я приготви и как ще зарадва сина си с вкусното ястие?...

***

Денят се оказа тежък за Стефан. Директорът му бе наредил да украси със светещи гирлянди всичките прозорци на фирмата. Те бяха около четиридесет. Това бе едно съвсем не маловажно число. Даде му и помощник. Работата си беше обаче много. Трябваше да се правят удължители, да се монтират щепсели, разклонители. Най-кошмарното в случая бе, срокът за изпълнение. Всичко трябваше да се свърши от сутринта, до края на работното време. И най-откаченият ум не можеше да измисли по-нереален срок. Току-що бяха минали местните избори и пред новоизбрания кмет трябваше да се демонстрира факта, че фирмата е богата и печелеща.

В тишината на есенната мъгла

Стефан и помощникът му се защураха като бесни по монтажа на украсата. Служителите наблюдаваха усилията им и ръсеха хапливи закачки. Повечето от тях обаче, бяха насочени към директорската амбиция.

Към края на работното време, светещите гирлянди вече блестяха по прозорците. Директорът излезе пред сградата, огледа ги и се развика:

- Защо не са окачени симетрично? Виж, там виси! А на последната стая няма гирлянда!

- Там е архивът и е пожароопасно? – пророни смъртно уморен Стефан.

- Няма пожароопасно! Да се окачи и в нея! Трябва навсякъде да свети! Къде са чистачките! Веднага да минат и да ги оправят. Да бъдат симетрични и никъде да не виси!

Работното време бе свършило. Много изтощен, Стефан затътри нозе към центъра на града. През обедната почивка, там някъде, бе видял сергия с евтини мандарини. След боледуването, майка му имаше нужда от пресни и витаминозни плодове. Тези мандарини наистина имаха примамлив вид. Той напълни полиетиленов

В тишината на есенната мъгла

плик и го подаде на продавачката. Тук позволяваха всеки да си подбира стоката. Тя пое плика, премери го и отсече: “Четири лева и осемдесет стотинки”. Стефан ѝ подаде две книжни банкноти и един метален лев. Посегна към плика...

- Още един лев!

- Моля?

- Още един лев! – в ръката и се мъдреха двете банкноти и някакви, незнайно откъде дошли дребни стотинки. Металното левче го нямаше.

- Ама нали ви дадох едно метално левче?

- Не си ми давал левче! Ето, виж! Това е всичко, което си ми дал! Ти за каква ме взимаш, бе! Още един лев, иначе оставяй стоката!

На Стефан не му се разправяше с наглата продавачка, прерови джоба си, отброи още един лев на стотинки и си тръгна. Прибра се по тъмно. Апартаментът бе пуст. Това му направи силно впечатление. Майка му не бе излизала месеци от дома. Беше все болна и той се налагаше сам да пазарува. Нямаше оставена бележка. Зимната ѝ шапка си стоеше на закачалката. Зимните обувки също бяха на мястото си. Помисли, че може да е слязла в мазето. Погледна и там.

В тишината на есенната мъгла

Нямаше я. Обхвана го някаква неясна тревога. Джиесемът ѝ липсваше. Значи го е взела със себе си. Набра номера и зачака. Обади му се звънкия ѝ глас:

- Не се безпокой, идвам си!

- Къде си, бе майко?

- Тук съм на пазара, но съм още далеч от нас. Няма да ме срещаш. Ще си дойда след малко, с тролея.

- Ще ида да те чакам на спирката. Прибирай се по-бързо! Беше болна до вчера!

- Добре...

***

Баба Зоя беше скромна и пестелива жена. Няколко минути след покупката на рибата тя осъзна, че е измамена с парите. Понечи да се върне, но се отказа. Реши да компенсира измамата като се прибере у дома пеша. Четиридесетте стотинки икономия за тролеен билет и се видяха подходяща компенсация за паричната загуба. Тя се огледа. Носеше очила, защото от диабета зрението и бе увредено. Тъмнината на вечерта я обгръщаше отвсякъде. Разходи се около празните зеленчукови сергии, и след кратък

В тишината на есенната мъгла

размисъл се запъти към дома. За нещастие, посоката, която избра се оказа грешна. След дълго лутане, тя постепенно навлезе в крайните квартали на града. Кой знае защо, всичко наоколо ѝ бе непознато, безлюдно и неосветено. Няма страшно! Много пъти е ходила на пазар и се е прибирала сама.

Леденият декемврийски вятър я прониза. Стана и студено. През дупките на летните обувки краката и започнаха да замръзват. Ръцете и се вкочаниха. Два килограмовата риба се оказа тежък товар за нея. Закашля се. Задъха се. Старият астматичен бронхит се обади. Спря и се огледа. Беше излязла извън града. Вървеше край някаква магистрала, по която шеметно профучаваха автомобили. Не знаеше къде се намира. Мислеше, че е някъде близо до дома и хей сега ще се покаже железопътната линия. Такава обаче не се виждаше. Телефонът и запя. Беше Стефан.

- Майко къде си?

- Наблизо съм. След пет минути ще бъда пред блока на Маруца. – Маруца беше квартирантката, с която живееха преди двайсетина години заедно, в един апартамент. Синът и добре знаеше и помнеше мястото на кооперацията.

В тишината на есенната мъгла

- Аз идвам! Застани на тролейбусната спирка и ме чакай там. Не ходи никъде другаде. Чакай ме там! ... Нали ме разбра?...

- Добре!

Баба Зоя имаше впечатление, че наистина се намира някъде около старата им квартира. Стъклата на очилата ѝ се бяха запотили. Не виждаше добре. Окръжаваше я плашеща тъмнина. Нямаше минувачи наоколо, нямаше къщи, нямаше кооперации. Имаше само лудо профучаващи автомобили и ослепяващи я светлини на автомобилни фарове. Беше сама, пронизвана от ледения декемврийски вятър.

***

Стефан разтревожен позвъня на леля си, по-малката сестра на майка му. Обясни ѝ положението. Каза ѝ, че майка му се е загубила. Минаха вече пет-шест тролейбусни коли край спирката на Маруцината кооперация, но тя не бе в тях. Леля му се разтревожи не на шега. Започна да звъни на сестра си. Отговорът от нея беше същият. "Стефан да ме чака пред кооперацията на Маруца. Ще дойда след пет минути!". Не искаше да ги тревожи, но сама

В тишината на есенната мъгла

бе започнала да изпада в паника. Постепенно осъзна, че се е загубила.

- Майко, опитай се да ми обясниш къде се намиращ! – позвъни и отново той. – Огледай се! Какво виждаш? Има ли хора около теб?

- Не! Няма хора! Вървя по някаква магистрала. Мисля, че съм вече близо до нас. Ето, там е май автогарата.

Някаква далечна светлинка и даде надежда. Тая светлинка се оказа крайградския хипермаркет “Технополис”, но тя не знаеше нищо за него. Беше пуснат в действие, само от няколко месеца.

- Иди в автогарата. Влез на топло и ме чакай там. Аз ще дойда да те прибера!

- Добре...

Стефан, преуморен забърза към автогарата. Тя отстоеше на двадесетина минути път от кооперацията. Стигна, огледа се. Майка му я нямаше. Влезе вътре. И там я нямаше. Пак и позвъни...

- Майко... Чуваш ли ме?

- Да!

- Къде си? Моля те, опитай се да ми обясниш! – гласът му трепереше от притеснение и изтощение. Беше вече обиколил половината град. Беше се връщал

В тишината на есенната мъгла

у дома, за да вземе пари и топли дрехи. Не знаеше в какво състояние щеше да я открие.

- Не зная, Стефчо!... Ходя по някаква магистрала с две платна, няма хора. Не се безпокой за мен мама, ще се прибера. Ти само ме чакай пред кооперацията на Маруца. След малко ще дойда.

Тези нейни думи съвсем го отчаяха. Телефонът му позвъня. Обаждаше се отново леля му. Заразпитва го. Беше ѝ звъняла. След няколкото разменени думи и двамата осъзнаха, че се е изгубила. Чудеха се обаче, как да я открият? Не знаеха какво да сторят.

- Обади ѝ се и кажи да спре някой човек. Да му даде телефона. Да го помоли да ми се обади. Аз ѝ го казах, но тя се обиди и ми затвори телефона.

- Страх я е, да не ѝ откраднат джиесема. Не смее да се довери на никой. - обясни леля му. - По-добре се обади в полицията. Да започнат да я търсят. Нищо не можеш да направиш сам. Последния път гласът ѝ бе дрезгав. Уплашила се е. Може би плаче и не иска да те тревожи.

- Ако успея да я склоня да спре човек, ще разберем къде е. Моля те, опитай се да я предумаш да спре някой.

В тишината на есенната мъгла

- Ще опитам! А ти я чакай там, където ти е казала.

- Ох, боже!... Божичко... И това ли ми дойде на главата... До вчера беше болна...

- Искала е да те зарадва. Казал си й, че ти е харесала рибата. Отишла е и е купила риба. Виновен си! Защо си я накарал да ходи до пазара?

- Нищо не съм я карал да прави!

Стефан изстена. Осъзна, че ако не открие бързо майка си, може би това ще бъдат последните й часове. Тя не би издържала на открито цялата ледена нощ. Просто щеше да ходи докато има сили, а след това ще падне и ще замръзне. Никой нямаше да я открие, или пък щяха да я открият на сутринта вкочанена и бездиханна. Бяха минали вече пет часа, откакто бе излязла. Нямаше да издържи...

- Боже! Боже е-е! Запази ми я! Нямам си друга майчица!... Боже-е-е! - Задави го спазъм в гърлото. Очите му се премрежиха от сълзи. Ръцете му леденееха. Беше облякъл на бързо старата си зелена ватенка. Хапливият студ се провираше в нея отвсякъде, но не го усещаше. Преумореното му тяло бе някак претръпнало. Едничката мисъл, да я открие, го държеше все още на

В тишината на есенната мъгла

отмалелите крака. Стоеше треперещ на тролейбусната спирка пред старата кооперация на Маруца. Отпред, в ослепителна коледна украса, блестеше хипермаркетът “Суми”. Зад него “Била” беше обляна в разноцветни светлини.

Тук беше центърът на града. В късната декемврийска вечер, нямаше много минувачи. Някакви тийнейджъри, смеейки се, прекосиха булеварда. Под синята козирка на тролейбусната спирка една влюбена двойка се целуваше.

Мярна му се спасителна идея. Видя патрулна полицейска кола да минава надолу по булеварда. Затича след нея. Не можа да я застигне. Забърза се към железопътната гара. Там винаги имаше дежурен полицаи. Ще го помоли да съобщи в управлението за нея. Ще започнат да я търсят...

Стигна. Излезе на перона. Сред чакащите пътници наистина се разхождаше дежурен полицаи. Наближи го. Разказа му с няколко думи обърканата ситуация. Полицаят го изгледа внимателно, след това го заведе в дежурната стаичка и го заразитва. Извади някаква бланка и започна да я попълва. Успокои го, че ще я открият. Позвъни до

В тишината на есенната мъгла

полицейското управление, а след това се обърна към него и каза:

- Трябва да идете до управлението! Нали знаете къде се намира? Иначе не може... Там ще обясните на дежурния. Ще изпрати кола, за да я търсят.

- Добре! Благодаря ви!

Стефан излезе от стаичката и с последни сили забърза към управлението. То не беше близо. Имаше два километра път до там. Усещаше смазваща умора. Едва вървеше. Не беше се спирал четири часа. Извади телефона и отново позвъни на майка си. Когато тя отговори и каза с нежен отпаднал глас.

- Майко, моля те. Спри се! Огледай се! Опитай се да разбереш къде си. Ако има до теб хора, дай си телефона на някой, за да го чуя. Не се бой! Не мисли, че всеки е крадец и измамник. Има и добри хора на тоя свят. Моля те!

- Добре мамо... Добре... А ти ме чакай пред кооперацията на Маруца. След малко ще бъда там...

- Майко, моля те... Дай телефона на някой човек... Моля те...

- Ето! Ето виждам един човек. Там е! На спирката... Хей сега!...

В тишината на есенната мъгла

- Ох, боже е-е! Дай му телефона майко, не затваряй! Дай му го!

- Да! Ето го! Давам му го...

- Ало-о-о! Господине! Моля ви! Кажете къде се намирате?! Майка ми е доста възрастна и без да иска се е загубила...

- Здравейте! На края на града съм. Чакам на автобусната спирка автобуса за Мездра.

- Най-последно! Не затваряйте моля ви... Задръжте майка ми при вас. Изчакайте ме. Идвам веднага с такси.

- Добре господине. Виждам, че майка ви е много обърквана и уморена. Премръзнала е. Едва стои на крака. Ще ви чакаме!...

Това беше наистина знакът на Господ. Най-сетне я намери... Спря набързо едно такси. Влезе и помоли шофьора да кара бързо към химкомбината. Старата жена бе извървяла пеша четири километра в ледената вечер. Бе ги извървяла с надеждата и желанието да го зарадва с вкусно ястие. Беше се изгубила. Бе оставена в ръцете на съдбата. Господ наистина бе чул молбата му...

Приятната топлината на таксито, постепенно го съживи. Шофьорът цъкаше от удивление, не можеше да се начуди на

В тишината на есенната мъгла

ситуацията. Опита се да го ободри с няколко думи.

Шосето за Мездра пустееше. Химкомбинатът тънеше в мрак и запустение. Може би за икономия, магистралното осветление бе угасено. Само светлината на фаровете цепеха мрака и пораждаха надежда в иначе безнадеждната ситуация. Нарядко, отпред се мярваше забързан автомобил. Профучаваше лудо и след това отново настъпваше мрак.

Някакви сенки се показаха в далечината. Бяха двама души. Пълен мъж стоеше край пътя и гледаше към града. На около десетина метра, възрастна, гологлава жена едва креташе по магистралата, в посока към Мездра. Тя ходеше едва-едва. В ръката си държеше розов полиетиленов плик. Трепна. Спря се. Видя таксито. Повече не можеше да направи и крачка. Шофьорът направи обратен завой и спря пред тях. Стефан излезе от колата, хвърли се към майка си и я прегърна, а тя отмаляла, едва държаща плика с рибата, се отпусна и заплака.

- Благодаря ви! Много ви благодаря, добри човече! - стисна ръката на непознатия.

В тишината на есенната мъгла

- Няма проблем. Наистина бабата има късмет. Можеше да стане и по-лошо. Но има късмет... Хайде със здраве! Прибирайте се, че като ви гледам едва се държите на крака.

- Абе, мен кучета ме яли... – простена Стефан.

***

Петнайсетина минути по-късно, баба Зоя седеше на мекия диван в затопления хол. Пийваше горещ шипков чай и гледаше изтощено. Краката ѝ бяха натопени в леген с гореща вода. На главата ѝ се мъдреше зелена, детска, вълнена шапчица. Стефан и леля му, която бе дошла незабавно, коментираха вълнуващо отминалите събития. Парчето пресен толстолоб лежеше кротко в малкия хладилник и чакаше бъдещата си съдба.

Отвън, прозорците на кооперациите около стария пазар, светеха украсени с коледни гирлянди. На някаква тераса проблесна огънче. То полетя надолу и след няколко секунди се чу пукот от пиратка. Ентусиазиран тийнейджър репетираше за коледната илюминация. Трясъкът на пиратката подлуди глутницата, бездомни

В тишината на есенната мъгла

кучета. Те залаяха нервно, а след това подгониха в луд бяг разгонилата се Клепоушка. След двумесечната пауза от раждането, тя отново бе завъртяла любовни игри.

Баба Зоя се усмихна с оная мила усмивка, която би предразположила и най-големия темерут. Звънкият и младежки глас огласи смълчания хол:

- Стефчо, мама, я пусни оная касетка с Николина Чакардъкова. От сутринта не съм я слушала. – Това беше любимата ѝ македонска певица.

В малкия хол, сред овехтелите прашни мебели, се разнесе кръшния глас на нейната любимка. Тя се заслуша щастлива, а след това, както си седеше на дивана, клюмна леко глава напред и задряма...

МАРА ПОДРОБНАТА

на Румен

Познавам един много добър човек. Нека го нарека условно с името Радко. Надали по света има такива добри хора като него. Добротата му е вродена, а не възпитана и отгледана. Винаги ми е приятно да общувам с него. Даже и когато странностите му ми причиняват неприятности. Този човек умее да се раздава безотказно и докрай. Ведър и усмихнат е, като някакъв ангел изпратен от Господ на хората, за да ги поправи, облагороди и спаси от зли деяния.

Както при повечето добри хора така и у Радко, бе налице пълната липса на организация, съобразителност и късмет. Дори и да имаше желание да се бори с тези си недостатъци, той не бе в състояние да ги преодолее. В повечето случаи, когато осъзнаваше, че е безсилен да промени събитието, което му бе тласнато от съдбата, той спираше, усмихваше се извинително с една чаровна и мила усмивка, с която сякаш

В тишината на есенната мъгла

искаше да каже, “Това е брат! Ако искаш го приеми, но друго не мога да сторя!”

Жестока автомобилна катастрофа бе осакатила лявата му ръка. Раната бе зараснала, но ръката така си остана трудно подвижна. Тая катастрофа го бе направила още по-объркан, разсеян и почти фатално религиозен. За да не му се случва повторно, подобно събитие, той бе поставил две иконки на Богородица току под огледалото на старото си, едва кретащо рено.

Тоя човек обичаше да разговаря, на всякакви теми, просто много да разговаря с другите хора. Когато говореше, му ставаше някак по-леко. Забравяше трудностите, не му беше самотно. Жена му не понасяше тая негова слабост. Беше отстуденяла, беше се оттеглила с децата и го бе оставила сам на себе си, на своите цели, навици и страсти. А страстите и целите му бяха съвсем малко на брой, да иде на риболов, да се грижи за болната си майка, да постегне железарската работилница на баща си и накрая да му оправи гроба. Това бяха.

За двете си синчета говореше с любов. Раздаваше всяка част от себе си, и онова малко, което бе останало в трудния му живот. В нашия край, на хората с подобна

В тишината на есенната мъгла

слабост се прикачваше специфичен и смешен прякор. Такъв индивид получаваше прякора, „Мара Подробната“.

Вечерта, преди местните избори, Радко неочаквано ми дойде на гости. Твърде рядко го виждах и бях много изненадан, когато видях ухилената му физиономия пред външната врата. Стиснахме си ръце, потупахме се по рамо и го поканих да влезе. В ръка държеше някакъв плик.

- Сканираха ми снимката на татко. Едва оня ден я открих из чекмеджетата. Нося ти файла, за да го сменим с онзи лошия, дето сложих на некролога.

Спомних си, че миналата година бях направил некролог на баща му на личния си компютър.

- Да, разбира се, ще я сменя щом искаш. Защо не ми донесе снимката, аз да ти я сканирам? Предпочете да я носиш на фотоуслуги!

- Май сбърках, приятел. Онези ми избиха зъбите. Десет лева им дадох.

- Тая услуга не струва толкова.

- Поискаха ги и дадох.

- Е-е-х, Радко...

Сядай да се видим, че от лятото мина доста време. Как е майка ти? Добре ли е?

В тишината на есенната мъгла

- Абе... какво да ти кажа... Горедолу. Нося и храна от една закусвалня на червения площад. Цяла седмица съм в Оряхово, а като си дойда, всичко около нея е хаос и мръсотия. Не може да се обслужва вече. Давам пари на съседката да ѝ купува хляб. А тя, я се сети я не. Като влезе у нас обаче, започва да рови в гардероба, из шкафовете, във фризера. Взема каквото ѝ хареса. Нека взема, но поне да ѝ дава да яде, а тя и това не прави. По двеста лева ми излиза издръжката на майка на месец.

- Защо не си я прибереш в Оряхово?

- Не иска. Като ги събера с жена ми и започват крамолите. Само плаче и говори за татко. Тук ѝ е животът на нея. Тук у нас.

Разговорът ни продължи на всякакви теми. Те се сменяха бързо една след друга. Минаха четири часа от появата на Радко. С жена ми се бяхме приготвили да вечеряме, но така и не успяхме да го сторим. Имаше 4-5 кюфтета в хладилника и това си беше. Не можех да го поканя, нямаше да стигнат, а и заплата не бях взел още, за да купя нещо за ядене от магазина.

На Радко обаче не му се ставаше. Времето отиваше вече към полунощ. Утре се пада събота и аз споделих плановете си.

В тишината на есенната мъгла

- Трябва да купя зимнина. Имам десетина лева, за нея ги пазя. Дали ще ми стигнат, не зная? Всичко ще купя от складовете, че там е доста по-евтино.

- Няма проблем, аз ще ти дам пари. Колко ти трябва? Ще те закарам и с колата. Ще ги превозим, за да не си късаш ръцете, да ги носиш пеш на километър разстояние.

- И ти ли ще купуваш за зимнина?

- Не, аз вече купих, но за теб... Ще ти помогна. Жената не пипа да прави зимнини. Аз се занимавам с тях.

- Че как така?

- ... Така е при нас. Сега съм дошъл да сложа дограмата на работилницата. Към десет часа ще ми дойдат майстори. Трябва да им дам 800 лв. Имах някакви 280 за гроба на татко, но трябва да ги дам на тях. Поне купих храна за майка. Тя яде само сладките неща, а другото не поглежда. Другото прибира съседката...

Радко не спираше с излиянията си. Моята жена бе вече задрямала на фотьойла. Новините по телевизията бяха на привършване. Стомахът ми стържеше от глад. Приятната топлинка от току-що пуснатото парно ме унасяше.

В тишината на есенната мъгла

- Ония каменоделци от гробищния парк ме изиграха като теб. Дадох им 150 лв. Прибраха ги и нищо не направиха. Мина вече втори месец...

- Защо си им дал цялата сума? Сбъркал си! Кучката ще те лае за тия пари. Такива са, нали те предупредих?

- Каза ми, но аз... Поискаха цялата сума и аз я дадох...

- Е-е-х Радко...

- Е, хайде да си ходя, че вие май още не сте вечеряли. – сети се най-послед да приключи гостуването си моя приятел.

Минаваше полунощ, когато с жената изгълтахме набързо студените кюфтета и си легнахме. На другия ден, рано сутринта, в уговорения час, той бе отново пред входната врата. Стоеше усмихнат с оная детска усмивка, която само щастливите хора могат да сложат на лицето си. Беше облечен в кафяво, износено кожено яке, черен вълнен каскет и стари протрити обувки.

- Колата е отпред. Хайде!

Това, което той наричаше кола, беше едно жалко подобие на возило, изживяващо последните си щастливи месеци. Ръждата и дупките бяха покрили цялото купе. Вратата откъм шофьора беше без дръжка. От

В тишината на есенната мъгла

дупката, където ѝ е било мястото, стърчеше парче тел. Стъклото на прозореца беше полуотворено и вероятно задвижвано на ръка, защото механизмът му беше разнебитен. Чистачите стърчаха в някакво странно положение, толкова странно и неестествено, че навяваха мисълта за сто процентова нефункционалност.

- Разбили са се втулките. Ще ги сменявам. За едната съм сигурен, но другата мисля, че е в ред.

Той попипа здравата чистачка, в резултат на което, тя зае същото интересно, нефункционално положение.

- Май и двете са за ремонт. Трябва да купувам и зимна гума, че тая задната се е износила и ще ме пребие някъде.

Радко отвори багажника, за да намести нещо и там се показа един такъв хаос от най-разнообразни предмети, че човек можеше да си помисли, че липсва само реквизит на илюзионист. Няколко празни пластмасови тубички от масло, две-три туби от минерална вода, една въдица с макара, чифт кални гумени ботуши, спукана външна гума, мръсни и кални парцали делеяха място и воюваха за внимание в тоя уникален, автомобилен багажник.

В тишината на есенната мъгла

- От вчера търся капачката на газовата уредба и не мога да я намеря. Трябва да я поставя, че ако чукна, без да искам по вентила, може да гръмне бутилката... – Радко започна да рови в хаоса от вещи с неподправено мрънкане и пъшкане. В един момент въздъхна и спря. – Няма я!

- Чакай да видя аз... – повдигнах гумата и прозрачната капачка лъсна цялата оплескана с кал и трева.

- О-о-о, ето къде била! – Той я изтри с един мръсен парцал и я монтира на уредбата. – Я сега, да погледна акумулатора!... Новичък е. Оня ден го сложих. Нещо се откачва от скобите...

- Ами резбата на скобите се е съсипала, виж!

- О-о-о, да бе! Ще го вържа с тел, за да не подскача. Оня ден да ти разprávям, точно пред Липница, колата спря. Тегло! Вдигам капака, а то тъмница. Нищо не се вижда. Спрях един колега с москвич и го помолих да ми помогне. “Бензиновата помпа е...” – казва. Трябва да се смени. Закачи ме на буксир и ме довлече до града. Отидох при моя майстор, а той мрънка: “Готвя се да пътувам за Испания. Нямам време...” – Най-после се съгласи. Дадох му 100 лева и се

В тишината на есенната мъгла

разбрахме до вечерта да я смени. Тая сутрин отивам да си я взема, а жена му го усуква: “Мъжът ми замина и каза да ми дадеш 150 лева. Сменил ти е и ангренажния ремък.” – Сега гледам и не мога да разбера сменил ли го е или не. Май не е...

- Нали е твой човек? Как ще те лъже така?

- Да, мой е. Имам му вяра. Добре работи човека, но скъпичко взема.

- Тук, въъ, нещо е увиснало... да взема да го притегна...

Аз погледнах часовника. Вече цял час се мотаехме около старата кола.

- Хей, човече, хайде да ходим, че още не сме пили кафето и ще стане обяд.

- Да бе, хайде... – отплесна се Радко. – Отвори с мъка едната врата, напъха се трудно, след това свали с мъка стъклото и затвори вратата.

- Чакай да ти отворя, че заяжда ключалката.

Беше мой ред да опитам да се напъхам в тясното пространство до шофьора. Стъпалката беше цялата в кал. Прахоляк царуваше навред, наред с изсъхнала трева, стари вестници и какво ли не, полезно или безполезно.

В тишината на есенната мъгла

Тръгнахме. Складовата база се оказа оживена. Хора на всякаква възраст теглеха колички натоварени със зеле, праз и картофи. Отидох до магазинчето на Дарето. Там продаваха стоката най-евтино. Подбрах хубав зеленчук, от всичко по малко, разплатих се. Не ми стигнаха два лева, за да доплатя. Радко извади, даде ми ги, а след това ми помогна да пренесе стоката до колата.

- Ти няма ли да си купиш?

- Купих си вчера. Дойдох само за теб. Дойдох да ти помогна.

- Ех и ти...!

- Сега ще идем да пийнем по едно кафе, че в десет часа ще ми дойдат майсторите. Къде ще идем?

- Ами хайде в градинката на ДНА. Хубаво го правят и не е скъпо.

Малкото гаражче се оказа пълно с хора. Изчакахме едни момичета да станат и седнахме до вратата. Бях си взел няколко лева от дома и го почерпих с кафе.

- Ето, вземи двата лева... – казах. Знаех, че е притеснен с парите и не исках да го използвам.

- Няма проблем! Няма проблем! – отказа с усмивка, подкупваща и обезоръжаваща. –

В тишината на есенната мъгла

Твоята заплата е два пъти по-малка от моята. Ти имаш по-голяма нужда от пари... – Такъв си беше Радко. Като че ли не знаеше стойността на парите, а и не искаше да я знае.

- Ти не знаеш какви мошеници има край мен. Бях казал на касиерката, че искам 100 лева аванс. Минаха няколко дни. Просто бях забравил за него. След това я питам: “Къде ми е аванса?” “Ами ти си го взе!” – казва. “Как съм го взел?” “Взе си го!” “Дай да видя, къде съм се подписал за него?...” “Не може да ти дам ведомостите. Вече са в счетоводството.” “Дай ми парите бе жена!” “Взе си ги!” – Така си ме излъга безочливо. Взе ми аванса и нищо не можах да сторя.

- Ами че тя ще го направи и с друг...

- Оня ден возих една колежка за Враца. Хванаха ме с превишена скорост и ме глобиха със 100 лева. Тя ми се подхилва и казва: “Сам си виновен! Като караш бързо?” “Та нали ти ме караше да бързам, бе жена?” “Да не си бързал! Защо ме слушаш?” – и не даде нито лев. Сега дължа на КАТ 100 лева и се чудя откъде да ги взема. Останал съм с 20 лева до края на месеца, а има още две седмици до тогава.

В тишината на есенната мъгла

- Е-е-х Радко... Пий си кафето, че ще изстине.

Той извади една СИМ карта за джиесем и започна да я сменя със старата. На въпросителния ми поглед отговори:

- Имам си три карти. Едната ми е от Глобъл, другата от М-тел, а третата от Виваком. В тая на Виваком имам няколко лева и ми се налага да звънна на моя приятел, да дойде и да ми помогне за дограмата. Кофти е, че майсторите ми знаят телефона на Глобъл и всеки момент ще ме потърсят. - Радко припряно сменяше картите. След това звънна на въпросния приятел и върна картата на Глобъл. След няколко минути телефонът звънна и беше уточнено къде да чака майсторите. Смени пак картите с тая на М-тел, защото трябваше да се обади на жена си. Кафето му беше вече изстинало. Подканих го да го изпие, а той се отплесна на тема "риболов".

- Шаранът сега се заравя в тинята, даже и сомът прави тоя номер. Много обичам да ловя риба, но не обичам да я чистя и ям. Имам във фризера няколко кленчета. Ще ти ги дам, че ще се развалят. Повече от месец са там, а майка ми не знае как да си я сготви. Мъчи я склерозата. Още вчера се

В тишината на есенната мъгла

сетих за нея, но забравих да ти я донеса. Има една книга, която много ми хареса. Страхна е, за извънземни и за египетските пирамиди. Значи, през 2012 година се очаква края на света. Извънземни са предали тайната на египтяните и тя се съхранява в една пирамида. Един американец е открил йероглифите и е написал книгата. Планетите ще се наредят в една редица и полюсите ще се сменят. Ще настъпят катаклизми и ще започне нов потоп. Остават ни само 4 години живот и после...

- Дай де! Дай да я прочета!

- Абе, забравих да ти я донеса, но в следващата събота ми звъни, за да ме подсетиш. Няколко колежки искаха да им я купя, но не дават пари. Струва 10 лева, а искат аз да я купувам с мои пари.

- Тънките сметкаджии нямат брой.

- Е-е-е-й, как забравих! Трябваше да ида на сбирката на "свидетелите".

- На кои свидетели, бе Радко?

- Има една християнска секта, "Свидетели на Йехова" се казва. Ходя на сбирките ѝ. Пълно е с млади хора. Има и чужденци, които говорят, говорят. Като ги слушам нещо ми олеква на душата. Знаеш

В тишината на есенната мъгла

ли кой е Йехова? Това е истинският Бог! Някой път ще те заведе и теб да послушаш. Ще видиш как ще ти олекне на душата...

- Мерси! - казах. - По би ми олекнало, ако ми вдигнат заплатата, че сега едва събирам за храна.

- Да бе! Така е! Прав си! Много ти е ниска заплатата. Учил си за инженер пет години, а сега не можеш да събереш пари за хляб. Чакай, че ме търсят по телефона... - Радко вдигна джиесема. "Дааа сега идвам. След две минути съм у нас..." - А сега да се обадя на Митко. Трябва и той да дойде, за да ми помогне. - Радко започна пак да сменява картите припряно и усмихнато. Кафето му беше още непокътнато. Взех пликчетата със захарта, скъсах краищата и я сипах в чашката му. Разбърках изстиналата течност. Той се присегна с долепен телефон на ухото и го изпи на екс. Опита да се свърже със своя приятел, но не успя.

- Звънни му от твоя телефон и затвори. Той ще ти се обади. Кажи му, че го чакам у нас. Да идва веднага!

Радко се усмихна с оная мила извиняваща се усмивка, сякаш искаше да каже: "Нали виждаш, приятел. При мен всичко е под пара. Нямам време да умра. А

В тишината на есенната мъгла

ме чака работа, гласуване, приготвяне на храна за майка ми, правене на сурова туршия, прибиране на принтера от ремонт, плащане на глобата в КАТ, разправия с каменоделците и още куп неща.”

Разбрах го! Допих кафето и станахме да си ходим.

- Понякога ме събира яд на жена ми. Има си една приказка за мен и я подхвърля често-често. Нарича ме “Мара Подробната”. Майната й! Пет стотинки не дава за това и онова, а е началник в АЕЦ. Всичко на мен е легнало, просто съм се объркал. И колата... Накара ме да купя тая трошка, та сега си троша аз главата. Минала е през трима купувачи и при мен вече издъхна. Нямам пари за нова. Абе остави... Скапан живот! Да слушаш жена... та да си видиш хаира.

Радко отново ми се усмихна с оная очарователна усмивка. Лицето му грееше радостно. Вълненият му каскет се беше кривнал юнашки на една страна. Предните му два зъба бяха несъразмерно дълги. Имаше вид на Заека Бъни от едноименното анимационно филмче. Човек просто не можеше да устои да не му отвърне с усмивка. Разсмях се на глас, стиснахме си ръка и се разделихме.

В тишината на есенната мъгла

Бях изминал вече стотина метра, когато чух, че някой ме вика. Обърнах се. Беше Мара Подробната.

- И звъни на Митко да идва... Само му чукни и той ще ти се обади. Чао!... А в петък ми чукни по джиесема, за да се подсетя да ти донеса книгата. Чао!... А-а-а, исках още нещо да ти кажа, но го забравих... Чао!

Магнах му с ръка и започнах акуратно да набирам, написания на една синя касова бележка, телефонен номер...

ЦЕКО СИФОНЯ

Някога, преди много години, когато беше още невръстно дете, пътуването с влак му беше любимо желание. В ранна, лятна утрин, майка му го хващаше за ръчица, качваха се на влака и отиваха на пазар в Криводол. По-големият му брат, през това време, издояваше кравите и ги извеждаше на паша. Баща му се запиляваше нанякъде с косата, а баба му, след като хвърлеше шепа кукуруз на кокошките, започваше да чисти боба за обяд. Това беше основната им храна. Можеше да няма пари, но в дълбоката зелена тенджера винаги имаше апетитно сготвен постен боб. Живееха бедно в тоя забравен и беден край на малката България.

Минаха толкова години... Сега бе на четиридесет и осем и почти нищо в душата му май не бе се променило. Само детските мечти и радости избледняха и ги замени сковаността, породена от свирепата и жестока реалност. Бог да прости вуйчо му. След като се уволни от казармата, го поведе

В тишината на есенната мъгла

със себе си, за да му помага в работата. Така постепенно го изучи на водопроводчески занаят, иначе не се знаеше какво би излязло от него. Беше добро и схватливо дете. Трудът го увличаше. Държеше винаги да изкусури нещата така, че хората да го уважават и търсят. Работеше с мерак. Ръцете му наедряха, загрубяха и се попукаха. Винаги преумореното му тяло стана силно и мускулесто. Ходеше леко прегърбен, сякаш някаква голяма тежест притискаше рамената му. Една силна простуда, хваната по багерите в мините край Челопеч, съсипа кръста му. Тя го изкриви и прегърби още повече. Кривата му походка беше повод за много подигравчии да го обиждат и унижават. Не можеше да ги спре. Казано е, че злото няма край на тоя свят. А той беше добър с всички, независимо как се отнасяха с него.

Щастливият му шанс бе устройването на работа в железниците. Имаше едно свободно място за водопроводчик и Цеко без много въртене, и мотане стана "железничар". Ходеше по кантони и гари. Разваляше стари водопроводни инсталации и правеше нови. Сменяваше водомери и кранове. Даваха му добра заплата. Купи си

В тишината на есенната мъгла

нови обувки, модерно яке, нов работен инструмент. Всичко в живота му тръгна като “по мед и масло” дотогава, докато не го докопа една метковска циганка.

Беше трийсет годишен, когато завъртя любов с нея. Наивен и пряк човек, Цеко се поддаде много бързо на циганските лъжи и обещания. Донка, така се казваше въпросната циганка, бързо го прецени що за човек е и мигом го постави под чехъл. В една лятна, неделна утрин, на връх Илинден, сключиха брак в старата метковска църквица. Селският поп ги венча по всички правила на канона. Това обаче не попречи на баща му да го изгони от дома. Циганката отвращаваше родителите му и те го изоставиха по най-безцеремонния и бездушен начин.

Не им потръгна и с квартирите. Сменяха ги една след друга, докато на Донка не и хрумна гениалната мисъл да го придума да изтегли голям банков заем и да купи една недоизградена, нова, селска къща. Работата му в железниците бе железният гарант пред банката, че ще успее да върне заема. Да, ама не! Размерът на заема бе толкова голям, че запора към заплатата му принуди младоженците да гладуват. Естествено

В тишината на есенната мъгла

Донка не работеше, а се мотаеше по роднини и приятелки. Вечер, когато си дойде от работа, Цеко заварваше в полузавършената къща цял катун от Донкини роднини. Бяха много шумни и кресливи. В повечето случаи се стигаше до невъобразими кавги и побои. Това отрезви младоженеца. Тъкмо се канеше да ѝ предложи да отпрати роднините си, когато на Донка ѝ хрумна втората, гениална мисъл. Накара го да припише къщата на доведеното си копеле, от незнайно кой любовник.

Цеко си беше мека душица. След няколко горещи, цигански милувки и една страстна, любовна нощ, той стори непростимата и фатална глупост. Вече не притежаваше никакъв имот, а изплащаше огромен заем. Банката така го притисна с лихви и главници, че горкият “железничар” се принуди да изтегли втори заем, за да погаси първия. Колелото на Фортуна се завъртя шеметно в обратна посока за доверчивия и наивен човек. Третата гениална мисъл на Донка го срази окончателно. Тайно и коварно, хитрата циганка придума някакви свои роднини да ѝ станат свидетели и го “разобличи”, като “изневерник” и

В тишината на есенната мъгла

“побойник”. Разбира се, за пред съдията, побоят бе акуратно фалшифициран от Донкин братовчед. Бе реализиран така, че да не я боли много, а да останат “изобличаващи” следи. Естествено, че всеки принципен съдия ще разведе без колебание “окаяната” и “нещастна” съпруга от “звяра” и “похотливия” изневерник.

Решението на делото гласеше, изгонване на Цеко от купения със собствените му пари дом. Нещастникът тоя път реагира бурно. Взе мизерния аванс и тутакси се напи по най-спешен и ефикасен начин в ползващата се с лошо реноме оплюта от мухи кръчма. Грабна, с последни сили попадналата му от нейде тояга, и се “затича” с псувни и закани към измамилата го мръсница. Отмъщението разбира се не се състоя. Точно обратното! Цеко бе набит по всички цигански правила от набързо сформирана по роднински критерии мургава банда.

За да не се повтори случая, Донка даде ход на четвъртата си гениална мисъл. Извади си задграничен паспорт и замина за Испания да бере домати. Тоя случай обаче така озлоби Цеко към ромския контингент, че с повод и без повод налиташе на всеки изпречил се пред него мургавелник.

В тишината на есенната мъгла

Налиташе с такова усърдие и настървеност, че когато го зърнеше някой подобен субект, мигом свиваше предвидливо в първата пряка, избягвайки нежеланата и главоболна среща. Разбира се, това поведение не му се размина. След няколко тупаника, той напусна окончателно Метковец и се пресели на квартира в Брусарци.

Животът му, от ден на ден, ставаше по-тежък и по-тежък. Заплатата не му стигаше, за да погасява заемите. Гладуваше като куче. Ядеше само хляб и лук, разбира се, ако ги имаше. Около него се появи и един нов враг. Местният електротехник го “взе на мезе” и започна да упражнява лют тормоз върху нещастния човек. Веднъж го повика при охраната на труда, все едно за инструктаж. Там го чакаше една скучаеща, “мръсна” компания. Електротехникът се присегна към компютъра, натисна някъде с бутона на мишката и в стаята се разнесе страхотния чалга хит на Краси Радков от “Шоуто на Слави” – Цеко Сифоня. Бъзикачът започна да подскача около Цеко, щракаше с пръсти, зъбеше се с лигава, олигофренска усмивка и подвикваше в тон с актьора, “А-а-а, у-у-у, ъ-ъ-ъ, Цеко Сифоня.”

В тишината на есенната мъгла

“Мръсната” компания се кикотеше неистово, музиката гърмеше.

На Цеко му причерня. Замахна с тежка ръка към електротехника. Оня се наведе, някой подложи крак и нещастникът се плюсна на пода. Разтърваха ги. От тоя момент обаче на Цеко му остана, като добре залепена пощенска марка, тоя смешен и грозен прякор. Навсякъде го обкичваха с него. Обиждаха го, имитираха походката му, правеха му номера.

Веднъж, когато работеше по ремонта на ВиК инсталацията в една административна постройка, ненадейно десният му крак се сгърчи от болка. Електротехникът го бе издебнал и му бе забил в прасеца оголен и под напрежение проводник. Цеко изрева от ужасната болка и падна. Кракът му се бе схванал и не можеше да го мръдне. Електротехникът гузно избяга. Когато го разпитваха, обясни нещата така, че водопроводчикът е работил невнимателно в близост до оголени под напрежение проводници. Свидетели по случая нямаше. Инцидентът бе представен като битова злополука и бе старателно и грижовно покрит. Цеко взе болнични, но кракът му не се оправяше. Казаха му, че от токовия удар

В тишината на есенната мъгла

е засегнат нерв. Никой не можеше да му помогне. В тоя момент един състрадалец му спомена за някакво целебно кладенче, чиято вода лекувала всички болести. Намирало се край Златица. Вдигна се Цеко и замина с влака, за да търси целебния извор. Беше упорит и след много разпитване най-сетне го откри. Всяка сутрин и вечер топеше крака си в целебната вода. Нощем преспиваше в плевника на един самотен старец вдовец. Ядеше каквото му дадеше стопанина. Най-сетне, след двуседмично упорито “лечение” водопроводчикът получи така желаното облекчение.

Върна се на работа, но от токовия удар походката му си остана крива, като походката на Квазимодо на покрива на катедралата Нотр Дам. Имаше вид на ходеща горила с несъразмерно дълги ръце.

Постепенно се заряза. Очите му хлътнаха, дълбоко окръжени с тъмни сенки. Зъбите му олетяха. Остана само един, който грозно стърчеше навън дори и при затворена уста. Не се къпеше, не се подстригваше, завъди и въшки. Ставаше с пукването на зората и тръгваше за работа с най-ранния влак. Прибираще се по тъмни

В тишината на есенната мъгла

вечери, защото обратния влак за Брусарци пристигаше час и половина след завършване на работния му ден. Времето му за труд и пътуване стана почти четиринайсет часа. Постепенно отслабна, залиня. Където седнеше там и заспиваше, изтощен от глад и преумора. Някои го съжаляваха. Черпеха го със закуски и кафе. Той приемаше с благодарност дара, изяждаше го с настървение, живваше за кратко и отново задрямваше на някоя пейка или стол.

Стана му невъзможно да упражнява служебните си водопроводчески задължения. Направиха го общ работник. По цял ден се мотаеше около строителните работници. Подаваше им кофите с хоросана, буташе отпадъчните материали към сметището, сглобяваше метални скелета. Понякога го овикваха, защото от изнемощение силите му изневеряваха. Ту ще изпусне лопата, ту ще залитне и ще се блъсне в някой работник. Не му вървеше. Хич не му вървеше...

Един ден в жп управлението назначиха на работа възрастен инженер. Като към всеки нов човек, така и към него, "старите кокали" тръгнаха на абордаж. Инженерът се

В тишината на есенната мъгла

видя в чудо. Служебните му задължения включваха водене отчетност на питейната вода. Беше нов човек и още не познаваше водопроводните мрежи. Дадоха му Цеко Сифоня за “консултант”.

След няколкото разменени думи, инженерът веднага догади що за птица е тоя нещастник. Изслушваше го внимателно, обръщаше се към него с уважение. За Цеко, свикнал на унижения и подигравки, това нормално човешко отношение бе ошашавяща изненада. Изведнъж, с удивление и радост почувства интелигентността и добротата на новия човек. Стана му много симпатичен. Втурна се с енергия и всеотдайност да му обяснява и да му помага. Между тях постепенно се зароди едно искрено и мъжко приятелство.

Инженерът постепенно навлезе в новата за него работа. Много му говореха за Цеко, все лоши неща. Ненормален бил, въшкав бил, не можело да се разчита на него. Абе, като желаяш да очерниш човека, пусни мръсните си клевети и чакай. Рано или късно номерът става. Да, ама не! Тоя път номерът не стана. Причината бе, че инженерът не бе млад. Беше сменил много трудови колективи и умееше да пресее

В тишината на есенната мъгла

житото от плевата. Никой не можеше да го заблуди. За него, Цеко бе един много трудолюбив, много доверчив и нещастен човек. Никой не можеше да промени тая му оценка.

Той знаеше как се печелят приятели. Рано сутрин, когато водопроводчикът се зададеше откъм жп гарата, инженерът вече го чакаше пред кафе автомата. Щом наближеше, той му подаваше чашка с горещата напитка, усмихваше му се и пускаше някаква шегичка като за успешен и хубав работен ден. На обяд го вземаше от строителния обект и двамата се запътваха към димящите кебапчийници край железопътната гара. Сядаха, хапваха по две-три горещи кебапчета, пийваха по една ледена лимонада и отморяха.

Наложи се да ходи по сигнали за водопроводни аварии. Инженерът измолваше Цеко от пряката му началничка и го повеждаше по гари и кантони. Оглеждаха инсталациите, проверяваха водомерите, хапваха, където сварят и се прибираха. Разбира се черпеше инженерът.

Неусетно Цеко бързо заглади косъма. Започна да се бръсне, започна да се мие. Веднъж дори отиде на бръснар. Переше си

В тишината на есенната мъгла

ризите, гладеше си панталоните. Естествено, всички въшки тотално избягаха от тази хигиенна интервенция.

Електротехникът се опита на няколко пъти да го заяде, но беше набързо срязан от новия му приятел. Всички постепенно го оставиха на мира. Видяха, че той също е човешко същество.

Цеко споделяше най-искрените си чувства и мисли с инженера. Веднъж приятелят му се поболя. Получи жлъчна криза. Цеко тутакси се отзова състрадателно. “Ще те заведа при едно кладенче, край Златица. Лекува всичко!” - каза му и го потупа внимателно по рамото. Не се стигна обаче до ходене при кладенчето, защото кризата като всички кризи отшумя.

Човек често пъти не знае как се ражда тайнството наречено, “приятелство”. Нужна е само кротка и блага дума. Нужна е дума, казана на точното място, в точното време и явлението се случва. Нужни са и две добри и отзивчиви души. Нужна е разбира се и елементарна интелигентност.

В тая малка и бедна България, никой не знае колко на брой са нещастните й чеда. В далечния и забравен Северозапад има обаче

В тишината на есенната мъгла

един екзотичен нещастник. Той става много рано, за да отиде на работа. Става, за да хване първия влак от Видин за София. Неговият работен ден продължава четиринайсет изнурителни часа. Ходи тромаво с разкривена походка, подобно на Квазимодо от катедралата Нотр Дам. Ръцете му, несъразмерно дълги, се люлеят непохватно около грубото и изтощено тяло. Нещастникът посреща търпеливо влака на гара Брусарци. Качва се в последния вагон и сядва на първата му попаднала седалка. Взира се сънено в прелитащия пейзаж, в маранята край далечната Огоста. Без да го желае, тежката умора го превзема и той задрямва. Кондукторите го познават. Това е Цеко Сифоня. Не му искат билет, а го оставят да си дреме спокойно.

А когато влакът наближи гара Враца и машинистът надуе локомотивната сирена, въпросният индивид отваря с усилие едното си око, след туй другото. Въздъхва дълбоко с изтощена и мъчителна въздишка, после става и клатейки се смешно, тръгва ведно с навалицата към изхода на пътнишкия вагон. Все още пустата, железопътна гара го посреща с розов лик, изваян от изгряващото слънце.

В тишината на есенната мъгла

Ето го! Идва новият му, пълен с
непредвидими събития, тежък и
изнурителен работен ден.

ПРЕСКОНФЕРЕНЦИЯ

Един месец, след поредния ценови шут на енергийната мафия в одрипавялата врата на българина и три дена след силната юлска градушка, обрулила презрелите джанки в дворовете на обитателите на улица “Есперанто”, Гелето реши да свика “пресконференция”. За каква “пресконференция” можеше да става дума, на една полузапустяла улица, населена с обеднели пенсионери и хърбави от глад псета, ще се опитам да обясня по-нататък.

Понеже Гелето, тарторът на пенсионерите в квартала, притежаващ богат речников фонд от оригинални термини, се славеше, като най-информирания квартален индивид, то логично бе, скучаещата пенсионерска компания, да се събира при него. Тези сбирки му носеха така желаното самочувствие в иначе мизерния и самотен живот.

Той живееше абсолютно сам, в една много тясна, много опушена и наблъскана с

В тишината на есенната мъгла

всякакъв инструмент барачка. Край нея, имаше малка градинка, насадена с какво ли не, поливана от дъжд на вятър от стара, ниско прерязана чешма. Отрязано, крушово дърво крепеше хилава асма. До бараката се мъдреше, почти рухнала пристройка, заключена с два катинара и необитавана от години. Приветлива, едноетажна къща допълваше фамилната му собственост. В нея рядко влизаше, само, за да си приготви любимата шкембе чорба и да преспи в студените зимни нощи. Основно обитаваше бараката, скрита зад полуизгнила, обкичена от жасминов плет, телена ограда.

Преди четиридесетина години, при една екскурзия в Македония, той бе харесал ароматния храст и бе донесъл коренчета от него. Сега, тая жива, зелена ограда ароматизираше бедняшкия квартал.

Набезите на крадливите, цигански банди го принудиха да опаше целия си скромен имот с простичка охранителна система. Случваше се, по някаква незнайна причина, тя да заработи от само себе си и тогава, кварталът се огласяше с вой на сирени и електрически звънци. Той скачаше пъргаво, колкото му позволяваше скъсения крак,

В тишината на есенната мъгла

грабваше дървеното си бастунче и туряше край на фалшивата тревога.

Гелето беше инвалид, втора категория. Работата в чугунолеярния завод му донесе жестоки обгаряния и неизлечими поражения на белия дроб. Падането, след едно напиване пък, така натроши тазобедрената му става така, че единият крак си остана трайно по-къс. Негово страстно хоби бяха кръстословиците. От тях научаваше много нови и интересни неща. Човек можеше да го види, в ранна утрин, да куцука към павилиона за вестници, зад магистралата. Заедно с вестничето "Трета възраст", си купуваше задължително, поредното издание на "Сканди". Настъпилата инфлация обаче, го принуди да спре тези посещения и да разчита само на кръстословицата от безплатния, рекламен вестник "Кауфланд". Четеше го жадно, отбелязваше си евтините стоки и след вземане на пенсията, се запътваше към препълнения от стока хипермаркет.

Паметта му бе силна, нравът духовит, а това бе достатъчно, щото този сладкодумен мъж да стане притегателен център за пенсионерското, квартално общество. Простоватите пенсионери се събираха при

В тишината на есенната мъгла

него по строго определен график. Сядаха на белокаменната колона, на която Гелето предварително бе натъкмил седалки от стиропор. Нали трябваше да се пазят от простуда пенсионерските им задници! По тоя начин, импровизирано се оформяше кварталната седянка.

Случайният минувач, можеше често да види, кикотещата се групичка възрастни мъже, свила се на сянка под окастрената липа. От тук се очертаваше добър обзор към близката пътна магистрала за Видин. По прашния тротоар, от време на време, се изнизваше някой и друг забързан минувач. Ако ли пък се окажеше, че е от женски пол, то особата ставаше тутакси център на пенсионерското им внимание. Гелето пускаше подходящия за случая коментар, който без бавене, добиваше съответния колоритен оттенък. Абе, какво ли не прави скуката с бедния, възрастен човек?!

Кумецът му, който често го посещаваше, неведнъж биваше свидетел на подобни излияния. Затова, бе нарекъл, шеговито, пенсионерската седянка - "пресконференция". Водещият "пресконференцията" бе Гелето, а

В тишината на есенната мъгла

“интервюиращата” го “журналистическа” навалица, бяха образите около него.

Тая година, юлските горещини започнаха рано. По главите на пенсионерите, незнайно откъде доставени, бяха кацнали красиви, небесно сини бейзболни шапки. Първата шапка, с надпис VOLVO, най-напред украси главата на Гелето. Беше я купил при едно от редовните си посещения в магазините за “1 лев”. Понеже цената и бе само осемдесет стотинки, този факт мигом доби публичност. За да не остане назад, Благ Цеко посети същия магазин и си избра шапка с автентичен цвят, но с надпис BMW. Това отприщи модния порив у другите и в рамките на една седмица, всички побелели глави вече синееха, украсени с бейзболни шапки. Надписите по тях, рекламираха цяла гама от марки на европейски и японски автомобили. Получи се нещо като юбилейна среща на пенсионирани, аутсайдерски екипи от Формула 1.

В тая прекрасна, юлска утрин, Гелето бе изнесъл навън старичкия си холандски транзистор “Филипс”. Беше му го изпратил синът, отдавна емигрирал в Холандия. Всички участници в „пресконференцията” слушаха умълчани модната песен на Юрая

В тишината на есенната мъгла

Хийп, “Джулай морнинг”. Мълчанието им се дължеше, не толкова на прекрасните и вълнуващи нотки на песента, колкото на плашещото събитие, сполетяло ги изневиделица. Бяха получили новите си пенсии, с мизерните им надбавки, но бяха видели вече и новите цени на стоките от първа необходимост. Гелето обяви важната тема за дискусия, ИНФЛАЦИЯТА.

- Маама му стара, тия гадове от ЧЕЗ ми спряха тока и сега, за да го пуснат, искат десет лева. В хладилника имам пълна тенджерата с шкембе чорба. Тая сутрин я видях прокиснала.

- Ами, като туряш толкова домати в нея, как няма да прокисне? – ехидно се захили Благ Цеко.

- Домати..., нали винаги слагам домати в чорба, ама без хладилник е зле. Натопих тенджерата в леген със студена вода, уж да я запазя, тц... Не става! Моята баба правеше тоя номер, бог да я прости, ама го правеше с постна чорба.

- Трябваше да я осолиш добре и нямаше да прокисне. – продължи в същия тон Цеко.

- Сол! Я стига, бе! И сол турих повече... Без ток си е зле, Цекоо... Тая модерна цивилизация ни разглези. Моя милост си

В тишината на есенната мъгла

ляга с кокошките, та не ме притеснява, дали е светло или тъмно, ама хладилника... Новините ги слушам по радио "Хоризонт", вместо да ги видя по ВТВ. Батерийката на транзистора е още силна.

- Абе маани... - процеди Колето Модерния. - Без ток е зле!

- Вчера, ми боднаха на външната врата най-новия брой на вестник "Кауфланд", ама като гледам, няма нищо евтино, като за мен. Може би само патешкото рагу, пилешките шийки или замразената цаца. Нея пък я продават на едни големи пакети, та ти излиза пресолено, ако я купиш.

- Ти май само мръвки ядеш. Иди си налови прясна риба в язовира, де. Ще ти излезе без пари. - уточни Колето Модерния.
- Хайде остави. Май никога не си държал въдичарски прът.

- Не ядна ли месце, започва да ми се върти главата и не мога да вникна в кръстословиците. Може бульонче да бъде, но да е от месце. Чухте ли за оня типов хляб, дето го пекат на пазара в комплекса? Черен е, но е много вкусен, като черния хляб, който продаваха едно време. Пускат го само във вторник и в неделя по обяд. Иначе, рафтът им е пълен със скъп хляб.

В тишината на есенната мъгла

- Като влачиш клефар натам, напълни чантата и за нас, де.

- Докато закуцукам до там, се проточва цял час, после насам още един час, та стана вир-вода.

- Какво става с краставицата, расте ли?

- Расте, какво ще прави!

- Само една ли е?

- Ами, една е засега, нали насадих само едно гнездо. Поливам си я сутрин, меря я със сантиметър и си записвам дължината. За два дена е пораснала с три сантиметра. И лютия пипер расте. Насадих го в двете бебешки легенчета, в които мама ни къпеше с брат ми, бог да го прости. От оня сорт е, дето като ги помиришеш, ти секва дъха и започваш да кихаш. Събрал съм няколко костилки от черешата, че кумецът ми запреща да му запазя семе. Ще ги сади в саксия и ще ги развъжда. Аз не знам черешо вишна да се размножава от костилка, но като е казал... Тпрус, бе...! Мамка му мръсна на тоя котарак... Все около оградата обикаля. Влиза вътре и рови в кофата за смет.

- Остави тая живинка. Нали знаеш, колко яде една котка? Яде колкото два човешки

В тишината на есенната мъгла

залъка. Ристе, нищо не казваш... Оплачи се нещо, бе човеко...

- К'во да са òплача, стега ма новата шапка...

- Не гледа ли кой номер е, когато я купува, не пробва ли я?

- Не, бе Геле... Сàкам да кажа, че ма стегна̀ като чух колко ша струват три кубика дърва за огрев. "Дървената" мафия опòска балкано и сега ни извива ръце с новите цени.

- Та нали дървата растат без ток? Защо ще вдигат цената?

- Като саа извило орòто нема спиранье, бе братче. Ток, не ток, сичко поскъпнè. На жената и се спуска ченèто. Докторо и зе педесе лева, за да го лепи.

- Що не каза бе... аз си го лепя сам с канаконлит. Вьòбще не ходя на доктор. Щях да го лепна и на жена ти.

- Да го лепнеш на жена му? – повтори ухилен Колето Модерния.

- Ей комши, я си мери приказките, че като ше ть шамаросам...

- Я вижте бе, я вижте... Оная дето и умря мъжа... Гледайте, как се е подбъзила.

- И да ги повдига с памук, пак са увиснали...

В тишината на есенната мъгла

- Е-е-х, когато бях партиен секретар в топлофикация... – замечта се на глас Гелето. – Една сюррия комсомолки ми се натискаха да стават партийни членки. Едва си опипах млади дупета и баджази.

- И сега можеш да пипаш, ама няма кой да ти даде.

- Нека пипа човека, нали друго не може да прави.

- Не ми подбивай имиджа, бе Цеко... Ти, сякаш можеш... ? Всички сме се овапцали и сме от един дол дренки.

- Какво каза? Имидж? Каква е тая вносна дума, бе Геле?

- Така го пише в кръстословиците. “Имидж” е английската дума на „авторитет”.

- Значи, може да се каже, че ЧЕЗ прецака имиджа на българина.

- Гледайте.. Не спират влекачите с нови мерцедеси по магистралата. Идват от Видин и се точат все към София. Кой ли ги купува тия скъпи коли?

- Не сещаш ли се? Тия, дето ти вдигнаха тока. Хайде да направим ново Априлско въстание, бе наборе... Ще извадим чифтетата, ще им гръмнем по един път и край. Всеки пенсионер като гръмне по

В тишината на есенната мъгла

веднъж и няма да има мафия. Ристо Приказливия ще направи черешовото топче, че му иде отръки да дялка с тесла.

- Мафия е имало и винаги ще има, братци. И при Тошо е имало и пак ще има. Стига сте дрънкали глупости, ами си пригответе новите дрехи и като ви дойде времето, жените ви да телефонираат на поп Весо от църквата "Свети Николай". Човекът, пее най-хубаво, от всички врачански попове. Като проточи накрая онова, "Аа а-ами-и-ин...!"

- Ее-е-й, мааму стара, оня ден бях при доктор Василева от тубдиспансера. Нали от леярната си хванах една болест, на която и казват, ХОП. Гледа ме жената, слуша ме пък пита: Да те приемем ли, да полежиш малко в болница?

- Каквоо! - рекох... - Да лежа в болница?! Никога! Ако ще мра, ще бъде до вестника, с кръстословицата.

- Ама наистина ли и каза тези думи?

- Наистина! Моргата на тубдиспансера била най-хубавата морга от всички морги в България. Бели плочки, чистота, перденца, мирише на дезодорант. Да ти е кеф да умреш и да легнеш там. Като в Америка, както гледаме по филмите. Издокарват те,

В тишината на есенната мъгла

начервят те, напудрят те и си готов за пред свети Петър.

- Абе Геле, какво се отплесна по тия морги, бе наборе? – осериози се Благ Цеко. - Нека тук, на белия свят да съм си добре, пък после да става каквото ще. Какво ще му мисля? Не е ли така?...

- Говори си ти, каквото искаш, ама да знаеш, че много не ни остава на тоя свят. Тая седмица бях таман на три погребения. Писна ми да паля свеци и да ям жито. В най-голямата жега влача клефар по гробища. А там, си е все същата тарапана. Мре народа на поразия.

- Ех, мамка му мръсна! Гледай го, пак се провира през оградата...

Репликата беше отправена от Гелето към петнистия, жълто-кафяв, махленски котарак. С гъвкави движения, той се промушваше през дупчестата, телена ограда. Целта на авантюриста бе заветната кофа за смет. Пет вторачени, пенсионерски погледа, следяха с изострено внимание всяко негово движение. Сините, новички бейзболни шапки, бяха обърнати с козирките в посока към нашественика. Дъхът на зрителите бе притаен от върховно любопитство. Не биваше, по никакъв начин,

В тишината на есенната мъгла

да изпускат това интересно, квартално събитие.

- Ще ви кажа обаче една тайна. – проточи ехидно Гелето. - Прокисналата шкембе чорба я изхвърлих още заранта, в контейнера за боклук. Миризмата го мами, но онова, което търси, няма да намери. Да види копелето му с копеле, какво значи икономическа криза!

Думите му бяха посрещнати с бурен кикот. Котаракът, подплашен от неочаквания шум, скочи пъргаво и се шумугна през една от многобройните дупки на оградата към съседния двор.

Пенсионерската „пресконференция“ продължи с обичайните си злободневни теми. Нямаше обаче, репортерски магнетофон, за да се документира.

МЕЛАНИ

Пет години след голямата инфлация и две години след смъртта на престарелия пудел Оги, в района на Стария пазар от внушителната, бездомна, кучешка глутница оцеля само Мелани. Някои злобничко я наричаха Къоравата. Реално погледнато, тя си заслужаваше това име. Защо ли? Ами, защото със или без причина лаеше по всички минаващи през нейната кучешка територия, като при това не подбираше пол и възраст. Не хапеше, а само лаеше, колкото да сплаши минаващия. Тя самата, бе доста наплашена и доста бита.

Имаше богат житейски опит и той ѝ диктуваше кого да лае и как да го лае. Ако забележеше, че човек го е страх от нейния лай, не го оставяше на мира. Преследваше го чак до железопътната линия. Тичаше след него, нападаше го подличко отзад дотогава, докато човекът не се спираше и потърсеше камък, за да я замери. Тя отлично познаваше тези опасни, твърди

В тишината на есенната мъгла

предмети и затова, продължавайки неистовия си безпричинен лай, се отдалечаваше на благоразумно разстояние. Такъв и беше навикът. Трудно е да се обясни подобно поведение при животно, затова спокойно бих го нарекъл с научния термин “комплексирана кучка”.

Погледнеше ли я обаче човек внимателно, мигом му ставаше жал за нея. Беше красиво животно, макар и от улична порода. Елегантното ѝ тяло бе покрито с къса, сиво-черна козина, тук-там прошарена с големи бели петна. Главата ѝ бе малка с едри, леко клюмнали напред уши. Имаше остър слух. Чуваше и най-тихите шепоти на хората, както и далечните свирки на приближаващия видински влак. Опашката ѝ, за разлика от декоративните кучешки питомници, си беше цяла. Тази нейна опашка бе истински физически носител на душевността и кучешкото и достойнството. Един по-опитен поглед веднага би могъл да увери наблюдателя дали е ядосана, гладна или е на кеф.

Голямото нещастие на Мелани бе повреденото ѝ зрение. Дясното ѝ око беше огромно и подуто като топка за тенис. За да вижда добре предметите, тя обръщаше леко

В тишината на есенната мъгла

глава, взираше се, след това се отместваше леко и отново се взираше. Никой не знаеше кой бе я осакатил така. Много хора я биеха и един от тези боеве, вероятно се бе оказал фатален.

Няма да го забравя. Беше късна есен. Прибирах се уморен от работа, когато в далечината видях няколко крещящи хора. Мелани бе получила подкрепление от две кльоцави псета и се хвърляше към един мой познат от съседната кооперация.

Нападението на кучетата бе така свирепо, че човекът се видя в чудо. Той се навеждаше, търсеше камъни, хвърляше ги, но очевидно без ефект. В един момент, при едно навеждане се подхлъзна, падна и изстена от болка. Беше си счупил лявата ръка в китката. Мелани стръвно се хвърли отгоре му, но този път сбърка. Познатият се присегна със здравата ръка, хвана я за задния крак и със сила я тръшна на асфалта.

- Ще я пребия тая кучка! Да знаете ще я пребия!

Мелани лежеше и не мърдаше. Другите кучета уплашено избягаха. На първия етаж на близката кооперация, се отвори прозорец.

В тишината на есенната мъгла

Там живееше Чико, треньорът по футбол. Повечето съкооператори знаеха, че през тези гладни години Мелани оживя благодарение на грижите на Чико.

- Защо преби кучето, бе! - отвори гърло треньора.

- Ще те пребия и теб някой ден! - изкрещя познатият!

Той стана и стенойки от болка се отдалечи, притискайки към тялото си счупената ръка.

Казват, че кучетата, като котките, имали сто живота. Мелани шавна с крак, повдигна леко глава, огледа хората около нея и стана. Беше, сякаш нищо не се е случило. Леко ѝ се виеше свят, но това бяха елементарни подробности от кучешкото ѝ ежедневие.

Треньорът ѝ подсвирна и тя с лек, олюляващ тръс се затича към него. Той ѝ хвърли пилешко кокалче, каза ѝ няколко нежни думи и тя завъртя от радост опашка. Всъщност това беше единственото важно нещо за нея, топлата дума и пилешкото кокалче хвърлено в отчайващо тежък и гладен момент.

Навалицата, включително и моя милост, уверена в несъстоялата се кучешка смърт, неохотно се разотиде.

В тишината на есенната мъгла

Всяко диво животно си има своя ловна територия. Това правило в пълна степен се отнася и за бездомните кучета. Ловната територия на Мелани се простираше от железопътната линия до северната част на стария пазар. Случайните ѝ набези зад улицата Матросов я излагаха на непредвидим риск. Там се срещаха бездомни помяри препитаващи се в гробищния парк.

В дните, когато нямаше задушница те смело притичваха до кофите за смет и около тях тутакси наставаше невероятна какофония. Кофите бяха винаги препълнени с боклук. Кратката свада между трите обитаващи ги мачоци и нашествениците пораждаше невъобразим звуков ефект.

Наличието на много подръчен камънак и свирепите нрави на работниците от автомивката караше Мелани да потиска вроденото си любопитство към тая слабо позната и опасна територия.

Отношенията ѝ с бръснаря Пеци също не бяха на много добро ниво. Пеци от малък мразеше кучета. Опитите му да ги опитомява бяха завършвали винаги с жестоки ухапвания. Негова нежна слабост бяха гълъбите.

В тишината на есенната мъгла

Всеки работен, бръснарски ден започваше с покупката на един мек, бял хляб. Разделяше го на три и с всяка третинка три пъти дневно хранеше малко ято шарени гълъби.

От момента, когато Мелани за пръв път вкуси гълъбово месо се очерта и конфликта ѝ с бръснаря. Дебнеше гълъбите от засада, хвърляше се неочаквано, но винаги без добър краен резултат. Тихо и без предизвестие, хвърлената от ламаринената бръснарничка метла я улучваше точно и прецизно по гърба или по хълбока.

Ударът беше неочакван и поради това болезнен. Кучката изквичаваше уплашено и изчезваше по възможно най-бързия за нея начин. Омразата ѝ към непознати се прехвърли и към техните оръдия на труда, сиреч към метлите.

Денят, в който треньорът се сдоби с небесносин “Форд” – втора употреба беше празник и за Мелани. Тя лаеше от радост усещайки с чувствителната си кучешка душа веселото настроение на Чико. Шумът на автомобилен двигател винаги я дразнеше и нервираше.

Тук обаче нещата стояха в друга светлина. Голямото, синьо животно, което

В тишината на есенната мъгла

ръмжеше така грозно, трябваше да бъде търпяно, защото бе собственост на нейния покровител. Когато Чико го спираше пред гаража и влизаше за малко до апартамента, Мелани лягаше до лявата му задна гума и наблюдаваше зорко хорския поток по улицата. Едно поглеждане от някой минувач в тая посока, моментално я вдигаше на крак и я караше да се хвърли по него. Така тя изразяваше привързаността и благодарността си към тренъора.

Първата зима на новото хилядолетие беше студена и снежна. Лютите снежни виелици принудиха Мелани да си потърси сигурно убежище.

Откри го в основата на ръждясалия товарен фургон използван за гараж от съкооператор на Чико. Минавайки веднъж случайно оттам, тя съзря умело прикрита дупка. Ровна с лапи няколко пъти и се промуши вътре. Леденият вятър остана зад гърба ѝ.

Тъмната и топла бърлога я посрещна приветливо, заедно с непозната чужда миризма. Странно ръмжене я спря. В тая уютна дупка имаше вече настанен обитател. Мелани изръмжа в отговор и с това

В тишината на есенната мъгла

запознанството между двете кучета приключи.

Обитател на бърлогата беше трикракият Бубчо. Той бе жестоко изпохапан и отхвърлен от глутницата обитаваща гробищния парк. Левият му заден крак бе откъснат при едно невнимателно пресичане на автомобилната магистрала за Оряхово. Много го болеше, но оживя.

Както във всяко общество, така и в кучешкото, никой не обичаше сакати. Глутницата, към която опитваше да се присъедини, винаги го отхвърляше с лай и хапане. В края на краищата той я напусна и се приюти тук, в близко съседство с кофите за смет.

Реално погледнато, това си беше територия на Мелани, но досега кой знае защо, тя не бе забелязала нашественика. Може би неговата предпазливост бе причината за това.

Когато беше гладен, той внимателно се измъкваше от дупката, прибгваше подскачайки смешно на единствения си заден крак до боклукчийските кофи, хапваше набързо каквото намери и отново се шмугваше в гостоприемната бърлога. Това се случваше предимно нощем, когато

В тишината на есенната мъгла

Мелани придрямваше пред гаража на тренъора.

Сега, в разгара на лютата зима, двете бездомни кучешки същества се срещнаха неочаквано. По някакъв природен усет, те разбраха мъките и тежката съдба на другия и без много умуване и емоционални чувства склучиха временно примирие, което пък премина в мирно съвместно съжителство.

Зимата бе дълга, а нощите мразовити, гладни и страшни. Двете сакати кучета се свиваха на кравай, заболи муцуни в опашките си, мечтаещи за обилна храна и за топла и уханна пролет. В един мек и слънчев ден тя неочаквано дойде...

Пролетта на новото хилядолетие разцъфна с нови надежди и нови пориви в човешкия, животински и растителен свят. В недрата на топящата се пряспа, навята край стария фургон, се чу тъничко скимтене.

Снегът се надигна и в отворената дупка се показа най-напред главата, а след това и тялото на Мелани. Тя беше много отслабнала. Ребрата и се брояха. Изпълзя от основите на фургона, а след нея, едно по едно, показаха муцунки пет скимтящи малки същества. Преди десетина дни беше родила малки шарени кученца. От Бубчо

В тишината на есенната мъгла

нямаше и следа. Той беше прогонен и вероятно се скиташе някъде край навеяните със сняг паметници на гробищния парк.

В душата на полусляпата кучка се появиха непознати досега чувства. Скимтящите малки същества я радваха по начин, неизпитван досега. Тя грижовно ги облизваше, къташе на топло до тялото си, даваше им да сучат.

Лошото в случая бе, че млякото ѝ постепенно намаля и един ден почти свърши. Кутретата нададоха неистово скимтене от глад. Мелани трябваше все по-често да излиза от бърлогата и да търси някаква, каквато и да е храна.

В кооперацията зад фургона, на мястото на разбитата и ограбена аптека, откриха малък шивашки цех. Работничките бяха милостиви и състрадателни. Те разбираха състоянието на гладната кучка и всяка една от тях заделяше част от сутрешната си закуска за нея. Закуската им се състоеше от тестява баничка със сирене, закупена от павилиона за закуски, стопанисван от млада циганка.

Тестявата баничка обаче, тяло не храни. Освирепяла от глад, Мелани клечеше редовно на смени пред двете хранителни

В тишината на есенната мъгла

магазинчета, Червеното и Згориградското. Те бяха единствените в района на стария пазар.

Когато се отвореше вратата на някое от тях, отвътре пропълзяваше апетитна миризма, от която просто дъхът ѝ замираще. Надзърнеше ли обаче в Червеното, вътре започваше неистов кучешки лай. Пинчерът Бъки, любимецът на собственика, чието присъствие в магазина напук на всички санитарни правила бе редовно, я забелязваше и побъркваше от лай посетителите и двете продавачки.

В края на краищата, едната от тях грабваше дългата метла с пластмасова дръжка, отваряше вратата и замахваше към Мелани.

Около Згориградското пък имаше доста от ония твърди предмети камъните, които нерядко и умишлено хвърляха по нея.

Сега, гладна и обезсилена, тя нямаше въобще желание и възможност да лае и се хвърля. Подвиваше унило опашка и с олюляваща се от глад и изтощение походка, примирено се отдалечаваше.

Нейният покровител, Чико отсъстваше почти по цяла седмица. Няколкото подхвърлени пилешки кокалчета в дните,

В тишината на есенната мъгла

когато си идваше от София бяха екзистенц-минимума, който поддържаше живота ѝ на многодетна майка.

Така, в зората на гладното ново хилядолетие, логичното се случи. Най-дребното и най-скимтящо кученце една сутрин не се събуди. Колкото и да го ближеше и побутваше, то не помръдваше. Тя осъзна страшната истина и нададе бавен и протяжен жален вой. Помириса го за последен път, след това го ухапа за гръбчето и го завлече далеч от останалите все още живи кутрета.

Събитието се повтори с ужасяващата си реалност още три пъти. Останалите две кутрета оживяха. Едното отвлякоха живеещите наблизо циганета, а другото изчезна незнайно как.

Останала сама, Мелани започна дълги разузнавателни пътешествия към складовата база в края на града. Там имаше малка работилница за колбаси, която стана неочакван източник на обилна храна. Две седмици и бяха достатъчни да заглади косъм и добие стария си войнствен вид.

Складовата база беше обаче, опасно място. Кучета не се мотаеха, просто, защото

В тишината на есенната мъгла

биваха убивани или тровени от някаква санитарна служба.

Мелани осъзна грозната истина, когато след една изядена свинска кожа с гъста четинеста козина и прилоша. Започна да повръща. Причерня ѝ.

Как оживя и тя не разбра. За нея тези големи животни хората, станаха най-голямата и страшна опасност. Върна се отново в нейната ловна територия – стария пазар. Така нещата си тръгнаха постарому.

Ако питаш едно куче как се казва, то на сто процента ще ти излае, че не знае. По някакъв очевиден белег, или по прищявка на собственика или неизвестен кръщелник, то обаче придобиваше име и честото му слушане водеше до осъзнаване на идентичност. Имената “Къоравата”, “Клепоушка”, “Свирепата”, най-често достигаше до ушите ѝ. Те обаче не предизвикваха никаква реакция от нейна страна.

Веднъж, шляейки се край автомата за кафе, тя съзря един побелял, немлад мъж. Той се бе спрял до автомата, пусна нещо в него и зачака. Мелани забави ход, загледа го със здравото си око и зачака любопитно, за да види какво ще стане по-нататък. Това

В тишината на есенната мъгла

нейно любопитство неочаквано щеше да ѝ създаде ново приятелство сред съществата, които най-силно мразеше.

Човекът извади нещо от автомата, поднесе го към устата си и измляска от удоволствие. След това се обърна, видя я, усмихна се и тихичко и гальовно и заговори.

Вече споменах, че Мелани имаше нежна и гальовна душа. Мекият тембър, усмивката и благоразположението на тоя човек, мигом я завладя. Тя завъртя приветливо опашка, потъпка на място с лапи и несигурно се приближи.

Винаги съм твърдял, че приятелите се познават от пръв поглед, по излъчването, което носят със себе си. Човекът посегна към нея. Това стъписа кучката, защото тя позволяваше само на Чико да я гали. Настръхна. Застина. Чакаше удар. Удар обаче не последва. Едно очарователно галене зад ушите я разтопи от удоволствие.

- Кой ти е повредил окото, милото ми? Много лоши хора има на тоя свят!

Мелани слушаше гласа му и с някаква непонятна кучешка чувственост разбираше смисъла на думите.

- Как ли те наричат? Сигурно и име си нямаш. Та кой ли ще ти даде свястно име?

В тишината на есенната мъгла

Красива си, даже и с това болно око. Хайде да се запознаем... Аз съм добрият! А ти...? Ти ще бъдеш, Мелани! Като Мелани Грифит! Е, не си руса, но си хубавица като нея! Мелани, Мелани, Мелани...

Кучката наостри уши. Тая дума ѝ хареса. Очевидно се отнасяше за нея. Тя го погледна предано със здравето си око, завъртя опашка и лайна радостно.

- Виждам, че името ти хареса! Хайде милата ми! Ела да се разходим!

Двамата тръгнаха един до друг, Побелелият опитваше кафето, а Мелани подтичваше радостно напред и назад, както правят всички кучета, когато са в добро настроение.

От магазина "Нонстоп" на моста, Мелани получи половин сандвич. Това беше първият приятелски подарък на Побелелия. Последваха го още много, от вкусни по-вкусни хранителни подаръци.

Абе приятелството, в повечето случаи започва от хубавото съвместно ядене, не е ли така? Доказано е, че при хората е почти така. Седнат, хапнат, пийнат и станат приятели. Фактът, че същото се случи между Мелани и Побелелия само доказва тая закономерност. Още по-радостно е, че

В тишината на есенната мъгла

едно осакатено и травмизирано куче, в началото на два̀сет и първото хилядолетие, постепенно започна да открива добротата в иначе страшното и свирепо животно, известно като “човек”.

Всяка лятна привечер, когато слънцето се стапя в златното си зарево, когато софийският влак излиза от железопътната гара и се устремява на запад към гаснещото светило, пътниците за Видин могат да видят интересна гледка.

Досами парапета, откъм магистралата, прегърбен от тежестта на кожена чанта, стои побелял, немлад вече мъж. От другата страна на железопътната линия, седнало на задните си лапи, чака шарено красиво куче. То е сляпо с едното си око. И двамата чакат да мине влакът. А когато и последният вагон се изниже, един радостен глас разкъсва настъпилата тишина.

- Мелани! Мелани! Ме-елани...

Последва го радостен кучешки лай. След кратко почесване зад ушите, двамата тръгват заедно, един до друг, в посока към стария пазар, където в падащата теменужена вечер ги чакат новите грижи и новите проблеми.